
TREBALL:	Projecte per a la rehabilitació de murets de pedra de la zona del Castell, per a la recuperació dels traçats dels carrers antics (FASE 3)
EMPLAÇAMENT:	Zona del Castell (BCIN)
MUNICIPI:	Gósol
COMARCA:	El Berguedà
PROVÍNCIA:	Lleida
PROMOTOR:	Ajuntament de Gósol
ARQUITECTE:	Ramon B. Artigas Coll
ARQUEÒLEG:	Pere Cascante Torrella
ÀMBIT D'ACTUACIÓ:	Fase 3 (Sup 850,00m2)
PRESSUPOST:	40.072,29 € + IVA

INDEX

MEMORIA

- 1.- Redactor
- 2.- Promotor
- 3.- Objecte i antecedents
- 4.- Notícia històrica
- 5.- Emplaçament
- 6.- Estructura urbana. Traçats dels carrers
- 7.- Estat actual dels carrers i murs
- 8.- Fotografies
- 9.- Actuació a realitzar
- 10.- Programa d'obra. Terminis d'execució
- 11.- Consideracions finals
- 12.- Gestió dels residus
- 13.- Control de qualitat. Justificació compliment decret 375/88
- 14.- Pressupost de contracte

ANNEX 1: Amidaments i pressupost

ANNEX 2: Plànols

- 1.- Situació
- 2.- Qualificació urbanística del POUM
- 3.- Fitxa del catàleg de bens protegits del POUM
- 4.- Fotografies
- 5.- Topogràfic
- 6.- Reinterpretació del traçat dels carrers antics
- 7.- Actuacions a realitzar
- 8.- Detalls. Actuacions a realitzar al carrer

ANNEX 3: Estudi bàsic de seguretat i salut

ANNEX 4: Justificació BCIN

ANNEX 5: Informe favorable de la comissió territorial de patrimoni cultural de la Catalunya central

ANNEX 6: Informe final dels treballs de la 1ª fase

ANNEX 7: Informe final dels treballs de la 2ª fase

MEMORIA

1.- REDACTOR

NOM: Ramon B. Artigas Coll
PROFESSIÓ: Arquitecte
COL·LEGIAT: 37.585-3 del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya
NIF: 46.241.484-F
DOMICILI: C/ L'Avenir, nº8, baixos B.
TELEFON: 93.238.01.50

2.- PROMOTOR

La redacció de la present documentació tècnica ha estat encarregada per:

NOM Ajuntament de Gósol
DOMICILI: Plaça Major nº1 (25716) Gósol
CIF: P-2512900-H

3.- OBJECTE I ANTECEDENTS

El present document pretén definir els paràmetres generals per a la recuperació dels murets de pedra de la zona del Castell de Gósol per a la recuperació dels traçats dels carrers antics.

També és objecte d'aquesta documentació la determinació del seu cost.

Indicar que aquest projecte correspon a la 3ª FASE de l'actuació i s'actua en una àrea contigua a la realitzada en les fases anteriors

Les obres varen ser autoritzada per unanimitat per la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de la Catalunya Central en sessió que va tenir lloc el 28 de gener de 2022

La 1a FASE es va realitzar a finals de l'any 2021 amb una subvenció de l'OSIC per un valor d'obra de 17.850 € + IVA i, a mode de resum, indicar que la zona d'actuació va ser el carrer principal d'accés al Castell i zona col·lindant

La 2a FASE, es va realitzar al setembre de 2022 amb una altra subvenció de l'OSIC per una valor d'obra de 31.000 € + IVA i a mode de resum, indicar que la zona d'actuació va ser la consolidació de la muralla i la recuperació d'un tram de carrer paral·lel al principal i un perpendicular que els uneix

La 5a FASE, s'iniciarà aquest octubre de 2023 amb una subvenció per a inversions en la gestió del patrimoni arqueològic i paleontològic que atorga l'OSIC

La 4a FASE té un valor d'obra de 66.164 € IVA i **es realitzarà l'any 2024**. L'actuació consistirà en la recuperació d'uns carrers de la zona central de l'àmbit. Per a costejar aquesta fase ja hi ha **una subvenció concedida** per part de l'OSIC (triennal2022-2023-2024)

Per l'execució de la **3a FASE** és per la qual es demana aquesta subvenció **d'execució d'obres de restauració i consolidació d'immobles de notable valor cultural de l'OSIC**. El valor de l'obra és de 46.322 € +IVA

Per aquesta 3a FASE ja es va demanar una subvenció a l'Institut d'Estudis Illerdcncs a l'any 2022 la qual va ser parcialment atorgada, però que l'Ajuntament finalment hi va renunciar doncs no podia assumir el % que havia d'aportar.

4.- NOTÍCIA HISTÒRICA

Tot i que l'emplaçament de Gósol podria tenir un origen molt antic, ibèric o romà, les primeres referències d'aquest indret no es remunten fins a l'Edat Mitjana

El lloc anomenat Gosal ja s'esmenta l'any 839 en l'acta de consagració de Santa Maria de la Seu d'Urgell. També es sap que el castell ja existia al segle XI, ja que en un document datat entre els anys 1068 i 1095 un personatge anomenat Galceran va prestar homenatge al comte de Cerdanya pel castell de Gósol i altres castells més. La possessió del castell de Gósol passà de mans dels comtes de Cerdanya als de Barcelona i, finalment, als sobirans del casal de Catalunya i Aragó, si bé va estar sempre infeudat per la dinastia de **Galceran de Pinós**.

L'any 1273, amb el desig d'augmentar la població del castell, Galceran de Pinós i la seva muller Berenguera van concedir la **carta de franqueses**, fet que va marcar el gran desenvolupament del nucli de Gósol. En aquesta carta s'establien les noves relacions amb els pobladors i els favors i dispenses dels tributs o serveis com treballar en les obres del castell.

Inicialment aquesta carta generosa va ser ratificada per Pere Galceran de Pinós prohibint la construcció de cases i corrals al terme del castell. Probablement faria al·lusió als entorns de l'indret del castell i posteriorment al segle XIV i XV s'anà rectificant, lligant cada vegada més als propis vassalls.

Val a dir que a inicis del segle XIV els Pinós declararen la guerra al Rei, fet que motivà que el rei s'imposés a la zona fent una venda i permuta de les possessions amb Sibil·la de Pallars.

Aquest fet desencadenà en una lluita que acabà amb la mort d'un home de confiança. A conseqüència d'aquest fet, el rei anomenà al veguer Bernat de Vilademany i ordenà un assalt i escorcoll a la vila de Gósol.

Malgrat s'intentés evitar no va ser possible. També va ser el motiu que al 1314 Saura de Pinós i en nom del seu fill, afirmà que el rei no tenia cap potestat sobre els castells de Gósol L'Espà, Querforadat i Valmanya sinó que pertanyien en franc alou als Pinós.

És en aquest mateix període que els Pinós entraren en guerra amb l'abat de Sant Llorenç pels dominis del castell de Guardiola, raó per la qual el bisbe d'Urgell excomunicà a tots els preveres de la baronia incloent el de Gósol.

Com molts altres indrets de la baronia, el lloc de Gósol es va anar despoblant al llarg dels segles XIV arran de les epidèmies, guerres i pestes. Al 1365 al lloc hi havia 51 focs (cases-llars) i al 1381 ja només n'hi havia 41 focs.

Al segle XV el castell es va empenyorar a diferents membres de la família per cobrir un deute de 30 000 sous. En aquesta mateixa època i durant la guerra civil, n'era capità un tal Pere Companyó.

Malgrat que el castell perdi referències escrites a l'etapa moderna, l'indret continua estant habitat fins ben entrat el segle XIX, juntament amb l'església parroquial de Santa Maria, fins que es comença a construir la població actual a la falda del turó i en un lloc més arrecerat, a prop del riu i amb unes condicions climàtiques millors.

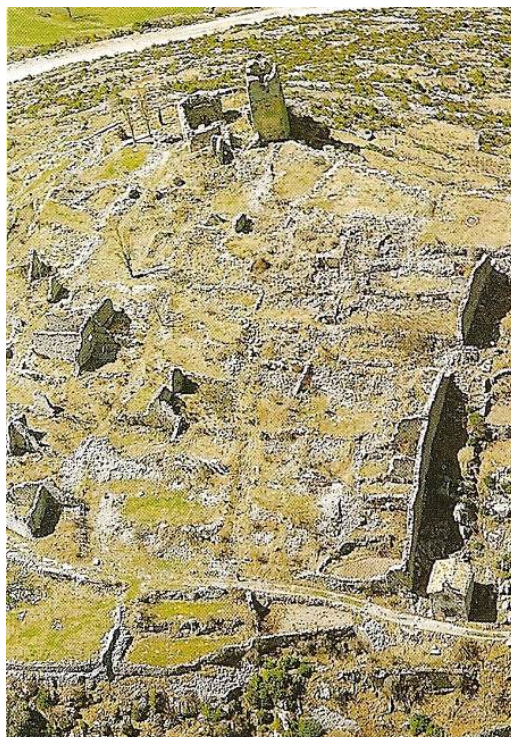
5.- EMPLAÇAMENT

L'antic poble emmurallat de Gósol, objecte d'aquesta proposta d'intervenció, és conegut pel nom de *El Castell* i es troba situat damunt del turó anomenat *El Tossal* a l'extrem sud-oest del nucli urbà.

La superfície d'aquest àmbit és aproximadament d'uns 10.000 m² i queda delimitat perfectament per la muralla que l'envolta. L'accés a aquesta zona es realitza a través del carrer de la Canal, partint de la Plaça Major.

De l'antic poble de Gósol es conserven com a elements més destacats diversos panys de la **muralla** que tancava tot el recinte, l'**església** de Santa Maria i **la torre o campanar**. Del castell no es conserva cap vestigi, tot i que es creu que es trobava emplaçat a la part més alta del lloc, a l'est de l'església.

L'altre motiu que destacaríem del recinte, és la conservació de l'**estructura urbana** medieval, convertint-se en un interessant exemple urbanístic d'aquella època.

El valor arquitectònic del conjunt va fer que el Castell de Gósol fos declarat en l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya com a BCIN (**Bé Cultural d'Interès Nacional**) en la categoria de monument històric.

6.- ESTRUCTURA URBANA. TRAÇATS DELS CARRERS

L'estructura urbana del recinte prové de l'època medieval i és el resultat de la carta de franqueses atorgada per Galceran de Pinós als pobladors de Gósol, que amb el desig d'augmentar la població del municipi, va alliberar als pagesos d'un seguit de càrregues, exceptuant les ajudes i serveis que els nous vilatans havien de fer a les obres del Castell.

Analitzant les fotografies aèries es pot identificar i diferenciar perfectament els elements existents abans de la carta de franqueses (església, castell i cementiri) de l'eixamplament de població construït posteriorment (cases i muralles).

Aquest poblat és un clar exemple del tipus de creixement urbanístic de l'edat medieval adossat a un castell per a la seva protecció. La forma de la planta del poblat és de planta trapezoïdal sense arribar a ser quadrada, i en el seu interior, estava compost de diversos carrers de mides més aviat irregulars, tots ells empedrats, adaptant-se a la severa topografia de la zona.

La trama principal de carrers està formada per tres carrers força paral·lels entre ells, amb sentit est-oest i de fort pendent.

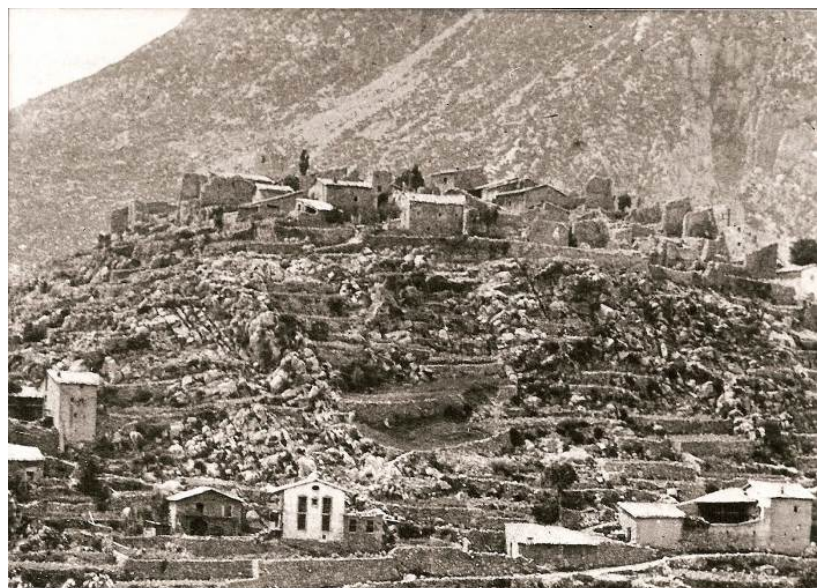

Les construccions són la combinació dels recintes per viure i porxos, orris, pallisses i eres per a treballar. A la vegada, i dins dels conjunt, devia existir forns de pa, carnisseries i estables, entre d'altres. De les restes que es conserven es pot constatar que la majoria d'habitatges tenien dues plantes, ubicant en la segona planta el pallar, fent d'ell un bon aïllant tèrmic. Per motius també de protecció tèrmica, els recintes per viure no eren massa grans i la majoria d'habitatges s'adossaven als veïns, evitant el contacte directe amb l'exterior.

També queden empremtes del que era el modus vivendi a l'època medieval. Així doncs, encara avui es pot observar el traçat de les sitges dins del que abans eren cases, les antigues llars per cuinar o bé els forats en la muralla on anaven encastades les bigues de fusta per a la formació dels forjats o de la coberta de les cases.

El Nucli Antic de Gósol va estar habitat fins a principis del XX, pel que actualment conservem imatges de com era la conformació d'aquest nucli. L'aparició d'un nou nucli d'habitatges a un lloc més proper a la carretera, menys fred i amb més serveis, i l'extinció de la necessitat de defensar-se del veí, va fer que paulatinament la gent anés abandonant el Nucli Antic, per viure a la nova població. Per aquesta causa, al llarg dels últims 150 anys, tot i conservar els traçats intactes, les edificacions que conformen el nucli antic, així com l'església i les muralles, van ser desmuntades pels mateixos habitants de Gósol per tal de reutilitzar els materials a les noves construccions.

7.- ESTAT ACTUAL DELS CARRERS I MURS

La trama de carrers correspon a la part més extensa del conjunt i també la que presenta un nivell de conservació més precari. Encara avui en dia es visualitza la traça dels carrers i també de les antigues cases tot i que mig enrunat.

Realitzat un estudi i anàlisi amb el topogràfic realitzat per l'empresa TOPMART, s'ha definit la següent possible trama urbana.

En tot el conjunt hi ha aproximadament uns 1740 ml de murets de pedra.

L'estat dels murs és molt variat. Hi ha murets que únicament conserven la seva base, com d'altres que conserven fins a 2-3 metres d'alçada. La garantia estructural dels murs més alts no està garantida i si més no, seria interessant realitzar alguna actuació per evitar les filtracions d'aigua per la part superior que són les que més mal fan.

La presència de gran quantitat de terra als laterals dels carrers, fa que no es pugui observar la real alçada dels murets. Eliminant aquesta terra fins a la base del mur, faria retornar l'alçada dels murs al seu estat original.

8.- FOTOGRAFIES

9.- ACTUACIÓ A REALITZAR

9.1.- Neteja, consolidació

En aquesta 3a fase s'ha pensat en continuar realitzant els mateixos treballs realitzats a la fase 1,2,4,5 però en una zona contigua d'aquestes quatre.

Els treballs hauran de ser realitzats sempre de forma manual, i excepcional i puntualment amb mitjans mecànics, sempre sota la supervisió de l'arqueòleg.

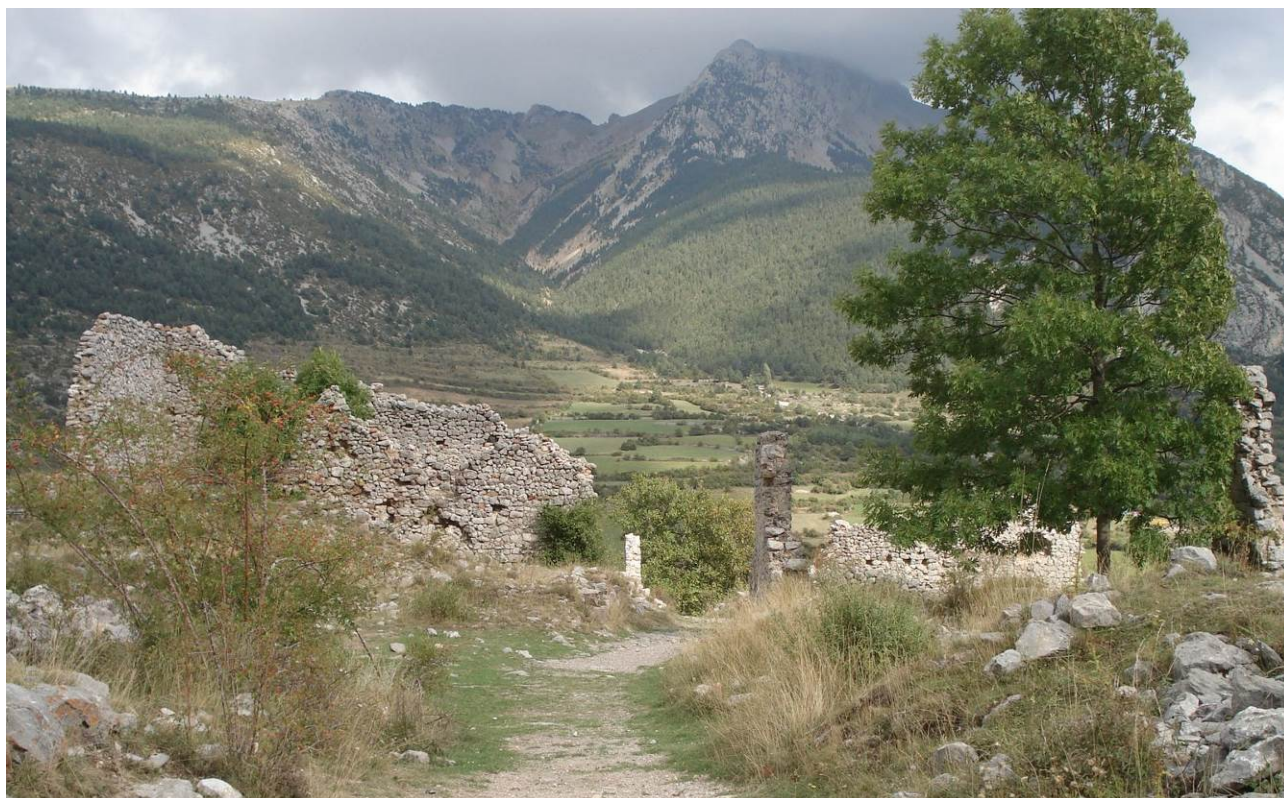
Els resultats, en aquests tipus de treballs, no es poden saber fins que s'han realitzat i quedaran explicats en la memòria final que realitzarà l'arqueòleg

Els treballs consistiran en:

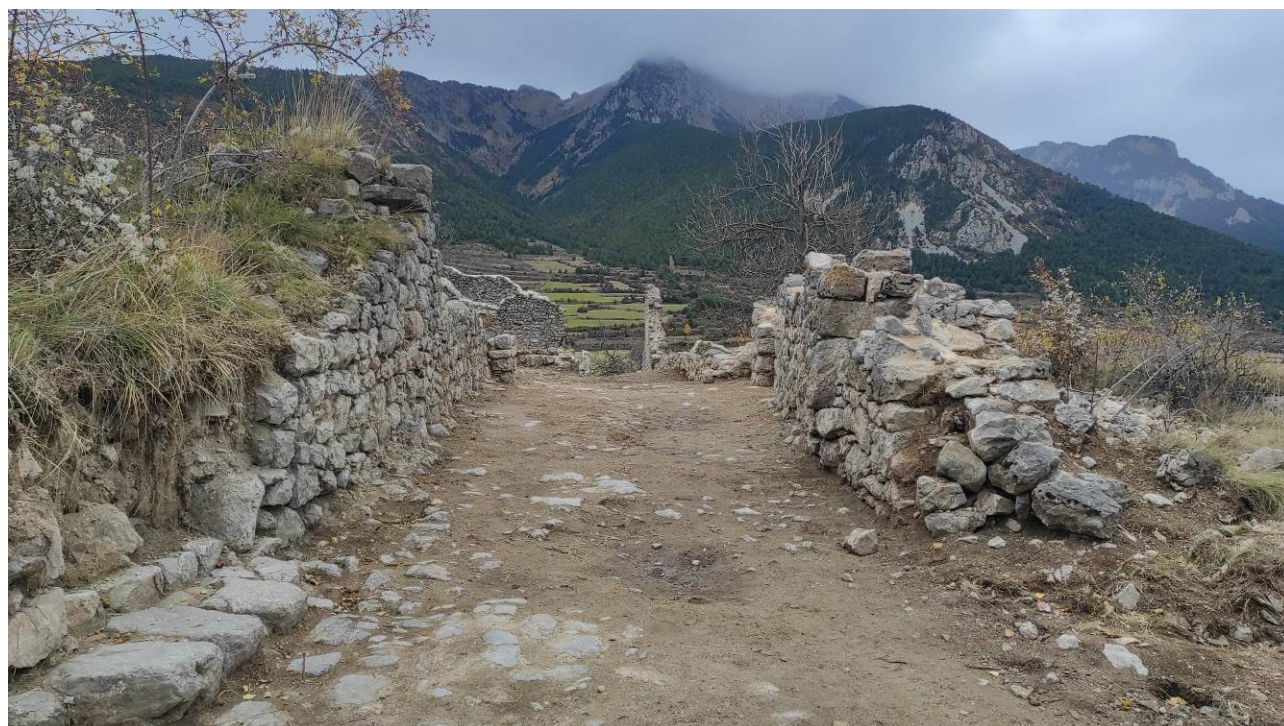
- 1.- Neteja i esbrossada de la vegetació de la zona de carrers i que malmeten els murs
- 2.- Eliminació dels rebliments de terres acumulats als laterals dels carrers fins a trobar la base dels murs. Això permetrà poder observar la totalitat de l'alçada del mur e identificar els seus límits, així com també descobrir l'existència d'alguna porta, finestra, cantonada, entre d'altres.
- 3.- Neteja més exhaustiva de zones puntuals de paviment del carrer que es cregui oportú quan s'observi alguna zona amb més interès
- 4.- Consolidació dels murs mitjançant una reposició de les pedres malmeses, un rejuntat amb morter de calç i sorra del país i amb un color que recordi el morter original i finalment un coronament dels murs per evitar filtracions, enderroc i desploms. Aquesta tasca es farà sota control arqueològic per la mà d'un paleta-restaurador i amb un seguiment per part de la direcció facultativa. Els coronaments es faran amb pedres de reaprofitament i morter de calç del 3x1. Tota vegada que es sellaran les fissures, esquerdes i esvorancs amb el mateix sistema. Es faran proves per a valorar i trobar el cromatisme del morter
- 5.- Documentació del jaciment, tant gràficament com amb una descripció escrita dels treballs realitzats.

Exemple de l'estat inicial i estat final d'un tram de carrer rehabilitat en la Fase 1

Estat inicial

Estat final

Exemple de l'estat inicial i estat final d'una actuació de consolidació en la muralla en la Fase 2

Estat inicial

Estat final

Fotografia aèria on s'observen els treballs realitzats durant la 1a i 2a fase

Fase 1

Fase 2

Fase 2

Fase 1

Vista aèria dels treballs de consolidació de la muralla

9.2.- Pla de manteniment

L'element que es proposa rehabilitar, ateses les seves característiques necessita poc manteniment.

Bàsicament, un cop realitzada l'actuació, incloent una esbrossada important, necessita una esbrossada més lleu cada 3 mesos, feina que la podria realitzar la brigada municipal.

10.- PROGRAMA D'OBRA. TERMINIS D'EXECUCIÓ

CALENDARI D'EXECUCIÓ

L'execució de l'obra es contempla en una sola Etapa i un termini d'execució de 2 mesos.

Es preveu procedir a la contractació i execució de les obres, dintre del segon semestre del 2024

La finalització de les obres es preveu a finals del segon semestre de l'any 2024

TERMINI DE GARANTIA

Atesa les característiques de les obres, es contempla que el termini de garantia mínim d'un any establert a la Llei de contractes del sector públic és suficient.

11.- CONSIDERACIONS FINALS

COMPLIMENT DE LA NORMATIVA VIGENT

El projecte compleix amb les Normes i Disposicions de vigent aplicació. S'adjunta com Annex, relació de l'indicada normativa

OBRA COMPLETA

Es fa constar el compliment de les disposicions establertes en el Reglament General de Contractació de les Administracions Públiques, per constituir una obra completa, la qual pot ser executada amb independència de qualsevol altre.

CLASSIFICACIÓ DE CONTRACTISTA

D'acord amb la disposició addicional 6ª del Real Decret 9/2008 de 28 de novembre, no serà exigible classificació en els contractes d'obres inferiors a 350.000 €

REVISIÓ DE PREUS

Atès el reduït termini d'execució, no s'aplicarà cap clàusula de revisió de preus

PREVISIÓ DE MA D'OBRA

Es preveu un total de 2 persones a ocupar en l'execució de l'obra per l'empresa adjudicatària

CODI CNAE I CPV

El codi CNAE és el 4299 " Construcción de otros proyectos de ingeniería civil n.c.o.p"

El codi CPV és el 45233200-1 "Trabajos diversos de pavimentación"

PRECEPTES LEGALS

Segons l'article 9 del ROAS, les obres tenen la consideració d'ordinàries

Segons l'article 12 del ROAS, les obres tenen la classificació d'obres de reforma o gran reparació

Segons l'article 13 del ROAS, el projecte es refereix a una obra completa

12.- GESTIÓ DELS RESIDUS

Regulació d'enderrocs i altres residus de la construcció.

Decret 201/94 de 26 de juliol, del Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

En aquest projecte hi ha els residus propis de l'elaboració de l'obra: d'excavació de terres sobreres del buidat amb una petita part de l'edifici de l'estació transformadora

- Destí final dels residus.

Depenent de tipus de residu el destí serà diferent els sobrants de materials i embalatges subministrats per a industrials aniran a càrrec del propis subministradors (això es farà constar explícitament en els encàrrecs i contractes), els materials d'excavació i sobrants inerts propis de l'obra es traslladaran a una planta recicladora autoritzada (si el seu volum és superior al que pot assimilar l'obra o si les seves característiques així ho exigissin).

- Criteris sobre l'obligatorietat de destriar en origen les matèries objecte de reciclatge o deposició.

Els materials sobrants d'excavació, seran destinats exclusivament a l'abocador.

Els sobrants d'obra que es puguin reutilitzar o reciclar en l'obra es classificaran i apilaran fins a la seva utilització i els que hagin de ser transportats a una planta recicladora o abocador autoritzat, s'apilaran separadament, tot en els espais lliures de l'obra.

- Estudi de la disponibilitat de superfície per a les operacions de destriament selectiu.

Totes les operacions de destriament i les piles es poden fer en els espais dins de l'obra, en aquest cas ampli.

- Localització de les plantes de reciclatge mes properes.

Sempre es podrà utilitzar altres plantes de reciclatge degudament equipades i autoritzades per la Junta de Residus.

- Característiques de la construcció a excavar i/o construcció d'obra nova. Tota l'excavació sobrerera del buidat es reciclarà o es portarà a l'abocador.

- El volum de material metàl·lic es insignificant, ja que les peces venen elaborades i tallades a mida de taller.

- Import de la fiança i obligatorietat de la mateixa.

Segons la disposició addicional 1 de l'esmentat Decret l'import de la fiança es de 12.02 €/m3. per a residus d'enderroc i de la construcció i de 6.01 €/m3 per a residus d'excavacions, essent els mínims de 60 i 150 respectivament i el màxim de 12.020.

Cal considerar que tal com diu el Decret en el seu apartat 5.1 c) "Estaran exempts de la prestació de la fiança les empreses de la construcció que gestionin els residus en plantes autoritzades de la seva titularitat o de la titularitat de les organitzacions empresarials del sector de la construcció de la qual sigui membre. També estaran exemptes si la planta és de titularitat de rens locals que atorga la llicència."

13.- CONTROL DE QUALITAT. JUSTIFICACIÓ COMPLIMENT DECRET 375/88

El plec de condicions que s'adjunta té la finalitat d'establir els criteris bàsics pel desenvolupament del projecte de control, a fi de complir el decret 375/88 d'1 de setembre de 1988 publicat en el DOG amb data 28/12/88 i desenvolupat en l'Ordre de 13 de setembre de 1989.

- L'arquitecte autor del projecte d'execució d'obres enumerarà i definirà dintre del plec de condicions els controls de qualitat a realitzar que siguin necessaris per a la correcta execució de l'obra. Aquests controls seran, com a mínim, els especificats a les normes de compliment obligat, i en qualsevol cas tots aquells que l'arquitecte consideri precisos per la seva finalitat, podent en conseqüència establir criteris especials de control més estrictes que els establerts legalment, variant la definició dels lots o el nombre d'assaigs i proves preceptius i ordenant assaigs complementaris o l'aplicació de criteris particulars, els quals seran acceptats pel promotor, el constructor i la resta de la Direcció Facultativa.

- L'arquitecte tècnic o aparellador que intervingui en la direcció d'obres elaborarà dintre de les prescripcions contingudes al projecte d'execució un programa de control de qualitat, del qual haurà de donar coneixement al promotor.

En el programa de control de qualitat s'hauran d'especificar els components de l'obra que cal controlar, les classes d'assaigs, anàlisis i proves, el moment oportú de fer-los i l'avaluació econòmica dels assaigs, anàlisis i proves que vagin a càrrec del promotor. Opcionalment el programa de control de qualitat podrà preveure anàlisis i proves complementàries en funció del contingut del projecte.

- Aniran a càrrec del promotor/propietari les despeses dels assaigs, anàlisis i proves fetes per laboratoris, persones o entitats que no intervinguin directament en l'obra, restant obligat aquell a satisfer-les puntualment en el moment en que es produeixi el seu acreditament.

El resultat de les proves encarregades haurà de ser posat a disposició de la Direcció Facultativa en el termini màxim de 20 dies des del moment en que es van encarregar. A tal efecte el promotor/propietari es compromet a realitzar les gestions oportunes i a complir amb les obligacions que li corresponguin per tal d'aconseguir el compliment puntual dels laboratoris i demés persones contractades a l'efecte.

El retard en la realització de les obres motivat per la manca de disponibilitat dels resultats serà del risc exclusiu del promotor/propietari, i en cap cas imputable a la Direcció Facultativa, la qual podrà ordenar la paralització de tots o part dels treballs d'execució si considera que la seva realització sense disposar de les actes de resultats pot comprometre la qualitat de l'obra executada.

- El constructor resta obligat a executar les proves de qualitat que li siguin ordenades en compliment del programa de control de qualitat, restant facultat el propietari per rescindir el contracte en cas d'incompliment o compliment defectuós comunicat per la Direcció Facultativa.

14.- PRESSUPOST DE CONTRACTE

A) PRESSUPOST D'EXECUCIÓ MATERIAL (PEM)		33.674,19 €
B) BENEFICI INDUSTRIAL 6% s/PEM		2.020,45 €
C) DESPESES GENERALS 13% s/PEM		4.377,65 €
D) A+B+C		40.072,29 €
E) IVA 21% s/ D		8.415,18 €
F) PRESSUPOST D'EXECUCIÓ PER CONTRACTE (21% IVA inclòs)		48.487,47 €

Gósol, desembre de 2023

Ramon B. Artigas Coll
Arquitecte col·legiat núm. 37.585-3

ANNEX 1: AMIDAMENTS I PRESSUPOST

AMIDAMENTS

CAPITOL	01	2229_CASTELL
ACTIVITAT	E1	TREBALLS
OBRA ELEM.	01	TREBALLS PREVIS

NUM.	CODI	UA	DESCRIPCIÓ						
1	E111X006	M2	Neteja i esbrosada del terreny, eliminant els elements vegetals de la superfície, amb mitjans manuals						
Num.	Text		Tipus	[C]	[D]	[E]	[F]	TOTAL	Fórmula
1	Zona Fase 3			850,000				850,000	C#*D##*E##*F#
TOTAL AMIDAMENT								850,000	
2	E111X078	M2	Eliminació de la terra depositada en la zona de carrer, especialment als laterals, amb mitjans manuals, i càrrega sobre contenidori transport a zona autoritzada						
Num.	Text		Tipus	[C]	[D]	[E]	[F]	TOTAL	Fórmula
1	Zona Fase 3			850,000				850,000	C#*D##*E##*F#
TOTAL AMIDAMENT								850,000	
3	E111X003	M	Consolidació del coronament del mur amb una capa de morter de calç i sorra del país, amb un color que recordi el morter original						
Num.	Text		Tipus	[C]	[D]	[E]	[F]	TOTAL	Fórmula
1	Perimetre de la fase 3			400,000				400,000	C##*D##*E##*F#
TOTAL AMIDAMENT								400,000	
4	E1E13121	U	Mesures de seguretat i salut						
AMIDAMENT DIRECTE								1,000	

QUADRE DE PREUS NÚMERO 1

Pàg.: 1

NÚMERO	CODI	UA	DESCRIPCIÓ	PREU
P- 1	E111X003	M	Consolidació del coronament del mur amb una capa de morter de calç i sorra del país, amb un color que recordi el morter original (CATORZE EUROS AMB VINT CÈNTIMS)	14,20 €
P- 2	E111X006	M2	Neteja i esbrosada del terreny, eliminant els elements vegetals de la superfície, amb mitjans manuals (CATORZE EUROS)	14,00 €
P- 3	E111X078	M2	Eliminació de la terra depositada en la zona de carrer, especialment als laterals, amb mitjans manuals, i càrrega sobre contenidor i transport a zona autoritzada (DIVUIT EUROS)	18,00 €
P- 4	E1E13121	U	Mesures de seguretat i salut (SET-CENTS NORANTA-QUATRE EUROS AMB DINOU CÈNTIMS)	794,19 €

Rehabilitació murets de pedra FASE 3 EXP: 2229
ADREÇA: Zona del Castell de Gósol
ARQUITECTE: Ramon B. Artigas Coll

PRESSUPOST

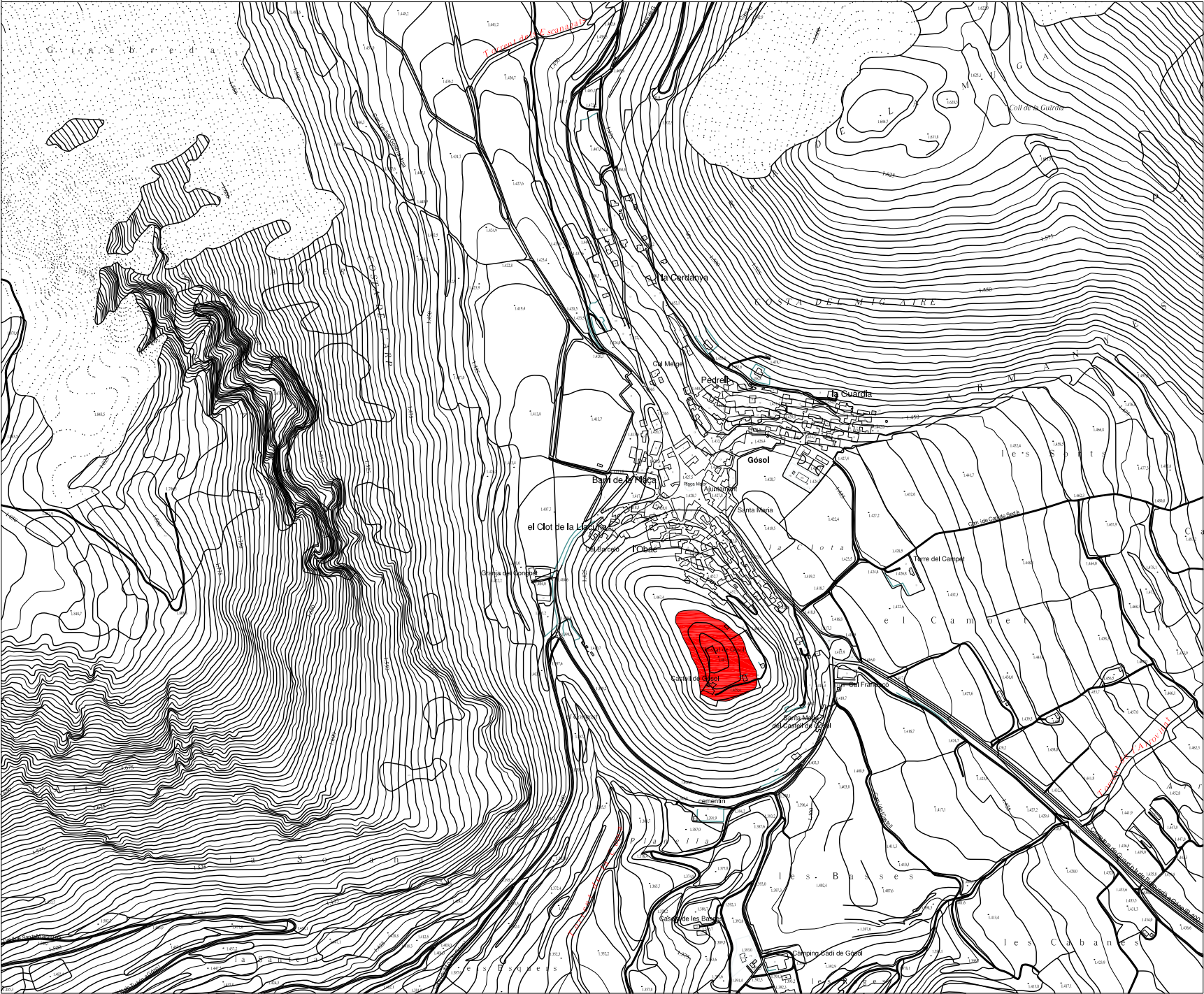
Pàg.: 1

CAPITOL 01 2229_CASTELL
ACTIVITAT E1 TREBALLS
OBRA ELEM. 01 TREBALLS PREVIS

NUM.	CODI	UA	DESCRIPCIÓ	PREU	AMIDAMENT	IMPORT
1	E111X006	M2	Neteja i esbrosada del terreny, eliminant els elements vegetals de la superfície, amb mitjans manuals (P - 2)	14,00	850,000	11.900,000000
2	E111X078	M2	Eliminació de la terra depositada en la zona de carrer, especialment als laterals, amb mitjans manuals, i càrrega sobre contenidori transport a zona autoritzada (P - 3)	18,00	850,000	15.300,000000
3	E111X003	M	Consolidació del coronament del mur amb una capa de morter de calç i sorra del país, amb un color que recordi el morter original (P - 1)	14,20	400,000	5.680,000000
4	E1E13121	U	Mesures de seguretat i salut (P - 4)	794,19	1,000	794,190000
TOTAL OBRA ELEM.		01.E1.01				33.674,190000

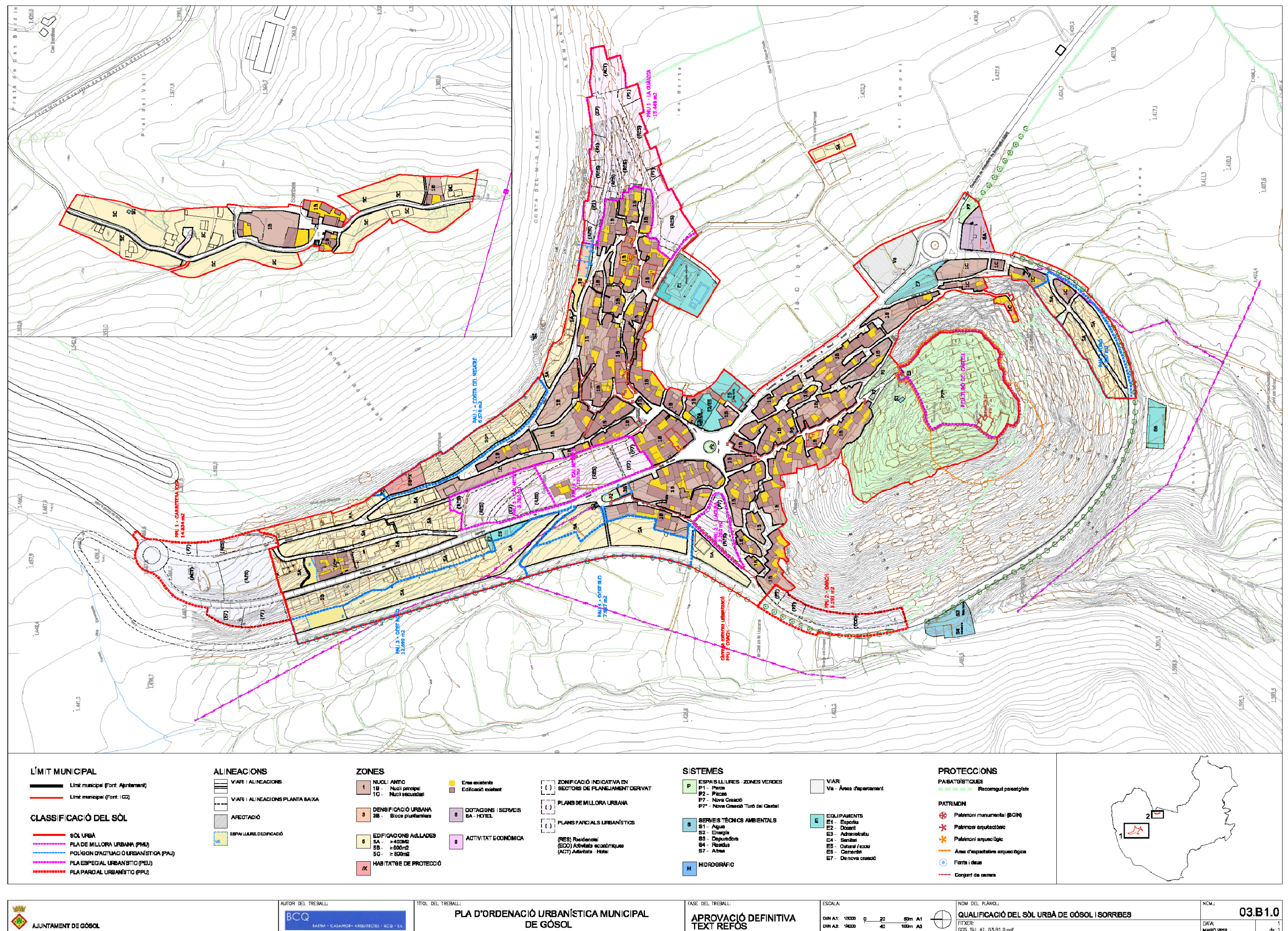
ANNEX 2: PLANOLS

- 1.- Situació
- 2.- Qualificació urbanística del POUM
- 3.- Fitxa del catàleg de bens protegits del POUM
- 4.- Fotografies
- 5.- Topogràfic
- 6.- Reinterpretació del traçat dels carrers antics
- 7.- Actuacions a realitzar
- 8.- Detalls. Actuacions a realitzar al carrer

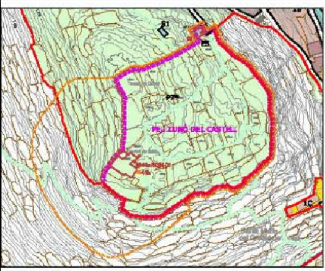
PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

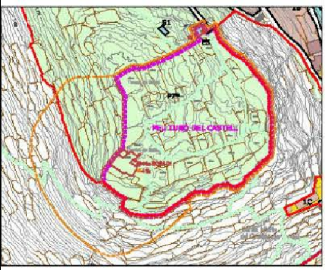
Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B BARCELONA (08006) TEL: 93 2380150	C/ ENRIC MORERA 7 SITGES (08870) E-mail: rac@arq71.com	SET 23	SITUACIÓ	AJUNTAMENT DE GÓSOL	ESCALA:	1/X	ARQ 71 1
Comarca	BERGUEDÀ						PROMOTOR:		ARQUITECTE:	RAMON B. ARTIGAS COLL	
Província	LLEIDA					2229					

PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B BARCELONA (08006) TEL: 93 2380150	C/ ENRIC MORERA 7 SITGES (08870) E-mail: rac@arq71.com	SET 23 2229	QUALIFICACIÓ DEL POUM DE GÓSOL PROMOTOR: AJUNTAMENT DE GÓSOL	ESCALA: ARQUITECTE: RAMON B. ARTIGAS COLL	1/X
Comarca	BERGUEDÀ								
Província	LLEIDA								

Castell de Gósol (a)		Núm.	41a				
Patrimoni							
1. IDENTIFICACIÓ							
Nucli, partida o indret:		Castell Gósol					
Adreça postal:		Tossal de Gósol					
Coordenades UTM:		X:			389575	Y:	4676823
Dades cadastrals:		Pol.:			2	Parcel·la:	
Referència cadastral:		25129A002008720000GG					
Règim i qualificació:		Sòl Urbà			Clau:	P7*	
Protecció actual:		BCIN					
Imatge 1		Imatge 2		E: 1/10000			
							
2. DESCRIPCIÓ							
Descripció del bé i de l'entorn paisatgístic:							
Tipologia:		Monument Històric					
Volumetria:		Edifici de planta gairebé quadrada del que es conserven alguns murs perimetrals i l'església de Santa Maria, ubicada a l'interior de l'antic recinte fortificat, i al costat de ponent de l'explanada, on segons tots els indicis sembla que hi havia hagut el castell. L'obra és de carreus no gaire grans i de filades força regulars. També mostra un petit ull damunt la porta. La torre del campanar és de planta quadrada, i està situada a la dreta de l'absis. Degut a la naturalesa de conjunt, també s'inclou tota l'esplanada superior del recinte, els antics cementiris catòlics i protestants. En l'àmbit s'inclou també la muralla que delimita.					
Construcció:		Parets i murs de paredat de pedra i carreus poc treballats.					
Entorn:		En un dels extrems del recinte emmurallat, a la banda SO del tossal de Gósol					
Data:		S XI (entre 1068 i 1095)		Estil:	Romànic i posterior – Obra popular		
Ús actual:		En desús		Titularitat:	Pública X Privada		
Conservació:		Dolent					
Observacions:		Els edificis que formaven l'antic nucli, el castell i l'església es troben en runes, tot i que parcialment consolidades i rehabilitades per a la seva visita					
Accés:		Fàcil, obert. A peu des del nucli urbà de Gósol, pel carrer de pujada al castell					
3. OBSERVACIONS							
Castell termenat. Des de finals del segle XIII i durant el XIV, serien construïdes les muralles que contenen l'església, el castell, les cases i algun hort (encara subsisteixen part d'aquelles muralles). A l'any 1992 es va restaurar l'església, situada en el punt més elevat del recinte fortificat, per assegurar-ne la seva conservació. Del recinte de l'antiga església procedeix la talla de fusta datada de mitjans del s. XII que actualment es conserva al Museu Nacional d'art de Catalunya. Però a l'església de Gósol s'hi troba una reproducció.							
Bibliografia:		AA. DD. Els Castells Catalans. Barcelona: Rafael Dalmau Ed., 1976.					
4. PROTECCIÓ							
Nivell 1		BCIN Monument històric // R-I-51-6336 / 902-MH // Decret 22/04/1949 BOE 05/05/1949					

Castell de Gósol (b)		Núm.	41b				
Patrimoni							
1. IDENTIFICACIÓ							
Nucli, partida o indret:		Castell Gósol					
Adreça postal:		Tossal de Gósol					
Coordenades UTM:		X:			389575	Y:	4676823
Dades cadastrals:		Pol.:			2	Parcel·la:	
Referència cadastral:		25129A002008720000GG					
Règim i qualificació:		Sòl Urbà			Clau:	P7*	
Protecció actual:		BCIN / Jaciment arqueològic					
Imatge 1		Imatge 2		E: 1/10000			
							
2. DESCRIPCIÓ							
Descripció del bé i de l'entorn paisatgístic:							
Tipologia:		Jaciment arqueològic					
Entorn:		En un dels extrems del recinte emmurallat, a la banda SO del tossal de Gósol					
Data:		S XI (entre 1068 i 1095)		Estil:	Romànic i posterior – Obra popular		
Titularitat:		Pública	X	Privada			
Conservació:		Dolent					
Observacions:		Els edificis que formaven l'antic nucli, el castell i l'església es troben en runes, tot i que parcialment consolidades i rehabilitades per a la seva visita. Es defineix un Àrea d'expectativa arqueològica que engloba l'esplanada del castell de Gósol, i l'àmbit de la vessant del turó més proper al Castell pel seu costat oest.					
Accés:		Fàcil, obert. A peu des del nucli urbà de Gósol, pel carrer de pujada al castell					
3. OBSERVACIONS							
Des de finals del segle XIII i durant el XIV, serien construïdes les muralles que contenen l'església, el castell, les cases i algun hort (encara subsisteixen part d'aquelles muralles). Es proposa que es realitzi la fitxa corresponent a l'Inventari del Patrimoni Cultural Immoble del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Caldria efectuar prospeccions arqueològiques de cara a determinar la cronologia i ús original de l'edifici.							
Bibliografia:		AA. DD. Els Castells Catalans. Barcelona: Rafael Dalmau Ed., 1976.					
4. PROTECCIÓ							
Nivell 4							

PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B	C/ ENRIC MORERA 7	SET 23	FITXA DEL CATÀLEG DE BENS PROTEGITS DEL POUM	ESCALA:	1X
Comarca	BERGUEDÀ			BARCELONA (08006)	SITGES (08870)		PROMOTOR:	AJUNTAMENT DE GÓSOL	ARQUITECTE:
Província	LLEIDA			TEL: 93 2380150	E-mail: rac@arq71.com	2229			RAMON B. ARTIGAS COLL

ESTAT DESPRÉS DE LA REHABILITACIÓ

ESTAT DESPRÉS DE LA REHABILITACIÓ

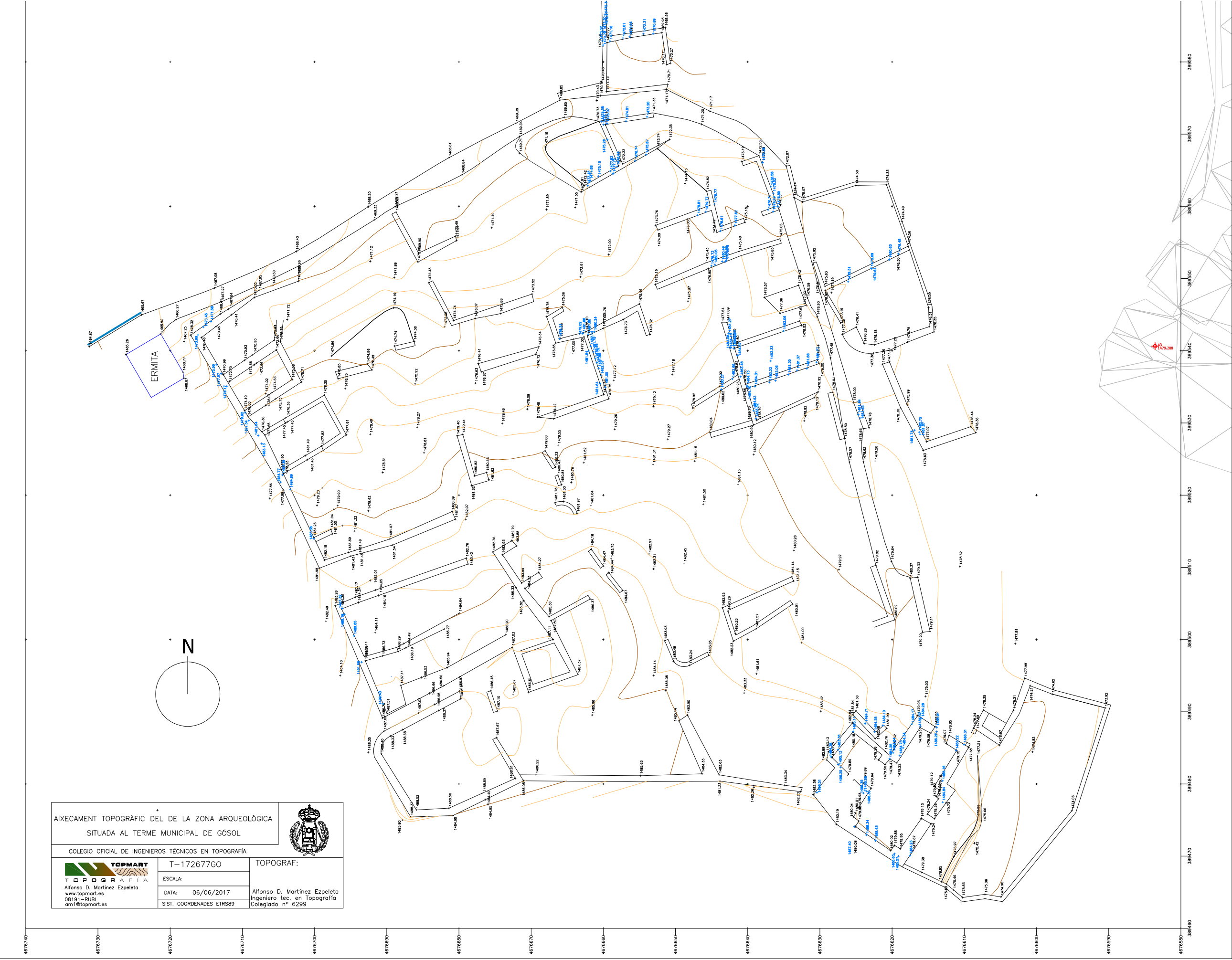

ESTAT DESPRÉS DE LA REHABILITACIÓ

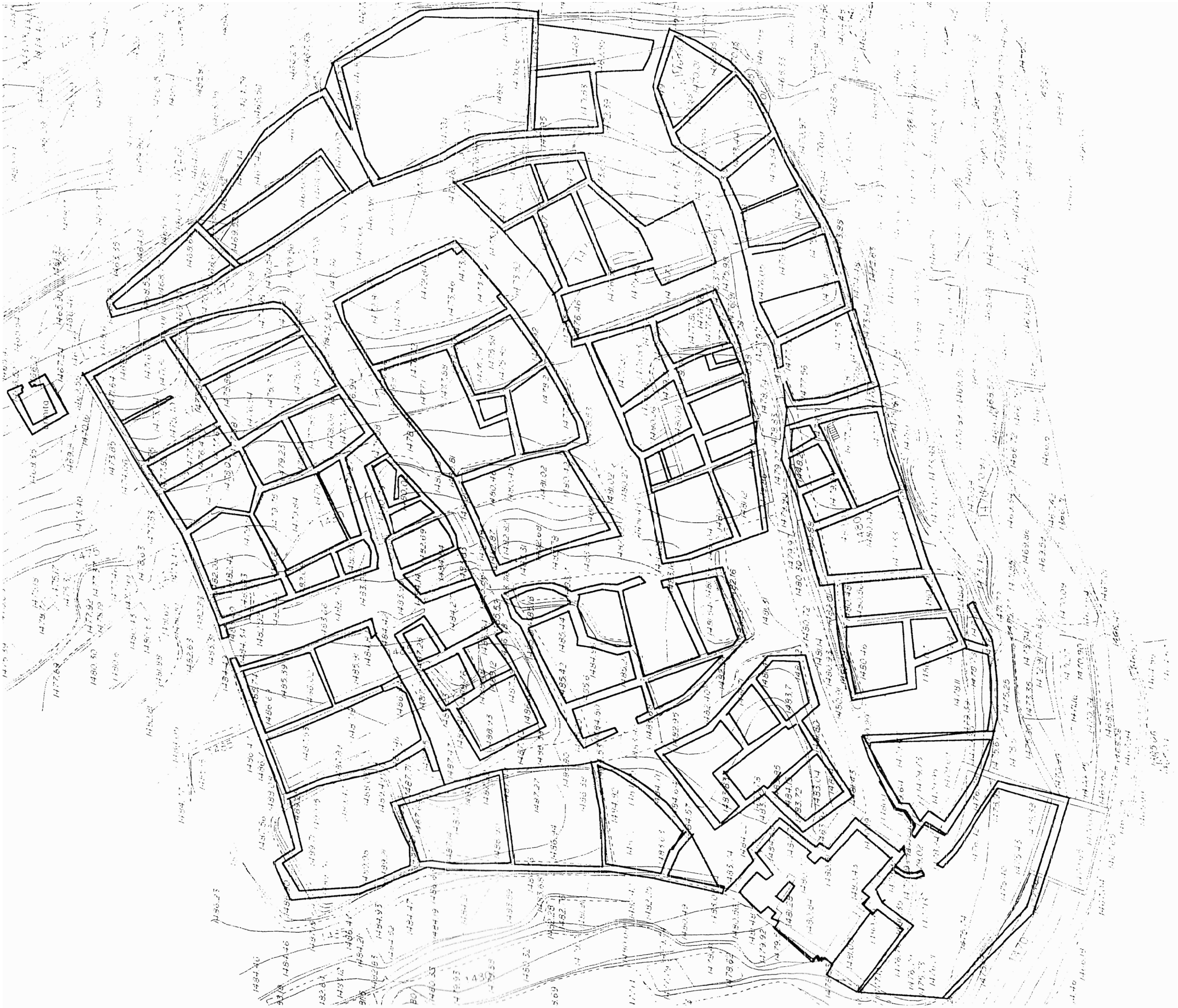
PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B BARCELONA (08006) TEL: 93 2380150	C/ ENRIC MORERA 7 SITGES (08870) E-mail: rac@arq71.com	SET 23	FOTOGRAFIES	AJUNTAMENT DE GÓSOL	ESCALA:	1/X	ARQ 71
Comarca	BERGUEDÀ						PROMOTOR:		ARQUITECTE:	RAMON B. ARTIGAS COLL	
Província	LLEIDA					2229					

PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

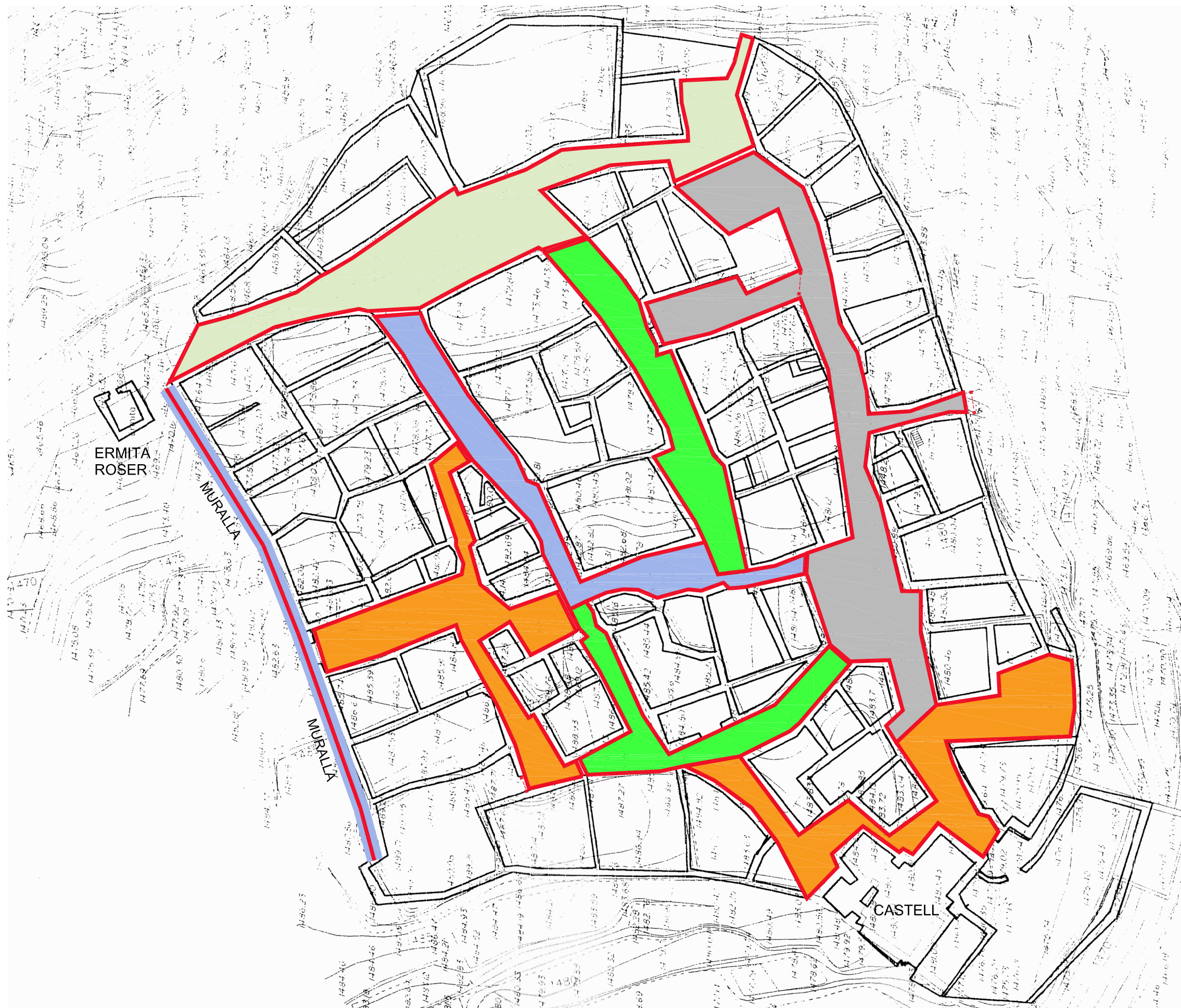
Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B	C/ ENRIC MORERA 7	SET 23	TOPOGRÀFIC	ESCALA:	1/500	
Comarca	BERGUEDÀ			BARCELONA (08006)	SITGES (08870)		PROMOTOR:	AJUNTAMENT DE GÓSOL	ARQUITECTE:	RAMON B. ARTIGAS COLL
Província	LLEIDA			TEL: 93 2380150	E-mail: rac@arq71.com	2229				

PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B BARCELONA (08006) TEL: 93 2380150	C/ ENRIC MORERA 7 SITGES (08870) E-mail: rac@arq71.com	SET 23	REINTERPRETACIÓ DEL TRAÇAT DELS CARRERS ANTICS	ESCALA:	1/500
Comarca	BERGUEDA					2229	PROMOTOR:	ARQUITECTE:	RAMON B. ARTIGAS COLL
Província	LLEIDA						AJUNTAMENT DE GÓSOL		

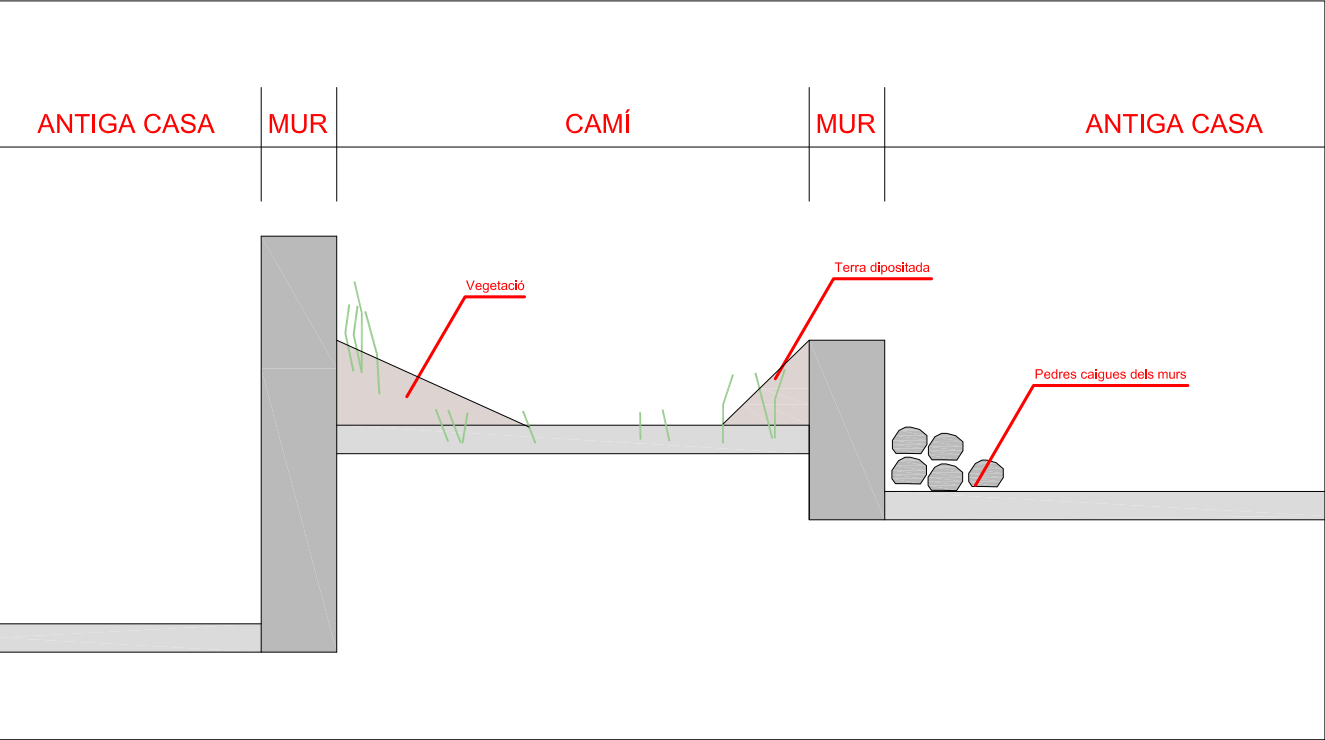

LLEENDA

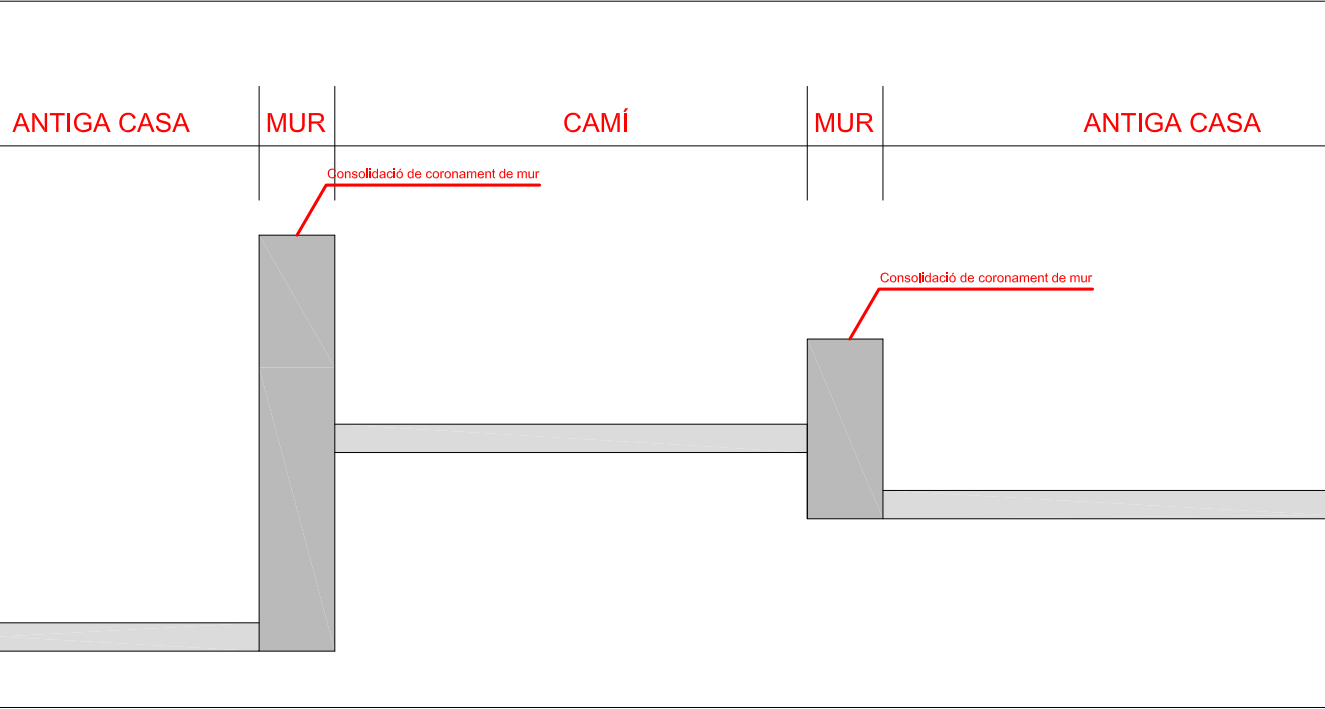
- FASE 1. Realitzada
- FASE 2. Realitzada
- FASE 3. A realitzar any 2023
Subvenció que es sol.licita
- FASE 4. A realitzar l'any 2024
Subvenció atorgada (OSIC triennial)
- FASE 5.
Subvenció atorgada. Inici OCTUBRE 2023

PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B BARCELONA (08006) TEL: 93 2380150	C/ ENRIC MORERA 7 SITGES (08870) E-mail: rac@arq71.com	SET 23	ACTUACIONS A REALITZAR	ESCALA:	1/500	ARQ71
Comarca	BERGUEDÀ					PROMOTOR:	AJUNTAMENT DE GÓSOL	ARQUITECTE:	RAMON B. ARTIGAS COLL	
Província	LLEIDA					2229				

ESTAT ACTUAL

ESTAT REHABILITAT

LLEGENDA

- 1 Eliminació de tota la terra existent fins a trobar terreny fort
- 2 Neteja i esbrossada del terreny, eliminant els elements vegetals de la superfície.
- 3 Eliminació dels elements vegetals existents en els paraments dels murs
- 4 Consolidació del coronament del mur amb una capa morter de calç per reduir les filtracions d'aigua a l'interior
- 5 Consolidació dels murs, en el cas que existeixin zones amb perill de desprendiment. Aquesta consolidació es fara amb pedra calcària amb aprofitament de les pedres existents a la vora

PROJECTE PER A LA REHABILITACIÓ DE MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL
PER A LA RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS DELS CARRERS ANTICS (FASE 3)

Municipi	GÓSOL	Sector	ZONA DEL CASTELL	C/ DE L'AVENIR 8, BAIXOS B BARCELONA (08006) TEL: 93 2380150	C/ ENRIC MORERA 7 SITGES (08870) E-mail: rac@arq71.com	SET 23	ACTUACIONS A REALITZAR AL CARRER	ESCALA:	1/X
Comarca	BERGUEDÀ						PROMOTOR:	ARQUITECTE:	
Província	LLEIDA					2229	AJUNTAMENT DE GÓSOL	RAMON B. ARTIGAS COLL	

ANNEX 3: ESTUDI BÀSIC DE SEGURETAT I SALUT

Compliment del RD 1627/97 de 24 d'octubre sobre disposicions mínimes de seguretat i salut a les obres de construcció

Aquest Estudi Bàsic de Seguretat i Salut estableix, durant l'execució d'aquesta obra, les previsions respecte a la prevenció de riscos d'accidents i malalties professionals, així com informació útil per efectuar en el seu dia, en les degudes condicions de seguretat i salut, els previsible treballs posteriors de manteniment.

Servirà per donar unes directrius bàsiques a l'empresa constructora per dur a terme les seves obligacions en el terreny de la prevenció de riscos professionals, facilitant el seu desenvolupament, d'acord amb el Reial Decret 1627/1997 de 24 d'octubre, pel qual s'estableixen disposicions mínimes de seguretat i de salut a les obres de construcció.

En base a l'art. 7è, i en aplicació d'aquest Estudi Bàsic de Seguretat i Salut, el contractista ha d'elaborar un Pla de Seguretat i Salut en el treball en el qual s'analitzin, estudiïn, desenvolupin i complementin les previsions contingudes en el present document.

El Pla de Seguretat i Salut haurà de ser aprovat abans de l'inici de l'obra pel Coordinador de Seguretat i Salut durant l'execució de l'obra o, quan no n'hi hagi, per la Direcció Facultativa. En cas d'obres de les Administracions Públiques s'haurà de sotmetre a l'aprovació d'aquesta Administració.

Es recorda l'obligatorietat de què a cada centre de treball hi hagi un Llibre d'Incidències pel seguiment del Pla. Qualsevol anotació feta al Llibre d'Incidències haurà de posar-se en coneixement de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en el termini de 24 hores.

Tanmateix es recorda que, segons l'art. 15è del Reial Decret, els contractistes i sot-contractistes hauran de garantir que els treballadors rebin la informació adequada de totes les mesures de seguretat i salut a l'obra.

Abans del començament dels treballs el promotor haurà d'efectuar un avis a l'autoritat laboral competent, segons model inclòs a l'annex III del Reial Decret.

La comunicació d'obertura del centre de treball a l'autoritat laboral competent haurà d'incloure el Pla de Seguretat i Salut.

El Coordinador de Seguretat i Salut durant l'execució de l'obra o qualsevol integrant de la Direcció Facultativa, en cas d'apreciar un risc greu imminent per a la seguretat dels treballadors, podrà aturar l'obra parcialment o totalment, comunicant-lo a la Inspecció de Treball i Seguretat Social, al contractista, sots-contractistes i representants dels treballadors.

Les responsabilitats dels coordinadors, de la Direcció Facultativa i del promotor no eximiran de les seves responsabilitats als contractistes i als sots-contractistes (art. 11è).

Principis generals aplicables durant l'execució de l'obra

L'article 10 del RD 1627/1997 estableix que s'aplicaran els principis d'acció preventiva recollits en l'art. 15è de la "Ley de Prevención de Riesgos Laborales (Ley 31/1995, de 8 de noviembre)" durant l'execució de l'obra i en particular en les següents activitats:

- El manteniment de l'obra en bon estat d'ordre i neteja
- L'elecció de l'emplaçament dels llocs i àrees de treball, tenint en compte les seves condicions d'accés i la determinació de les vies o zones de desplaçament o circulació
- La manipulació dels diferents materials i la utilització dels mitjans auxiliars
- El manteniment, el control previ a la posada en servei i el control periòdic de les Instal·lacions i dispositius necessaris per a l'execució de l'obra, amb objecte de corregir els defectes que poguessin afectar a la seguretat i salut dels treballadors
- La delimitació i condicionament de les zones d'emmagatzematge i dipòsit dels diferents materials, en particular si es tracta de matèries i substàncies perilloses
- La recollida dels materials perillosos utilitzats
- L'emmagatzematge i l'eliminació o evacuació de residus i runes
- L'adaptació en funció de l'evolució de l'obra del període de temps efectiu que s'haurà de dedicar a les diferents feines o fases del treball
- La cooperació entre els contractistes, sots-contractistes i treballadors autònoms
- Les interaccions i incompatibilitats amb qualsevol altre tipus de feina o activitat que es realitzi a l'obra o prop de l'obra.

Els **principis d'acció preventiva** establerts a l'article 15è de la Llei 31/95 són els següents:

L'empresari aplicarà les mesures que integren el deure general de prevenció, d'acord amb els següents principis generals:

- Evitar riscos
- Avaluar els riscos que no es puguin evitar
- Combatre els riscos a l'origen
- Adaptar el treball a la persona, en particular amb el que respecta a la concepció dels llocs de treball, l'elecció dels equips i els mètodes de treball i de producció, per tal de reduir el treball monòton i repetitiu i reduir els efectes del mateix a la salut
- Tenir en compte l'evolució de la tècnica
- Substituir allò que és perillós per allò que tingui poc o cap perill
- Planificar la prevenció, buscant un conjunt coherent que integri la tècnica, l'organització del treball, les condicions de treball, les relacions socials i la influència dels factors ambientals en el treball
- Adoptar mesures que posin per davant la protecció col·lectiva a la individual
- Donar les degudes instruccions als treballadors

L'empresari tindrà en consideració les capacitats professionals dels treballadors en matèria de seguretat i salut en el moment d'encomanar les feines

L'empresari adoptarà les mesures necessàries per garantir que només els treballadors que hagin rebut informació suficient i adequada puguin accedir a les zones de risc greu i específic

L'efectivitat de les mesures preventives haurà de preveure les distraccions i imprudències no temeràries que pugués cometre el treballador. Per a la seva aplicació es tindran en compte els riscos addicionals que poguessin implicar determinades mesures preventives, que només podran adoptar-se quan la magnitud dels esmentats riscos sigui substancialment inferior a les dels que es pretén controlar i no existeixin alternatives més segures

Podran concertar operacions d'assegurances que tinguin com a finalitat garantir com a àmbit de cobertura la previsió de riscos derivats del treball, l'empresa respecte dels seus treballadors, els treballadors autònoms respecte d'ells mateixos i les societats cooperatives respecte els socis, l'activitat dels quals consisteixi en la prestació del seu treball personal.

Identificació dels riscos

Sense perjudici de les disposicions mínimes de Seguretat i Salut aplicables a l'obra establertes a l'annex IV del Reial Decret 1627/1997 de 24 d'octubre, s'enumeren a continuació els riscos particulars de diferents treballs d'obra, tot i considerant que alguns d'ells es poden donar durant tot el procés d'execució de l'obra o bé ser aplicables a d'altres feines.

S'haurà de tenir especial cura en els riscos més usuals a les obres, com ara són, caigudes, talls, cremades, erosions i cops, havent-se d'adoptar en cada moment la postura més adient pel treball que es realitzi.

A més, s'ha de tenir en compte les possibles repercussions a les estructures d'edificació veïnes i tenir cura en minimitzar en tot moment el risc d'incendi.

Tanmateix, els riscos relacionats s'hauran de tenir en compte pels previsibles treballs posteriors (reparació, manteniment...).

Mitjans i maquinària

- Atropellaments, topades amb altres vehicles, atrapades
- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Desplom i/o caiguda de maquinària d'obra (sitges, grues...)
- Riscos derivats del funcionament de grues
- Caiguda de la càrrega transportada
- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Contactes elèctrics directes o indirectes

- Accidents derivats de condicions atmosfèriques

Treballs previs

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Bolcada de piles de materials
- Riscos derivats de l'emmagatzematge de materials (temperatura, humitat, reaccions químiques)

Enderrocs

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Projecció de partícules durant els treballs
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Contactes amb materials agressius
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Fallida de l'estructura
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Acumulació i baixada de runes

Moviments de terres i excavacions

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Cops i ensopegades
- Despreniment i/o esllavissament de terres i/o roques
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Desplom i/o caiguda de les parets de contenció, pous i rases
- Desplom i/o caiguda de les edificacions veïnes
- Accidents derivats de condicions atmosfèriques
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Riscos derivats del desconeixement del sòl a excavar

Fonaments

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Projecció de partícules durant els treballs
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Contactes amb materials agressius
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Desplom i/o caiguda de les parets de contenció, pous i rases
- Desplom i/o caiguda de les edificacions veïnes
- Despreniment i/o esllavissament de terres i/o roques
- Contactes elèctrics directes o indirectes
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Fallides d'encofrats

- Fallides de recalçaments
- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Bolcada de piles de material
- Riscos derivats de l'emmagatzematge de materials (temperatura, humitat, reaccions químiques)

Estructura

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Projecció de partícules durant els treballs
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Contactes amb materials agressius
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Contactes elèctrics directes o indirectes
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Fallides d'encofrats
- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Bolcada de piles de material
- Riscos derivats de l'emmagatzematge de materials (temperatura, humitat, reaccions químiques)
- Riscos derivats de l'accés a les plantes
- Riscos derivats de la pujada i recepció dels materials

Ram de paleta

- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Projecció de partícules durant els treballs
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Contactes amb materials agressius
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Bolcada de piles de material
- Riscos derivats de l'emmagatzematge de materials (temperatura, humitat, reaccions químiques)

Coberta

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Projecció de partícules durant els treballs
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Contactes amb materials agressius
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Ambient excessivament sorollós
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Caigudes de pals i antenes
- Bolcada de piles de material
- Riscos derivats de l'emmagatzematge de materials (temperatura, humitat, reaccions químiques)

Revestiments i acabats

- Generació excessiva de pols o emanació de gasos tòxics
- Projecció de partícules durant els treballs
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)

- Contactes amb materials agressius
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Sobre esforços per postures incorrectes
- Bolcada de piles de material
- Riscos derivats de l'emmagatzematge de materials (temperatura, humitat, reaccions químiques)

Instal·lacions

- Interferències amb Instal·lacions de subministrament públic (aigua, llum, gas...)
- Caigudes des de punts alts i/o des d'elements provisionals d'accés (escales, plataformes)
- Talls i punxades
- Cops i ensopegades
- Caiguda de materials, rebots
- Emanacions de gasos en obertures de pous morts
- Contactes elèctrics directes o indirectes
- Sobresforços per postures incorrectes
- Caigudes de pals i antenes

Relació no exhaustiva dels treballs que impliquen riscos especials

(Annex II del RD 1627/1997)

- Treballs amb riscos especialment greus de sepultament, enfonsament o caiguda d'altura, per les particulars característiques de l'activitat desenvolupada, els procediments aplicats o l'entorn del lloc de treball
- Treballs en els quals l'exposició a agents químics o biològics suposi un risc d'especial gravetat, o pels quals la vigilància específica de la salut dels treballadors sigui legalment exigible
- Treballs amb exposició a radiacions ionitzants pels quals la normativa específica obligui a la delimitació de zones controlades o vigilades
- Treballs en la proximitat de línies elèctriques d'alta tensió
- Treballs que exposin a risc d'ofegament per immersió
- Obres d'excavació de túnels, pous i altres treballs que suposin moviments de terres subterranis
- Treballs realitzats en immersió amb equip subaquàtic
- Treballs realitzats en cambres d'aire comprimit
- Treballs que impliquin l'ús d'explosius
- Treballs que requereixin muntar o desmuntar elements prefabricats pesats.

Mesures de prevenció i protecció

Com a criteri general primaran les proteccions col·lectives en front les individuals. A més, s'hauran de mantenir en bon estat de conservació els medis auxiliars, la maquinària i les eines de treball. D'altra banda els medis de protecció hauran d'estar homologats segons la normativa vigent.

Tanmateix, les mesures relacionades s'hauran de tenir en compte pels previsibles treballs posteriors (reparació, manteniment...).

Mesures de protecció col·lectiva

- Organització i planificació dels treballs per evitar interferències entre les diferents feines i circulacions dins l'obra
- Senyalització de les zones de perill
- Preveure el sistema de circulació de vehicles i la seva senyalització, tant a l'interior de l'obra com en relació amb els vials exteriors
- Deixar una zona lliure a l'entorn de la zona excavada pel pas de maquinària
- Immobilització de camions mitjançant falques i/o topalls durant les tasques de càrrega i descàrrega
- Respectar les distàncies de seguretat amb les Instal·lacions existents
- Els elements de les Instal·lacions han d'estar amb les seves proteccions aïllants
- Fonamentació correcta de la maquinària d'obra
- Muntatge de grues fet per una empresa especialitzada, amb revisions periòdiques, control de la càrrega màxima, delimitació del radi d'acció, frenada, blocatge, etc
- Revisió periòdica i manteniment de maquinària i equips d'obra

- Sistema de rec que impedeixi l'emissió de pols en gran quantitat
- Comprovació de l'adequació de les solucions d'execució a l'estat real dels elements (subsòl, edificacions veïnes)
- Comprovació d'apuntaments, condicions d'estrebats i pantalles de protecció de rases
- Utilització de paviments antilliscants.
- Col·locació de baranes de protecció en llocs amb perill de caiguda.
- Col·locació de xarxes en forats horitzontals
- Protecció de forats i façanes per evitar la caiguda d'objectes (xarxes, lones)
- Ús de canalitzacions d'evacuació de runes, correctament instal·lades
- Ús d'escales de mà, plataformes de treball i bastides
- Col·locació de plataformes de recepció de materials en plantes altes

Mesures de protecció individual

- Utilització de cassetes i ulleres homologades contra la pols i/o projecció de partícules
- Utilització de calçat de seguretat
- Utilització de casc homologat
- A totes les zones elevades on no hi hagi sistemes fixes de protecció caldrà establir punts d'ancoratge segurs per poder subjectar-hi el cinturó de seguretat homologat, la utilització del qual serà obligatòria
- Utilització de guants homologats per evitar el contacte directe amb materials agressius i minimitzar el risc de talls i punxades
- Utilització de protectors auditius homologats en ambients excessivament sorollosos
- Utilització de mandils
- Sistemes de subjecció permanent i de vigilància per més d'un operari en els treballs amb perill d'intoxicació. Utilització d'equips de subministrament d'aire

Mesures de protecció a tercers

- Tancament, senyalització i enllumenat de l'obra. Cas que el tancament envaeixi la calçada s'ha de preveure un passadís protegit pel pas de vianants. El tancament ha d'impedir que persones alienes a l'obra puguin entrar.
- Preveure el sistema de circulació de vehicles tant a l'interior de l'obra com en relació amb els vials exteriors
- Immobilització de camions mitjançant falques i/o topalls durant les tasques de càrrega i descàrrega
- Comprovació de l'adequació de les solucions d'execució a l'estat real dels elements (subsòl, edificacions veïnes)
- Protecció de forats i façanes per evitar la caiguda d'objectes (xarxes, lones)

Primers auxilis

Es disposarà d'una farmaciola amb el contingut de material especificat a la normativa vigent.

S'informarà a l'inici de l'obra, de la situació dels diferents centres mèdics als quals s'hauran de traslladar els accidentats. És convenient disposar a l'obra i en lloc ben visible, d'una llista amb els telèfons i adreces dels centres assignats per a urgències, ambulàncies, taxis, etc. per garantir el ràpid trasllat dels possibles accidentats.

LLISTAT DE NORMATIVA DE SEGURETAT I SALUT

. Ley reguladora de la subcontratación en el Sector de la construcción

Llei 32/2006 (BOE: 19/10/2006)

. Disposiciones mínimas de seguridad y de salud que deben aplicarse en las obras de construcción temporales o móviles

Directiva 92/57/CEE 24 Junio (DOCE: 26/08/92)

. Disposiciones mínimas de seguridad y de salud en las obras de construcción

R.D. 1627/1997, de 24 octubre (BOE: 25/10/97) Transposició de la Directiva 92/57/CEE

. Modificación del RD 39/1997, por el que se aprueba el Reglamento de los Servicios de Prevención, y el RD 1627/1997, por el que se establecen las disposiciones mínimas de seguridad y salud en las obras de construcción

Real Decreto 604/2006

. Ley de prevención de riesgos laborales

Ley 31/1995. 8 noviembre (BOE: 10/11/95)

. Reforma del marco normativo de la prevención de riesgos laborales

Ley 54/2003. 12 diciembre (BOE: 13/12/2003)

. Reglamento de los servicios de prevención

R.D. 39/1997. 17 de enero (BOE: 31/01/97). Modificacions: RD 780/1998 . 30 abril (BOE: 01/05/98)

·Disposiciones mínimas de seguridad y salud para la utilización por los trabajadores de los equipos de trabajo en materia de trabajos temporales en altura

R.D. 2177/2004, de 12 de noviembre, (BOE: 13/11/2004)

· Disposiciones mínimas en materia de señalización, de seguridad y salud en el trabajo

R.D. 485/1997. 14 abril (BOE: 23/04/97)

· Disposiciones mínimas de seguridad y salud en los lugares de trabajo

R.D. 486/1997. 14 de abril (BOE: 23/04/97) En el capítol 1 exclou les obres de construcció, però el RD 1627/1997 l'esmenta en quant a escales de mà. Modifica i deroga alguns capítols de la " Ordenanza de Seguridad e Higiene en el trabajo" (O. 09/03/1971)

· Disposiciones mínimas de seguridad y salud relativas a la manipulación manual de cargas que entrañe riesgos, en particular dorso lumbares, para los trabajadores

R.D. 487/1997, de 14 d'abril (BOE: 23/04/97)

· Disposiciones mínimas de seguridad y salud relativas al trabajo con equipos que incluyen pantallas de visualización

R.D. 488/97. 14 abril (BOE: 23/04/97)

· Protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición a agentes biológicos durante el trabajo

R.D. 664/1997. 12 mayo (BOE: 24/05/97)

· Protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición a agentes cancerígenos durante el trabajo

R.D. 665/1997. 12 mayo (BOE: 24/05/97)

· Disposiciones mínimas de seguridad y salud, relativas a la utilización por los trabajadores de equipos de protección individual

R.D. 773/1997.30 mayo (BOE: 12/06/97)

· Disposiciones mínimas de seguridad y salud para la utilización por los trabajadores de los equipos de trabajo

R.D. 1215/1997. 18 de julio (BOE: 07/08/97) transposició de la directiva 89/655/CEE. Modifica i deroga alguns capítols de la " ordenanza de seguridad e higiene en el trabajo" (O. 09/03/1971)

· Protección a los trabajadores frente a los riesgos derivados de la exposición al ruido durante el trabajo

R.D. 1316/1989 . 27 octubre (BOE: 02/11/89)

· Protección contra riesgo eléctrico

R.D. 614/2001. 8 junio (BOE: 21/06/01)

· Instrucción Técnica Complementaria MIE-APQ-006. Almacenamiento de líquidos corrosivos

R.D 988/1998 (BOE: 03/06/98)

· Reglamento de seguridad e higiene del trabajo en la industria de la construcción

O. de 20 de mayo de 1952 (BOE: 15/06/52). Modificacions: O. 10 diciembre de 1953 (BOE: 22/12/53) O. 23 septiembre de 1966 (BOE: 01/10/66) Art. 100 A 105 derogats per O. de 20 gener de 1956. Capítol III derogat pel RD 2177/2004

· Ordenanza del trabajo para las industrias de la construcción, vidrio y cerámica

O. de 28 de agosto de 1970. Art. 1 a 4, 183 a 291 y anexos I y II (BOE: 05/09/70; 09/09/70) correcció d'errades: BOE: 17/10/70

· Señalización, balizamiento, limpieza y terminación de obras fijas en vías fuera de poblado

O. de 31 de agosto de 1987 (BOE: 18/09/87)

· Reglamento de aparatos elevadores para obras

O. de 23 de mayo de 1977 (BOE: 14/06/77) Modificació: O. de 7 de marzo de 1981 (BOE: 14/03/81)

· Instrucción Técnica Complementaria MIE-AEM 2 del reglamento de aparatos de elevación y manutención referente a grúas-torre desmontables para obras

R.D. 836/2003. 27 juny, (BOE: 17/07/03). vigent a partir del 17 d'octubre de 2003. (deroga la O. de 28 de junio de 1988 (BOE: 07/07/88) i la modificació: O. de 16 de abril de 1990 (BOE: 24/04/90))

· Reglamento sobre seguridad de los trabajos con riesgo de amianto

O. de 31 octubre 1984 (BOE: 07/11/84)

· Normas complementarias del reglamento sobre seguridad de los trabajos con riesgo de amianto

O. de 7 enero 1987 (BOE: 15/01/87)

· Ordenanza general de seguridad e higiene en el trabajo

O. de 9 de marzo DE 1971 (BOE: 16 I 17/03/71) Correcció d'errades (BOE: 06/04/71) Modificació: (BOE: 02/11/89) derogats alguns capítols per: Ley 31/1995, RD 485/1997, RD 486/1997, RD 664/1997, RD 665/1997, RD 773/1997 I RD 1215/1997

· S'aprova el model de llibre d'incidències en obres de construcció

O. de 12 de gener de 1998 (DOGC: 27/01/98)

EQUIPS DE PROTECCIÓ INDIVIDUAL

· Cascos no metálicos

R. de 14 de desembre de 1974 (BOE: 30/12/74): N.R. MT-1

· Protectores auditivos

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 01/09/75): N.R. MT-2

· Pantallas para soldadores

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 02/09/75): N.R. MT-3: Modificació: BOE: 24/10/75

· Guantes aislantes de electricidad

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 03/09/75): N.R. MT-4 modificació: BOE: 25/10/75

. Calzado de seguridad contra riesgos mecánicos

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 04/09/75): N.R. MT-5 modificació: BOE: 27/10/75

. Banquetas aislantes de maniobras

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 05/09/75): N.R. MT-6 modificació: BOE: 28/10/75

. Equipos de protección personal de vías respiratorias. normas comunes y adaptadores faciales

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 06/09/75): N.R. MT-7 modificació: BOE: 29/10/75

. Equipos de protección personal de vías respiratorias: filtros mecánicos

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 06/09/75): N.R. MT-7 modificació: BOE: 29/10/75

. Equipos de protección personal de vías respiratorias: filtros mecánicos

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 08/09/75): N.R. MT-8. Modificació: BOE: 30/10/75

. Equipos de protección personal de vías respiratorias: mascarillas autofiltrantes

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 09/09/75): N.R. MT-9. Modificació: BOE: 31/10/75

. Equipos de protección personal de vías respiratorias: filtros químicos y mixtos contra amoníaco

R. de 28 de julio de 1975 (BOE: 10/09/75): N.R. MT-10 . Modificació: BOE: 01/11/75

Francesc Tarrats Bou, director general del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya,

CERTIFICO:

Que el **castell de Gósol** del municipi del mateix nom, a la comarca del Berguedà té la condició de bé cultural d'interès nacional (BCIN) en virtut de la disposició addicional primera de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català i de la disposició addicional segona de la Llei 16/1985 del patrimoni històric espanyol.

Que aquest immoble és inscrit en el Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat espanyol, amb el número R-I-51-6336 i al Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional, amb el número 902-MH.

I perquè consti, signo aquest certificat a petició de la persona interessada.

Barcelona, 21 de març de 2006

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Àrea de Coneixement i Recerca
Secció d'Inventari del Patrimoni
Cultural Imoble
Portaferriça, 1
08002 Barcelona

**ANNEX 5: INFORME FAVORABLE DE LA COMISSIÓ TERRITORIAL DE PATRIMONI
CULTURAL DE LA CATALUNYA CENTRAL**

Xavier Gatell Palau, secretari suplent de la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de la Catalunya Central,

CERTIFICO:

Que la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de la Catalunya Central, en sessió que va tenir lloc el 28 de gener de 2022, va adoptar entre d'altres, el següent acord:

Exp. núm. 02/22	Gósol (Berguedà)
Element:	<u>Castell de Gósol</u>
Protecció:	♦ BCIN – Monument històric (BCIN-MH) Núm. Registre: 902-MH (R-I-51-6336) Decret 22.04.1949 (BOE 05.05.1949) DAP2 LPCC
Promotor:	Ajuntament de Gósol
Tècnics redactors:	Ramon B. Artigas Coll, arquitecte Pere Cascante Torrella, arqueòleg
Actuació:	Projecte per a la rehabilitació de murets de pedra de la zona del Castell, per a la recuperació dels traçats dels carrers antics (fase 1)

Valorada la proposta i vist l'informe de la ponència, **S'ACORDA PER UNANIMITAT**

AUTORITZAR, segons estableix l'article 2,1 a) del Decret 276/2005, de 27 de desembre, de les comissions territorials del Patrimoni Cultural, les intervencions derivades del Projecte per a la rehabilitació de murets de pedra de la zona del Castell, per a la recuperació dels traçats dels carrers antics (fase 1), Gósol (Berguedà), que s'hauran de realitzar seguint els criteris establerts a l'article 35.1 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

D'acord amb allò que disposa l'article 20.3 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya es fa constar expressament que aquest certificat s'emet abans de l'aprovació de l'acta i, per tant, sense perjudici de la ulterior aprovació d'aquesta.

Xavier Gatell Palau
Secretari suplent

ESTUDI HISTÒRIC I CONSTRUCTIU DEL PROJECTE DE RESTAURACIÓ DELS MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDÀ)

Autor:

PERE CASCANTE I TORRELLA
Arqueòleg

DESEMBRE DE 2021

PROMOTOR: AJUNTAMENT DE GÓSOL
PROJECTE. RAMON B ARTIGAS COLL

1. FITXA TÈCNICA DE L'ELEMENT

Denominació: Traça urbana d l'antiga vila de Gósol dins el castell
Municipi: Gósol
Comarca: El Berguedà
Localització: En un turó que domina el poble de Gósol. B.400) PK. 24,5
Tipologia: Traçat urbanístic de l'antiga vila de Gósol dins el Castell
Època: Medieval amb reformes modernes
Promotor: Ajuntament de Gósol
Propietat: Pública
Ref. Cadastral: 25129A002008720001H1
Protecció: BCIN RI-51-0006336. 902 MH

Coordenades: Mapa ICC, Escala 1:5000. Coordenades UTM ETR S 89
X: 389483 , Y: 4676617

Mapa i orto fotomapa ICC (Institut Cartogràfic de Catalunya) situant la finca

2. ANTECEDENTS

L'informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets de pedra de la zona del carrer del castell de ha estat encarregat al redactor d'aquest informe per part de l'ajuntment de la vila de Gósol amb domicili a la Plaça Major, 1 de Gósol i amb CIF

núm: P2512900H (25716,Gósol).El principal objectiu és la documentació dels murs de les cases, la identificació dels seus límits i traça així com els seus principals elements de cara a la seva futura rehabilitació i consolidació. Aquests treball estan emmarcats en 2 fases; una primera de neteja i esbrossada per a identificar els elements i una segona de rehabilitació i consolidació dels seus coronaments. L'informe que us lliurem fa al·lusió a aquesta primera.fase dels treballs

El castell de Gósol, origen de la població es situa a l'extrem sud-oest just en el turó que es coneix amb el nom del tossal. El conjunt situat a 1487 m d'altitud (la part més elevada) Ocupa una superfície edificada de 10.000 m², aproximadament. El conjunt queda delimitat a l'oest pel torrent de Rubinat, al sud pel torrent de Coma, afluent del primer, a l'est pel Clot de la Llacuna i finalment al nord pels plans de la Clota on es situa la població actual i formant un lloc estratègic de guàrdia i defensa a cavall del camí que partia des de Llinars de l'Aiguadora i es dirigia a Josa pel Collell a sota dels contraforts del Pedraforca i també de la serra del Cadí El conjunt arquitectònic està format per les restes del castell, de l'església de Santa Maria, de la vila vella, de les seves muralles i de la capella del Roser situada a l'entrada del recinte figura inventariat a l'*inventari de patrimoni arquitectònic de la Generalitat de Catalunya* amb el núm. IPA.999 i catalogat amb la protecció de Be Cultural d'interès Nacional (BCIN) i amb núm.RI-51-0006336. 902 MH. També figura inventariat a l'IPAC (Inventari de Patrimoni arqueològic de Catalunya) Aquests edifici amb referència cadastral núm. 25129A002008720001H1 al polígon 2 parcel·la.872 de sòl rústic i de propietat municipal i amb una superfície de 96.116 m² en el que forma una parcel·la a efectes cadastrals amb immobles de diferent classe (rústic i urbà) En les NNSS o POUM de l'ajuntament de Gósol, redactat el 2012, el conjunt del castell figura catalogat a les fitxes 41 a i 41 b com a BCIN (castell) i també com a jaciment arqueològic. Referent al primer queda supeditat a l'article 34.1 de la Llei 9/93 de 30 de setembre i amb un grau de protecció 1 segons el POUM. En quant al jaciment arqueològic correspon amb el grau de protecció 4 segons el POUM especificant el següent: *"En els jaciments arqueològics s'assenyala un àmbit de protecció de 50 metres al voltant de la zona assenyalada en els plànols generals i en les fitxes de catàleg. Quan es sol·liciti una llicència d'obres que pugui afectar a qualsevol dels jaciments inclosos en el catàleg, caldrà informar al Departament de Cultura i requerir al propietari per tal que presenti un estudi de la incidència que les obres puguin tenir en les restes arqueològiques, elaborat per un professional especialitzat en el tema. Els jaciments en llocs d'usos agrícoles i forestals, es permet la continuïtat d'aquests sempre que no afectin les restes arqueològiques. No es permeten els moviments de terra, la realització de pous, extraccions o perforacions. A banda d'aquestes disposicions s'instarà el que determina la Llei 9/93 de Patrimoni Cultural Català*

El conjunt doncs figura catalogat com a sòl rústic i també urbà i tal i com hem dit anteriorment està format per les restes del castell, al capdamunt del Tossal, l'església de Santa Maria amb el campanar que aprofita restes d'una torre de defensa preromànica, la vila vella amb les seva trama urbana tancada darrere de muralles i finalment l'església o capella del Roser fora de muralles. L'àmbit d'actuació correspon amb un dels carrers que accedeixen a l'església el qual encara conserva bona part de la seva traça urbanística amb els murs de les cases que el delimiten, les embocadures d'altres carrers i també els paviments.

L'actuació proposada per l'ajuntament de Gósol i redactada per l'arquitecte municipal Ramon B Artigas Coll col·legiat amb el núm. 37.585-3 del COAC (Col·legi Oficial d'arquitectes de Catalunya) del afecta plenament l'àmbit del castell de Gósol catalogat com a BCIN i per tant i **comporta l'aprovació prèvia del projecte a la Comissió de Patrimoni**, motiu del present informe històric i arqueològic que acompanya al projecte d'obres proposat per l'ens municipal i lliurat. Tanmateix aquest projecte va ser avaluat

per la Comissió Territorial de Patrimoni Cultural de la Catalunya Central en data 21 d'abril de 2021 la qual va esmenar el següent:

Cal aportar l'informe tècnic municipal sobre el compliment de la normativa urbanística i valoració de l'actuació proposada

Cal ampliar l'apartat de l'estat actual dels murs i carrer on es vol actuar a la Fase 1 amb un aprofundiment de les dades històriques (fotografies) i arqueològiques disponibles que justifiquin la proposta d'aixecar els murs 1 m i constatar si en el traçat hi ha finestres, portes, o altres obertures (porxos). Així mateix caldrà aprofundir en les diferents patologies i problemàtiques que presenten les estructures; creixement de vegetació, pèrdues de materials com morters, desploms, esquerdes, si hi ha restes de paviments, etc. Haurà d'anar acompanyat de fotografies i si cal per fer més entenedora l'exposició algun alçat o secció

Caldrà justificar i ampliar de l'apartat d'Actuacions a realitzar. 9.1 Reconstruccions murs quin criteri es seguirà per aplicar cadascuns dels 3 tipus d'actuacions previstes (uns murs s'aprofiten pedres del lloc, altres no i altres sols es consoliden coronaments). També definir com s'actuarà si es troben obertures o portes. Per fer més entenedor aquest apartat caldrà incorporar alçats i seccions de les diferents propostes. Així mateix, caldrà definir les característiques tècniques i dosificacions del morter de calç, i determinar com es diferenciï les parts originals dels nous recreixements per tal de no crear falsos històrics.

Caldrà definir millor de l'apartat Actuacions a realitzar 9.2 i 9.3. les característiques i tipus tant de les fustes dels plafons i les tanques, com de les cordes entre tanques

Caldrà incorporar en el projecte que tot procés dels treballs es farà sota el seguiment d'un tècnic arqueòleg d'acord amb allò que determina Decret 78/2002 de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, i incorporar una partida a tal efecte

Per tant i després de rebre aquesta notificació, l'ajuntament de Gósol es va posar amb contacte amb el redactor d'aquest document per tal que en fes un aixecament gràfic (FASE 1) dels murs a rehabilitar per a poder descriure les seves patologies així com la seva fàbrica constructiva, les cronologies i constatar l'existència de portes, finestres, porxos...alhora que en fés un seguiment dels treballs de consolidació i en marqués les directrius a seguir en el moment de consolidar (FASE 2).

Així doncs i per a poder fer un aixecament exhaustiu del conjunt a rehabilitar va caldre portar a terme una primera fase de neteja, esbrossada i delimitació d'estructures, motiu del qual es va haver de sol·licitar un permís d'intervenció arqueològica (Article 14 del Decret 78/2002 de 5 març del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya). Aquest permís es va sol·licitar en data 15 d'octubre de 2021 i va ser aprovat pel Departament de Cultura en data de 20 d'octubre. La intervenció es va portar a terme entre els dies 21 i 31 d'octubre de 2021 (EXP. Arq002-2418-2021 (R/N 747 K121 N-329 2021/1-35760)

3. SITUACIÓ I CONTEXT

L'àmbit que es proposa intervenir correspon amb la part sud-oest del conjunt del castell que comprèn un dels carrers principals de la vila vella que permetia accedir a l'església i a la part superior. Es tracta d'un vial desenvolupat longitudinalment en sentit sud-oest a nord-est que creua pràcticament tot el recinte de la vila vella i connecta una de les principals portes d'entrada al recinte (portal de l'església del Roser) amb l'església de Santa Maria. El seu traçat és ascendent i està salvat

mitjançant rampes i escales de còdols de roiu disposats de cantó. En alguns trams aflora la mateixa roca mare i natural retallada. Aquest vial que constituïa un dels principals del poble tenia alguns trams coberts amb porxos a sota de les cases i alguns trams en forma de plaça. Hi desenvocaven alguns carrers transversals tant a la banda dreta com a l'esquerra. A la banda dreta s'hi van localitzar tres carrers transversals; un primer a la part inferior o carrer jussà; i dos més a la part superior; un d'ells connectava la plaça del poble oberta al pas del carrer longitudinal amb un segon portal o portal del castell travessant la vila en sentit est-oest. El segon carrer també connectava la plaça amb un altre carrer longitudinal que desnevocava amb l'església. En canvi a la banda esquerra tant sols es va localitzar un carrer estret que connectava amb una tercera porta de la muralla la qual i gràcies als presents treballs s'ha pogut posar al descobert. En total al conjunt de la vila vella hi havia un total de 6 portals d'entrada repartits en tot el seu recinte. L'aparell dels murs de les cases és divers i heterogeni amb un predomini dels murs de maçoneria però també altres de pedra més ben treballada i picada testimonis de la diversitat constructiva però també dels estaments socials diversos. S'han localitzat un conjunt de quatre carrers, una plaça i un total de 20 finques entre mitgeres disposades a banda i banda del carrer i de les que se n'ha pogut identificar tant sols les façanes, ja que els interiors no s'han netejat i resten coberts de runa i vegetació. L'alçada dels murs conservats oscil·la entre els 50 i 1,5 metres amb l'excepció d'alguns trams de 3 metres.

Referències històriques

Tot i que l'emplaçament de Gósol podria tenir un origen molt antic (ibèric –romà) les primeres referències d'aquest indret no es remunten fins a l'Edat Mitjana.

En aquest període la vall de Gósol i juntament amb les seves homònimes de Josa, Saldes i Tuixén formaven part de les possessions dels comtes ceretans (Cerdans). A la vegada el lloc de Gósol (Gosal) és esmentat en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell (819) juntament amb Lillet , Brocà , Gavarrós, Bagà, Molinell, Turbians, i Saldes.

Tot i així i encara que no s'especifiqui creiem que el castell de Gósol hauria funcionat com una torre de guaita o vigia per tal de controlar la vall i també els accessos a Josa i La Vansa, així com també a Berga passant per la vall de Fraumir controlada pel castell del mateix nom.

Ambdós castells formaven part d'una línia de defensa establerta pels comtes Cerdans per tal de controlar els principals passos i vies d'accés principals.

Posteriorment i cap al 1068 i 1095 trobem la figura d'un tal Galceran el qual ret homenatge als comtes Cerdans (Guillem Ramon de Cerdanya) pels castells de Pinós, L'Espà, Gósol, Saldes, Querforadat i Valmanya. Possiblement aquest podria ser l'origen de la família Pinós els quals i procedents de les terres ceretanes , adquireixen en feu tota aquest compendi de castells i es proclamen com a Castlans.

El descendent de Guillem Ramon, Bernat al morir sense successió, totes aquestes possessions passaren a mans del casal de Barcelona, motiu del qual provocà que un fill de Galceran jurés fidelitat al nou comte: Ramon Berenguer III.

Al 1162 Galceran es manifesta com a posseïdor dels castells esmentats afegint-hi el de Llo . Entenem que **aquest Galceran era Galceran de Pinós..**

Per tant, a mitjans del segle XII dc., la família de Pinós ja la trobem ben establerta al lloc. Atès que la vall de Gósol era un nucli d'una gran població agrària el qual era difícil que estès habitat constantment , probablement per la orografia i climatologia... provocà que al 1273 Galceran de Pinós i la seva muller Esclarmonda així com el seu fill gran amb la seva muller Berenguera, emprengueren una carta de franqueses o de poblament per assegurar-se la continuïtat del lloc.

Aquesta carta ha estat transcrita i entre les principals esmenes destaca l'alliberació dels pagesos d'un seguit de càrregues per assegurar-se l'ocupació del lloc exceptuant les ajudes i serveis que els nous vilatans havien de fer a les obres del castell, tasca que al principi no havien de complir.

Inicialment aquesta carta generosa va ser ratificada per Pere Galceran de Pinós prohibint la construcció de cases i corrals al terme del castell. Probablement faria al·lusió als entorns de l'indret del castell i posteriorment al segle XIV i XV s'anà rectificant lligant cada vegada més als propis vassalls.

Val a dir que a inicis del segle XIV als Pinós declararen la guerra al rei fet que motivà que el rei s'imposés a la zona fent una venda i permuta de les possessions amb Sibil·la de Pallars. Aquest fet desencadenà en una lluita que acabà amb la mort d'un home de confiança. Aquest fet apartà com a conseqüència que el rei nomenés al veguer Bernat de Vilademany i ordenés un assalt i escorcoll a la vila de Gósol. Malgrat s'intentés evitar no fou possible. També va ser el motiu que al 1314 Saura de Pinós i en nom del seu fill afirmà que el rei no tenia cap potestat sobre els castells de Gósol L'Espà, Querforadat i Valmanya sinó que pertanyien en franc alou als Pinós.

És en aquest mateix període que els Pinós entraren en guerra amb l'abat de Sant Llorenç pels dominis del castell de Guardiola raó de la qual el bisbe d'Urgell excomunicà a tots els preveres de la baronia incloent el de Gósol..

Com molts altres indrets de la baronia, el lloc de Gósol es va anar despoblant al llarg dels segles XIV arran de les epidèmies, guerres i pesta. Vegeu un exemple.

Al 1365 al lloc hi havia 51 focs (cases-llars)

Al 1381 al lloc hi havia 41 focs.

Al segle XV el castell es va empenyorar a diferents membres de la família per cobrir un deute de 30 000 sous.

En aquesta mateixa època i durant la guerra civil n'era capità un tal Pere Companyó.

Malgrat que el castell perdi referències escrites a l'etapa moderna , l'indret continua estant habitat fins ben entrat el segle XIX, juntament amb l'església parroquial de Santa Maria. Fins que es comença a construir la població actual a la falda del turó i en un lloc més arrecerat, prop del riu i amb unes condicions climàtiques millors.

Plànol de localització de les estructures

Planimetria del conjunt del castell i restitució hipotètica. Restitució. P. Cascante

4. DESCRIPCIÓ

El conjunt està format per les restes del castell, al capdamunt del Tossal, l'església de Santa Maria amb el campanar que aprofita restes d'una torre de defensa preromànica, la vila vella amb les seva trama urbana tancada darrere de muralles i finalment l'església o capella del Roser fora de muralles.

L'església de Santa Maria del castell de Gósol

Correspon amb l'element més vistós del conjunt i també el que presenta més monumentalitat ja que encara conserva bona part de les parets perimetrals i sobretot la seva torre campanar.

L'església és de planta rectangular amb l'absis carrat orientat a llevant i els murs perimetrals construïts amb fàbrica de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat regulars i horitzontals. La porta d'entrada es situava a ponent i malgrat que avui hagi desaparegut encara es pot endevinar el seu emplaçament substituït per un gros esvoranc. Tot i així es poden endevinar encara les traces de l'arc rebaixat de la part de dins i també alguns muntants. Hom creu que hauria estat composta per una porta d'arc ogival amb dues arquivoltes sostingudes damunt de capitells simples i amb una tipologia similar a Sant

Esteve de Bagà. Damunt seu hi hauria hagut un òcul circular a manera de rosassa i rosetó. Tant a la façana de migdia com a tramuntana hi hauria hagut dues portes més; una amb accés al cementiri i l'altra comunicant amb la rectoria i plaça de l'església. Restava il·luminada per dues obertures a banda de la rosassa de damunt la porta; la primera d'elles a migdia i formada per un arc apuntat de dobles esqueixada amb pedra del tipus sorrenc similar a la que hi hauria hagut a la porta i òcul principal donant un joc de canvis cromàtics en els paraments atès que contrastava amb la pedra calcària dels murs perimetrals i la segona situada a damunt de l'altar i formada per una finestra d'una sola esqueixada coronada amb un arc lleugerament apuntat, Malgrat que hagi desaparegut la seva coberta, segons les restes conservades podem endevinar que les dues primeres tramades eren cobertes mitjançant voltes de creueria amb els nervis realitzats amb pedres del mateix color que la resta d'obertures i una segona (la més propera a l'absis) coberta amb volta de canó de tipus ametllat. Tot fa pensar que aquesta segona tramada correspon amb la original mentre que la de damunt de la porta és més tardana. No obstant això i malgrat que el conjunt estigui completament en ruïnes hauríem de datar les restes de l'antiga església de mitjans del segle XII amb ampliacions i reformes del segle XIII i també XIV.

A tramuntana de l'església s'hi annexiona una capella coberta amb volta de llunetes de tipus barroc que correspon amb una reforma molt tardana

Imatges de la finestra d doble esqueixada oberta a migdia, de l'església des de la banda sud, del conjunt des de la banda oest i de l'interior. Imatges. Gósol ddl.net i Barcelona film commision.

El campanar (antiga torre del Castell)

Adossat a l'extrem nord-est de l'església s'alça l'antic campanar de l'església el qual segons sembla aprofita la base de l'antiga torre mestra del castell. Presenta una planta més aviat trapezoïdal, distribuïda mitjançant una planta baixa i tres pisos. Les façanes nord i nord-oest conserven encara l'arrebossat original d'un color groguenc que emmascaren la seva fàbrica constructiva. A nivell del segon pis s'obren tant a migdia com a tramuntana i llevant unes obertures en arc de ferradura o ultrapassat construït amb les dovelles disposades a plec de llibre. Tant aquests elements com les discontinuïtats amb les parets de l'església fan palès un origen d'aquesta torre de mitjans del segle X o fins hi tot XI. Cal destacar la presència d'uns forats rectangulars oberts a la façana de ponent de la torre disposats a la part central com també a les cantonades els quals estan paredats amb carreus de pedra sorrenca de color marró i de les mateixes característiques que els muntants de la porta d'entrada, finestra de doble esqueixada i nervis de les voltes de creueria i que segons alguns experts en arquitectura medieval han relacionat amb els accessos a antics cadafals de fusta amb una funcionalitat més aviat defensiva que foren tapiats a mitjans del S. XIII o XIV coincidint amb les reformes de l'església. S'endevinen encara una divisió de quatre forjats o trespols. La darrera planta presenta quatre obertures més, una de les quals encara conserva l'arc del seu coronament en pedra tosca i vestigis d'una llanterna o acabat de la torre de forma octogonal. L'aparell de la torre és divers, així hi ha una part de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb morter de calç i filades irregulars, una part de maçoneria i una altre que presenta restes d'arrebossat i enlluït de calç. La torre resta integrada a un pany de muralla que uniria aquest element amb

les restes de l'antic castell situat a la part de més a ponent del tossal, fet que ens permet interpretar que formaven part d'un mateix conjunt.

Les restes del castell

Les restes del castell es localitzen a l'extrem nord-oest del conjunt fent cantonada i a la part més alta del tossal. Malgrat que l'indret estigui completament cobert de vegetació es pot identificar clarament una estructura de planta quadrangular amb els angles i les cantonades perfectament definits i en el que s'hi adossen les muralles que tanquen la vila vella tant des de la part de ponent com també tramuntana.

S'endevinen restes de paraments de pedra picada amb cares de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. El conjunt forma una mena de terrassa plana d'uns 18 x 21 m encimbellada respecte la resta de fortificacions.

La vila vella

Correspon amb la vila que Galceran de Pinós i la seva esposa Esclarmonda en van autoritzar una carta de franqueses el 1273 perquè els habitants de la zona s'hi poguessin establir al voltant del castell i de l'església de Santa Maria. A grans trets correspon amb una vila dissenyada prèviament sota plànols amb una traçat que recorda una forma més aviat trapezoïdal amb un seguit de carrers principals i altres de secundaris amb una o dues places principals formant illes de cases de forma i planta més aviat regular i organitzades mitjançant parcel·les rectangulars i amb finques entre mitgeres.

Entre els carrers que es van urbanitzar en caldria destacar el que conduiria des del portal d'entrada principal al nucli de l'església passant per la plaça principal del poble situada a prop d'aquesta i amb una orientació est-oest. A banda d'aquest carrer n'hi hauria altres dos que seguirien la mateixa orientació. En canvi també hi hauria carrers transversals orientats d'est a oest que comunicarien amb els eixos verticals i també amb les portes obertes a la muralla. Els paviments haurien estat en còdols de riu col·locats de forma vertical amb trenca aigües per a salvar el desnivell.

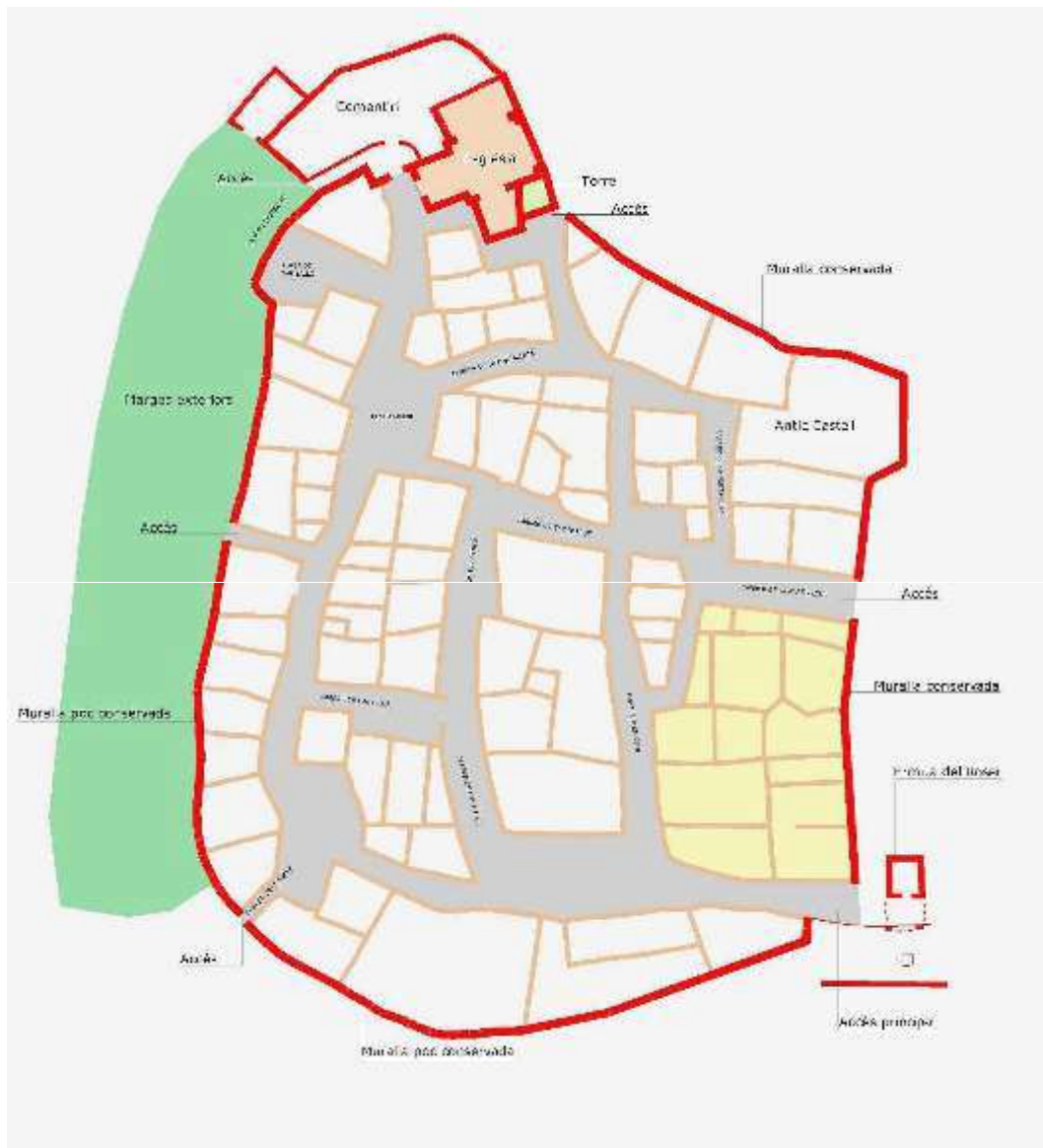
Tot aquest eixampli estaria tancat darrere de muralles en les quals s'hi adossarien les cases sense formar pas de ronda i en la que s'hi obririen un seguit de portals, el principal dels quals en seria el portal del Roser però n'hi hauria d'altres oberts al llarg del recinte en el qual hi desembocarien caps de carrer, un altre al costat del cementiri i església, un altre al costat del castell i un darrer a la muralla de tramuntana. Tots aquests portals comunicarien amb les zones de fora muralla, hortes, camps de conreu o camins veïnals d'accés. L'aparell de les muralles seria de carreus de pedra més aviat ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades regulars. Desconeixem l'existència de torres angulars, llevat del castell que actuaria com a element de flanqueig, la torre de l'església protegint aquest edifici i també l'accés. A banda d'això no se'n coneix cap altre que de ben segur hauria existit a l'altre costat de la vila.

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets d pedra de la zona del carrer del Castell de Gósol. FASE 1 (neteja i esbrossada)

Imatges de la vila vella. Detall dels murs, del paviment del carrer, de la muralla de la banda nord i de les cases. Imatges. P. Cascante 2021

En quant a la distribució urbanística s'hauria organitzat mitjançant les característiques parcel·les gòtiques de planta rectangular allargassada de planta baixa i dos pisos, amb parets de maçoneria formant mitgeres amb les cases veïnes i amb algunes corts i orris a la part del darrere. A la planta baixa hi hauria hagut els estables per als animals i magatzems, al primer pis la residència dels estadants i al segon les pallisses. La coberta hauria estat de un sol vessant de teula ceràmica àrab damunt cavalls i llates de fusta. Encara es poden endevinar restes de llars de foc en algunes cases. Val a dir que a banda d'aquests elements hi hauria hagut el forn de pa, carnisseries, estables...i fins hi tot un lloc de trobada o plaça pública voltada de porxos. Aquest poblat es va mantenir en ús fins a mitjans del segle XX quan va ser abandonat per a construir el nou poble de Gósol situat a la falda del tossal

Plànol topogràfic realitzat per Topmart. Font. Ajuntament de Gósol

5. ELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs que s'han portat a terme han consistit en una esbrossada general de totes les runes que s'acumulaven al banda i banda dels murets a rehabilitar, tota vegada que els cobrien i els emmascaraven en part. Tanmateix també s'ha extret tota la vegetació que malmetia i posava en perill la majoria dels murs per a poder delimitar-los i documentar de forma correcta. A més a més una vegada han estat netejats de tota la vegetació que els recobria s'ha procedit a extreure les terres i rebliments acumulats al costat de les façanes de les cases i que n'impedia visualitzar el seu aparell, fàbrica constructiva i obertures com ara portes, finestres o pòrtics. Aquesta tasca s'ha fet amb seguiment arqueològic i amb metodologia específica de les excavacions en extensió aplicant el mètode de E. Harris i A. Carandini basat en la presa de dades, registre de fitxes, recollida selectiva de material i realització de seccions alçats i plantes. Cal remarcar, que llevat d'algun indret específic que no s'han pogut documentar gaires capes o estrats arqueològics de recobriment a banda del superficial amb la qual cosa el material obtingut se li ha donat un sol nombre de UE (Unitat estratigràfica) entesa com a rebliment superficial. A grans trets aquest rebliment estava format per terra de color marró fosc, textura solta, flonja amb abundant presència de restes vegetals, pedres de diferent mida i material constructiu. La majoria d'ells recobrien i s'adossaven als murs descoberts, tota vegada que també cobrien els nivells de pavimentació formats per sòls de còdols de riu disposats de cantó, units amb argila i calç i amb presència d'escales, rampes i graons en els trams ascendents. Atès que el castell està emplaçat en un indret encimbellat, alguns trams van haver de ser excavats a la roca natural per tal de rebaixar-la i emprar-la també com a nivell de circulació del carrer. L'abandó dels darrers anys així com l'esfondrament d'alguns murs havia provocat que aquest element quedés emmascarat per terra i runa. En el decurs dels treballs s'ha pogut deixar a la vista amb les traces de les "trilles" o pas del trànsit de bast. La majoria de tasques han estat fetes de forma manual amb tres operaris i un arqueòleg director, però en alguns cassos s'han emprat mitjans mecànics; en aquest cas una mini excavadora amb càrrega damunt de camió contenidor

L'àmbit intervingut.

Correspon amb el carrer principal que desde la capella de Sant Antoni permet accedir a l'església de Santa Maria travessant en sentit sud-oest a nord-est tot al vila vella. En alguns trams i pel fet de tenir un traçat ascendent estava salvat mitjançant escales i rampes de pedra. Tal i com s'ha dit hi desenvocaven diferents carrers; tres al costat dret i un al costat esquerra. A més a més al capdamunt del carrer es va documentar la traça d'una plaça possiblement porticada en part i també d'un tram del carrer (el de la part més superior) amb pas per sota de les cases. Els carrers transversals es van localitzar un a la part inferior connectant amb un altre carrer que discorria paral·lel al principal i amb una orientació est-oest i dos més a la part superior. D'aquests, el més proper a l'església quedava tallat a la part més oriental pel volum del castell, permetent-lo fer un gir obligatori en sentit nord-sud i retrobar el segon carrer que creuava transversalment la vila des de la plaça principal que connectava amb una porta de la muralla (del castell) per la proximitat a aquest darrer. Per la part dreta es va netejar l'únic carrer que comunicava amb l'exterior de la muralla per mitjà d'un portal obert a la mateixa i del que es conservaven els seus muntants de cada banda. Val a dir que aquest portal i tram de muralla se n'ha fet una descripció específica donada la seva importància i monumentalitat (la muralla conservava trams de més de 3 metres) amb un aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. Resultava ser una reparació de la muralla original (més basta i amb pedra mal treballada) del moment que es construí l'església gòtica donada la similitud en el seu aparell constructiu coincidint en l'època dels Pinós.

Imatges del camí d'accés amb els murs de les cases que envolten i delimiten el carrer

Ortofoto mapa ICC mostrant la superfície d'intervenció

Les restes recuperades i descobertes. (plànol 2)

En aquest apartat exposem les restes descobertes enumerades de forma correlativa i seguint una orinetació sud-est a nord oest que fan al·lusió als plànols i alçats que mostrem a la part final del treball

En quant al carrer principal

Costat dret (PLÀNOL 2)

Començant per la part inferior del carrer

1. Parament d'una casa (casa1) amb aparell de maçoneria de carreus mal treballats i escairats, units amb argila i morter molt pobre. Conserva una alçada molt notable i en alguns punts són visibles els forats de bastida (cronologia moderna)
2. Ampliació al sud amb aparell també de maçoneria i carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i les cantonades ben definides i realitzades amb material més bast.
3. Embocadura del carrer transversal o carrer jussà situat en una cota més alta i que connecta en sentit est-oest amb un segon carrer que discorre paral·lel al

- principal. El paviment és la mateixa roca mare natural i alguns trams empedrats i els murs de les cases que l'envolten tenen parts altes amb fàbrica de maçoneria i pedres mal treballades i escairades, unides amb argila i calç molt pobre (cronologia moderna)
4. Casa 2 (fonaments) amb aparell de carreus de pedra mal treballats i desbastats, units amb calç. Conserva tant sols dues filades i està excavada a la roca mare natural formant terrasses (possiblement medieval) i aprofitant la roca per assentar-se
 5. Casa 3. Cisterna de planta rectangular construïda amb carreus de pedra més ben treballats i escairats, i disposats en filades regulars horitzontals amb revestiment de calç intern. Profunditat 1,5 m. Possiblement medieval
 6. Casa 3 Casa entre mitgeres construïda amb murs de pedra de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa d calç i col·locats en filades regulars i horitzontals. Conserva escasses filades disposades ne sentit ascendent
 7. Casa 4 construïda entre mitgeres. Conserva bona part dels murs amb l'alçada originària. La base construïda amb filades de carreus de pedra més ben treballats i escairats i disposats en filades regulars de clar origen medieval dona suport a la part superior construïda amb fàbrica de maçoneria de carreus de pedra mal treballats, escairats i units amb argila i morter molt pobre.
 8. Obertura o porta d'accés a la casa 4 des de la façana del carrer. Muntants de pedra de carreus ben treballats i picats
 9. Segona obertura més àmplia d'accés a la casa 4 des del carrer i separada de l'anterior mitjançant un pilar de pedra amb carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. Aquesta obertura emprada com a accés a les quadres està paredada amb un mur de maçoneria i reble. Sembla pertànyer al període medieval
 10. Casa 5 construïda entre mitgeres en una cota més alta que l'anterior la qual està aterassada i presenta les parets mitgeres en forma de pilars de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i disposats en filades regulars i horitzontals. Sembla correspondre al període medieval
 11. Possible porta d'accés des del carrer a la casa 5. S'endevina pel paredat de la seva obertura amb un aparell de maçoneria i reble
 12. Casa 6 construïda entre mitgeres i a una cota més elevada que l'anterior seguint el desnivell del terreny. Com la resta de cases d'aquest carrer presenten les parets mitgeres en forma de pilars de pedra amb carreus ben treballats i escairats units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals. Està assentat damunt de la roca mare natural i té la fàbrica dels murs en maçoneria (possiblement medieval)
 13. Porta d'accés a la casa 6 des de carrer, es tracta d'una obertura emprada per a l'ús de persones amb els muntants de pedra ben treballada. Conserva les lloses del marxapeu. Està paredada amb mur de maçoneria
 14. Façana de la casa 6 amb aparell de carreus de pedra ben desbastats i picats i units amb argamassa de calç. Fa cantonada amb la plaça del poble i amb un segon carrer que parteix d'aquesta cantonada i connecta transversalment en sentit est-oest amb la resta de carrers de la vila vella

Costat dret superior. (PLÀNOL 3)

Continuant amb la descripció de les cases:

15. Cantonada casa 7 mirant a la plaça principal del poble i embocadura del carrer 3. Aparell de carreus de pedra més ben desbastats i picats, units amb morter

de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals. Conserva una alçada notable. Sembla d'origen medieval

16. Pilastra d'arrencament d'una arcada de cobriment del carrer en forma de passatge per sota de les cases. Conserva una amplada d'uns 60 cm i dues filades de pedra ben treballada i escairada, unida amb argamassa i morter de calç. Té el seu cohetani a l'altre costat. Origen medieval
17. Parament de la casa 7 mirant al carrer clos o passatge amb aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i disposats en filades regulars. Origen medieval. Conserva restes de revestiment o enlluït
18. Cantonada de la casa 7 amb la casa 8. Coincideix amb la fi del passatge cobert amb un cantonada molt ben definida de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç (origen medieval)
19. Casa 8 adossada ala 7 amb aparell més irregular de carreus de pedra mal treballats i desbastats (época moderna)
20. Obertura i accés a la casa 8 amb dos graons de pedra i muntants també de pedra mal desbastada i picada. L'aparell és més simple i amb fàbrica de maçoneria (época moderna)
21. Restes de la casa 9 mirant a la plaça de l'església. Conserva escasses filades i no s'ha pogut documentar del tot.

Costat esquerra superior (PLÀNOL 4)

Continuant amb la descripció i a l'altre costat del passatge:

22. Cantonada del passatge cobert des de la part de l'església de Santa Maria del castell. Aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb morter de calç. Sembla correspondre amb un edifici de certa solidesa. Medieval
23. Parament de la casa 9 amb aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals. Conserva restes de revestiment o enlluït (Medieval)
24. Cantonada de la casa 9 amb aparell de carreus i similar al núm. 22
25. Brancals d'una porta adovellada de mig punt amb pedra sorrenca de les mateixes característiques que l'església de Santa Maria. Conserva el marxapeu i alguns muntants (baix medieval)
26. Pilastra de sosteniment de l'arcada del passatge cobert o sota de les cases. Està construït amb carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades regulars i horitzontals. Té les mateixes dimensions que el seu cohetani i especificat al plànol 3
27. Mur adossat a la pilastra en forma d'escala o doblat per a reforç. Està construït amb carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç

Costat esquerra centre (PLÀNOL 5)

Continuant amb la descripció:

28. Murs de la casa 10. Conserven escasses filades de carreus de pedra mal treballats i desbastats, units amb argamassa de calç i filades irregulars. Aquest mur està doblat per la cara interna. Possible origen medieval
29. Murs de la casa 11. També conserva escasses filades a la mateixa alçada que la casa 10 atès que estaven sota un mateix reblliment. Carreus de pedra mal desbastats i picats, units amb argamassa de calç i argila
30. Conducte o canaïtzació de la casa 10 construït mitjançant lloses de pedra i morter de calç. Origen medieval
31. Cantonada de la casa 11 amb la casa 12. Parets entre mitgeres de pedres mal treballades i desbastades unides amb argila i calç.

32. Parament de ,maçoneria de la casa 12 amb filades de pedres mal treballades i escairades disposades de forma aleatòria i unides amb argila i calç. Possible origen medieval
33. Obertura de la casa 12 amb els muntant de pedra ben treballats
34. Casa 13 . La part superior amb aparell de maçoneria es recolza damunt una base més antiga de carreus de pedra més aviat ben treballats i escairats, units amb argila i calç i disposats en filades més aviat regulars i horitzontals
35. Límit amb el carrer 1 de la part esquerra que connecta amb la muralla. Possible pas cobert . Origen medieval

Costat esquerra inferior (PLÀNOL 6)

Correspon amb la part que es conserva en més mal estat. S'hi ha identificat els següents elements

36. Embocadura amb el carrer que condueix a la muralla. Conserva tant sols la empremta i la primera filada de pedra mal treballades i escairades amb refecions de pedra seca (pas medieval. Reformes modernes)
37. Restes de la casa 14. Conserva escasses filades de murs de pedra, units amb argamassa de calç i pedres amb aparell de maçoneria
38. Cantonada de la casa 14 amb la casa 15, Es conserva en bon estat amb tres filades de carreus de pedra ben treballats i escairats i units amb argamassa de calç i filades més aviat regulars
39. Casa 15 conserva escasses filades i amb restes excavades a la roca.
40. Casa 16 i 17 que es conserven en un estat molt fragmentari. (escasses filades)
41. Murs de pedra seca de la casa 18, situada a la part més baixa del carrer. Es confon amb l'àmbit d'una era

En quant al passatge de la banda esquerra que comunica amb la muralla

S'hi ha pogut enumerar els següents elements:

42. Construcció que fa cantonada o casa 13 amb aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades regulars
43. Brancals de la porta d'accés a la casa q3 amb carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argila i calç. Conserva el marxa peu i està assentada aprofitant el desnivell del terreny que és salvat amb un paviment de còdols i graons (origen medieval)
44. Mur de tancament de la casa 13 amb la part externa. S'hi observa una porta paredada
45. Mur de pedra-seca amb porta d'accés a una casa o horts del darrere de les cases del carrer principal
46. Murs de contenció que separen el carreró de les cases. Conserva una alçada notable i estpa fet amb pedres mal treballades i escairades, unides en sec i argila i disposades en filades aleatòries i irregulars
47. Muntants de la porta d'entrada de les muralles amb grossos blocs de pedra ben col·locats i sensiblement bombats i deplomats
48. Muralla medieval de tancament del recinte amb aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals. Resulta ser una reforma de la muralla originaria mab una fàbrica constructiva més tosca.

En quant al parament de la muralla

Conservat a la part inferior conserva una notable longitud i alçada amb un aparell uniforme de carreus de pedra ben treballats i escairats units amb argila i calç i en filades regulars i horitzontals. El tram de la porta es conserba en una alçada notable

La porta d'entrada conserva els muntants de la banda dreta i esquerra amb una alçada també notable i en molt bon estat de conservació. No s'ha pogut fer l'alçat atès que tant sols ha estat netejada i esbrossada

6. LA PROPOSTA PLANTEJADA

Una vegada estiguin netejats i documentats els murs de les cases que envolten el carrer principal, es portarà a terme una consolidació dels murs mitjançant una reposició de les pedres malmeses, un rejuntat amb morter de calç i sorra del país i amb un color que recordi el morter original i finalment un coronament dels murs per evitar filtracions, enderrocs i desploms. Aquesta tasca es farà sota control arqueològic per la mà d'un paleta-restaurador i amb un seguiment per part de la direcció facultativa. Val a dir que els criteris a seguir els marcarà el Departament de Cultura, una vegada hagi estat aprovat el projecte per la Comissió territorial de Patrimoni Cultural . Els coronaments es faran amb pedres de reaprofitament i morter de calç del 3x1. Tota vegada que es sellaran les fissures, esquerdes i esvorancs amb el mateix sistema. Es faràn proves per a valorar i trobar el cromatisme del morter

6.1 Seguiment arqueològic dels treballs

Com que es tracta d'una actuació en un BCIN es farà sota la supervisió i control d'un arqueòleg el qual sol·licitarà als Serveis Territorials de cultura de la Catalunya Central el corresponent permís d'intervenció arqueològica i paleontològica i en documentarà totes les tasques que s'hi portin a terme mitjançant fotografia i dibuix d'acord amb el que determina la llei 9/93 del Reglament del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya.

7. IMATGES REPRESENTATIVES

Pere Cascante i Torrella

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.30
23:25:33 +01'00'

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets d pedra de la zona del carrer del Castell de Gósol. FASE 1 (neteja i esbrossada)

Estat incial del carrer

Estat de neteja

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets d pedra de la zona del carrer del Castell de Gósol. FASE 1 (neteja i esbrossada)

Una de les cases recuperades amb l'obertura d'accés

General d'un dels carrers que hi doba accés

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets d pedra de la zona del carrer del Castell de Gósol. FASE 1 (neteja i esbrossada)

Carrer estret de comunicació amb la muralla

Paviment del carrer

Una altra vista del mateix carrer

Porta de la muralla i muralla

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets d pedra de la zona del carrer del Castell de Gósol. FASE 1 (neteja i esbrossada)

Carrer estret i muralla vist des de la porta

Muralla i porta d'entrada

Part superior del carrer principal amb porta d'entrada

Tram final del carrer amb vistes a la plaça de l'església

Arcada del passatge

El mateix passatge des de la part oposada

Porta adovellada d'entrada a una casa

Parament d'una casa del carrer

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets d pedra de la zona del carrer del Castell de Gósol. FASE 1 (neteja i esbrossada)

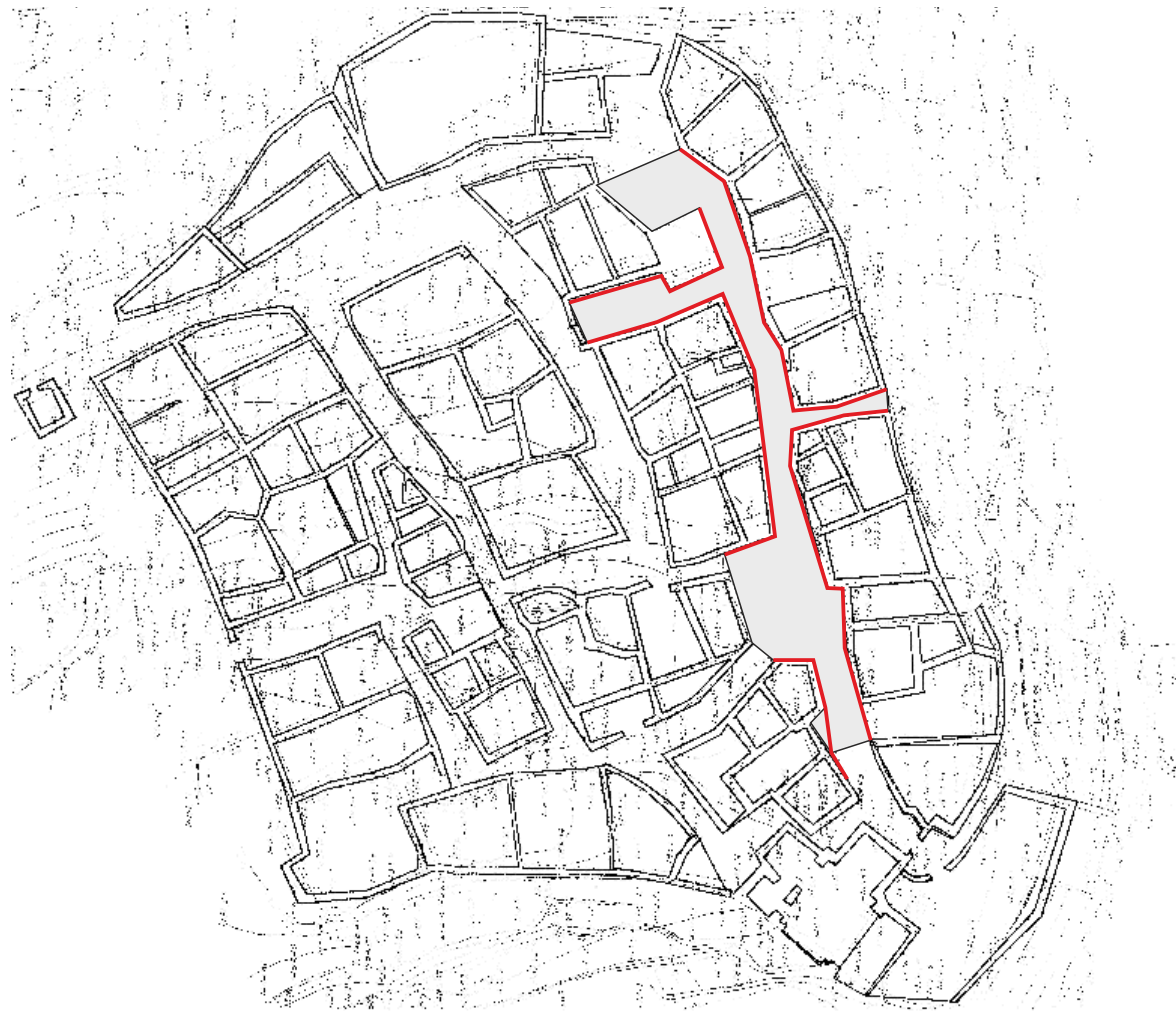
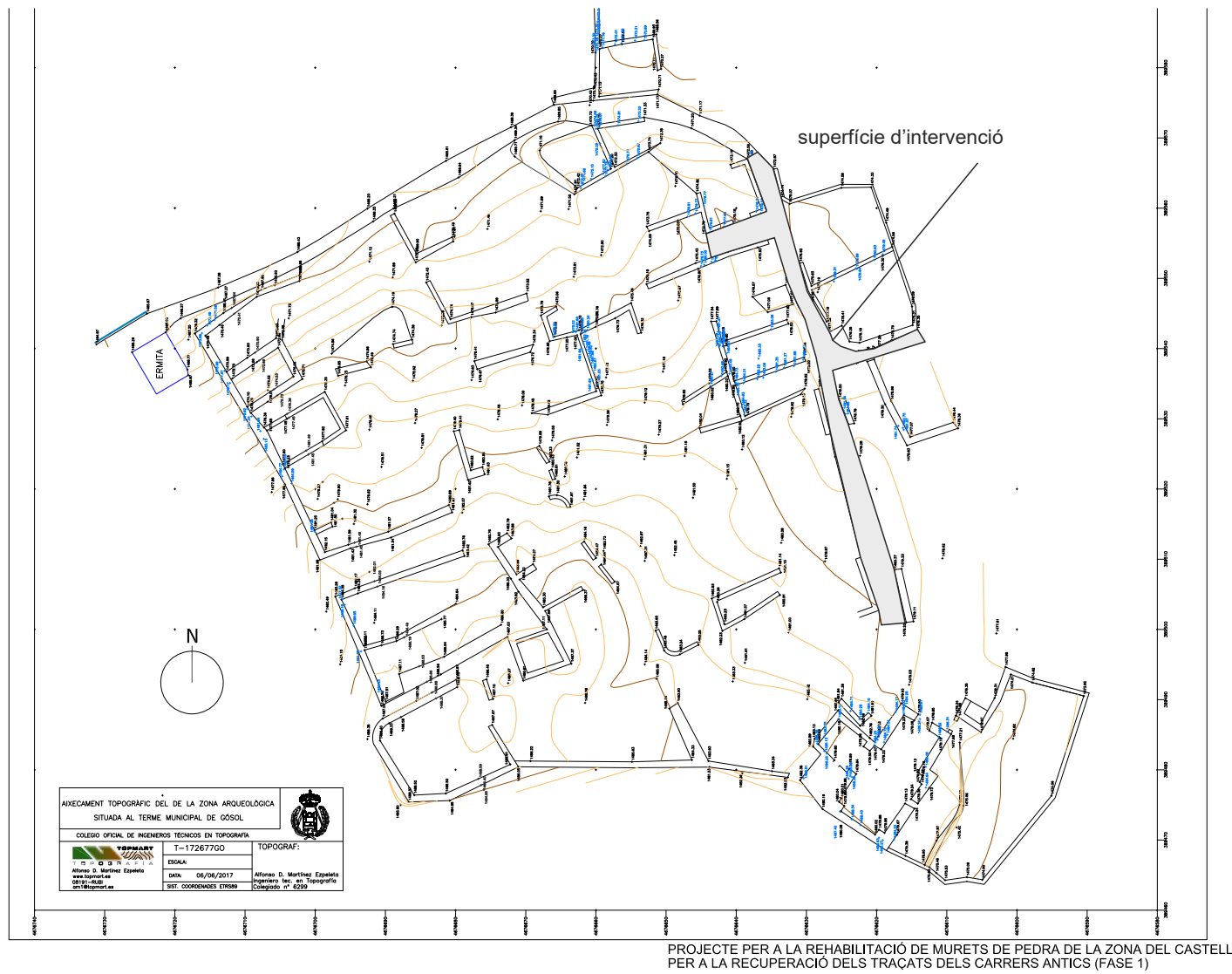

Detall dels murs d'una casa amb cisterna

Murs d'una altre casa

8- PLÀNOLS

Muralla i porta d'entrada

Porta d'entrada i carrer

Escales d'una casa i graons

Carrer Principal. Part coberta

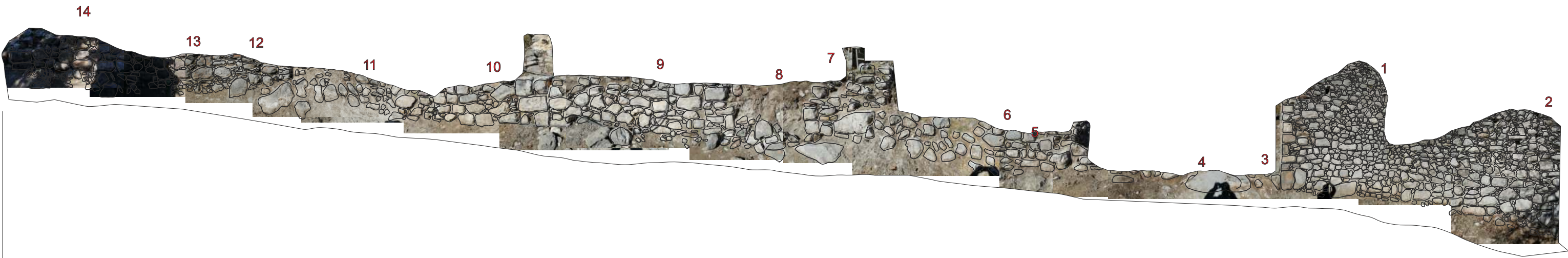
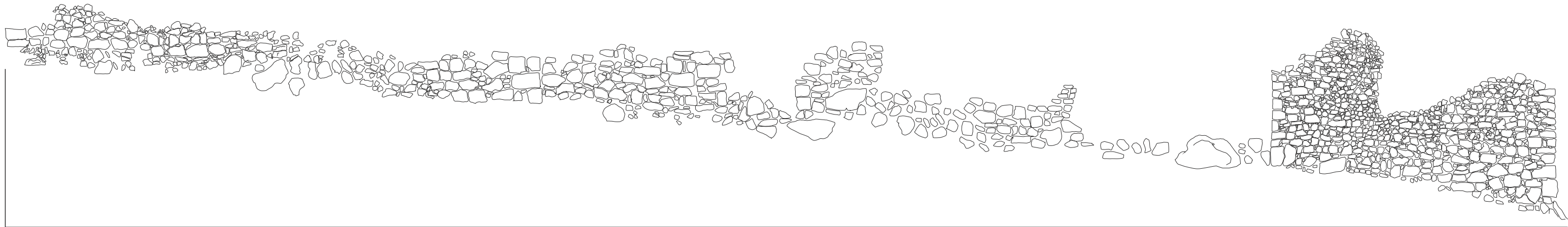

Carrer principal, Inici

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206M

Firmado digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.30
23:45:19 +01'00'

	Arquitecte Ramon B Artigas Coll Arqueòleg Pere Cascante i Torrella	Propietat Ajuntament de Gósol	INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDA) ALÇAT MURS CARRER PRINCIPAL PART INFERIOR	ESTAT ANY 2021 Planta 0 ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021	1
--	--	---	--	--	---

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.31
00:25:18 +01'00'

Arquitecte
Ramon B Artigas Coll

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

Ajuntament de Gósol

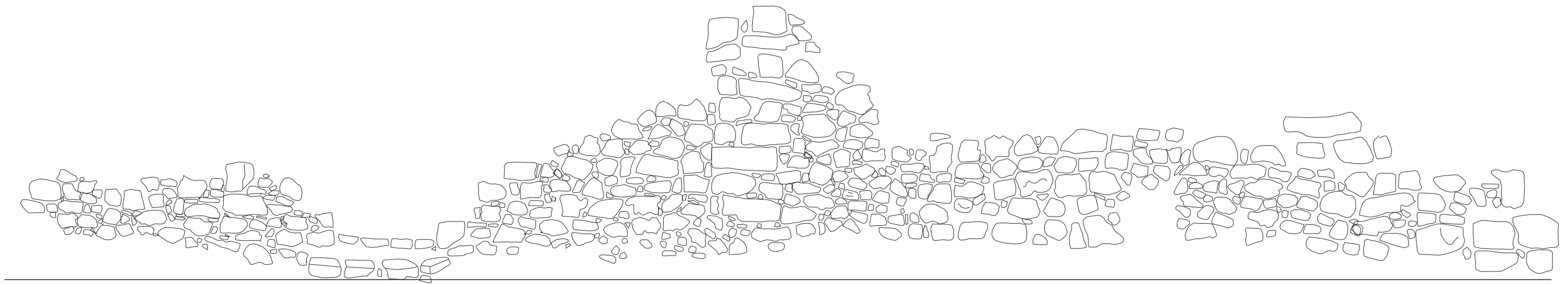
INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC
DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES
CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDA)
ALÇAT MURS CARRER PRINCIPAL PART INFERIOR

ESTAT ANY 2021

Planta 0

ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021

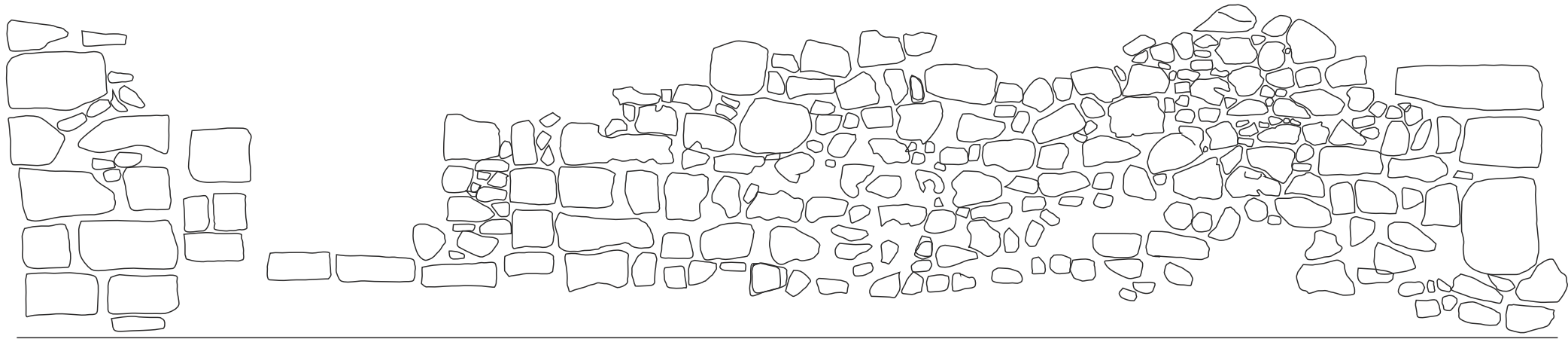
2

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.31
00:26:22 +01'00'

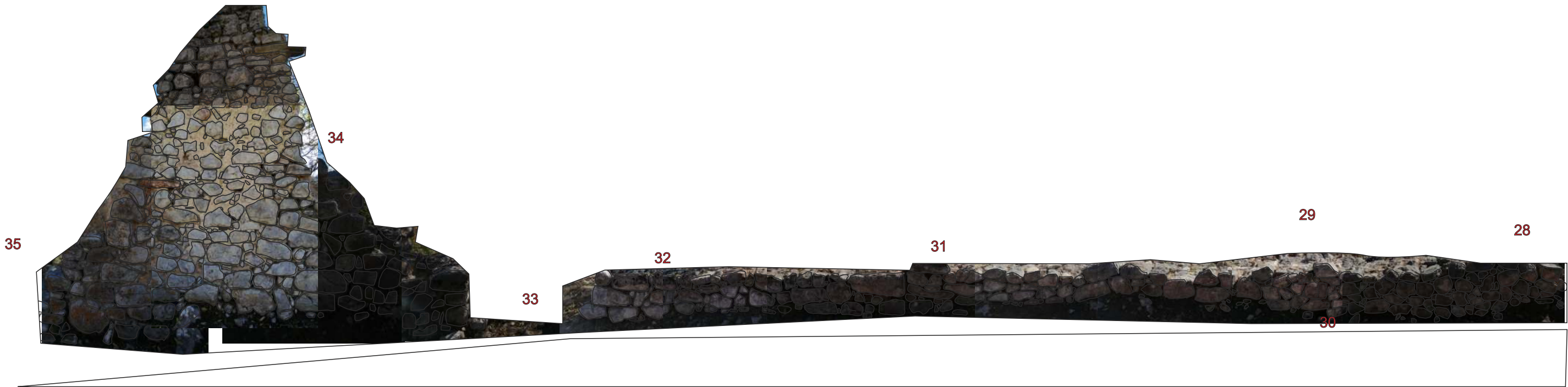
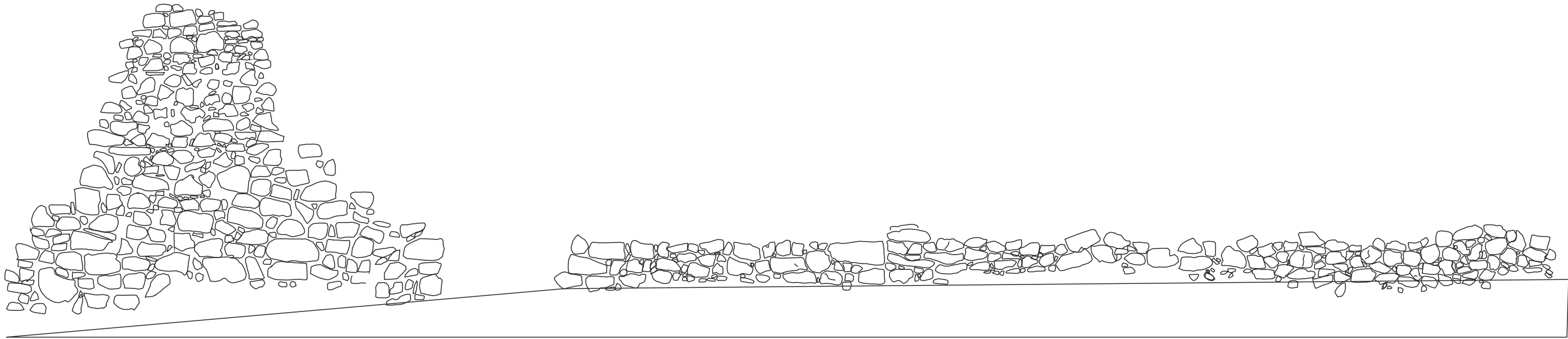
	<u>Arquitecte</u> Ramon B Artigas Coll <u>Arqueòleg</u> Pere Cascante i Torrella	<u>Propietat</u> Ajuntament de Gósol	INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDA) ALÇAT MURS CARRER PRINCIPAL PART SUPERIOR	ESTAT ANY 2021 Planta 0 ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021	3

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206
M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.31
00:28:19 +01'00'

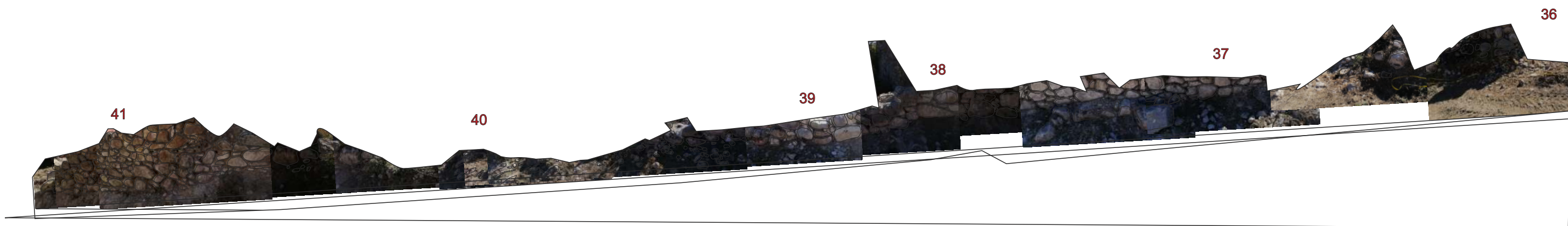
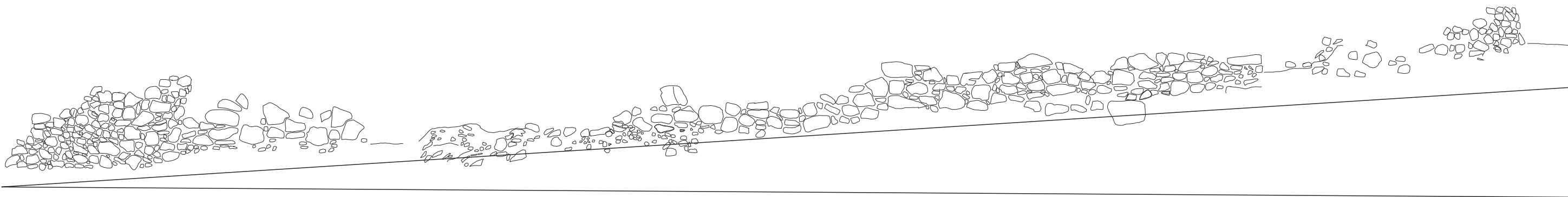
	Arquitecte Ramon B Artigas Coll Arqueòleg Pere Cascante i Torrella	Propietat Ajuntament de Gósol	INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDA) ALÇAT MURS CARRER PRINCIPAL PART SUPERIOR ESQUERRA	ESTAT ANY 2021 Planta 0 ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021	4
--	--	---	---	--	----------

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206
M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.31
00:29:43 +01'00'

	Arquitecte Ramon B Artigas Coll Arqueòleg Pere Cascante i Torrella	Propietat Ajuntament de Gósol	INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDÀ) ALÇAT MURS CARRER PRINCIPAL PART CENTRE ESQUERRA	ESTAT ANY 2021 Planta 0 ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021	5

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.31
00:31:46 +01'00'

Arquitecte
Ramon B Artigas Coll

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

Ajuntament de Gósol

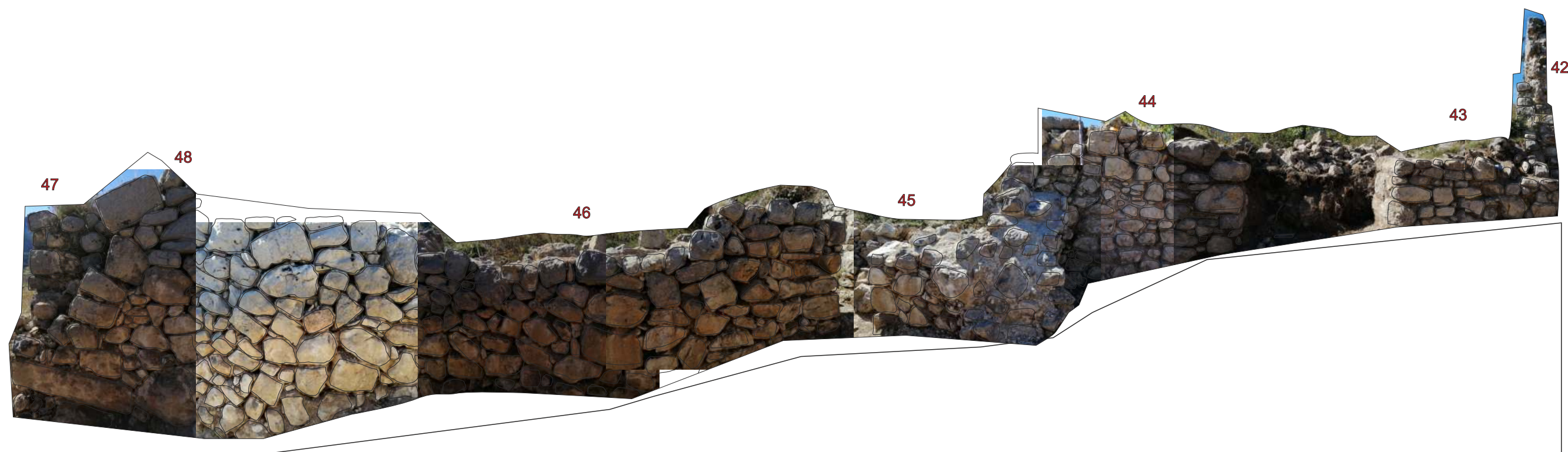
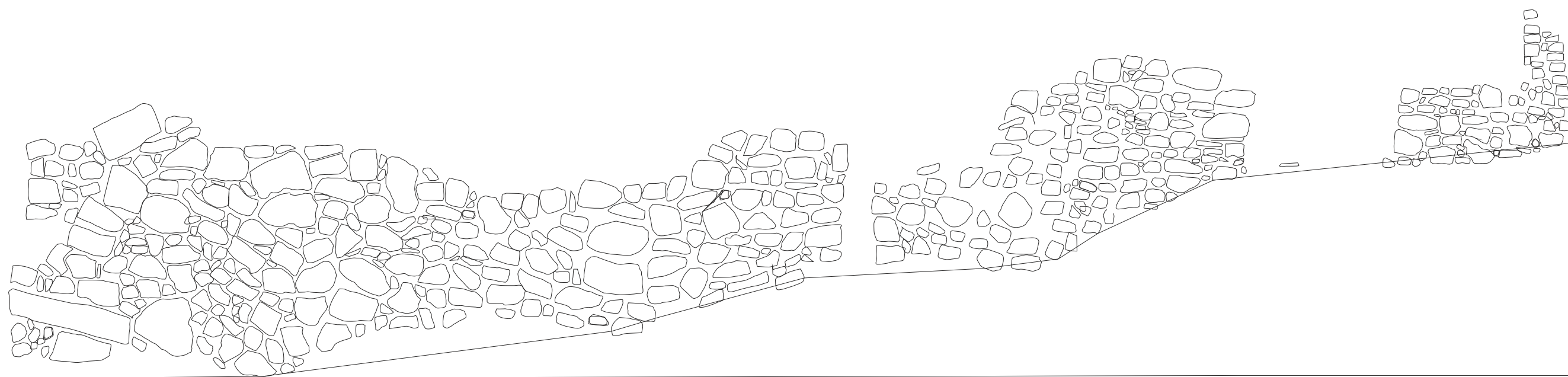
INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC
DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES
CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDA)
ALÇAT MURS CARRER PRINCIPAL PART INFERIOR

ESTAT ANY 2021

Planta 0

ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021

6

CASCANTE
TORRELLA
PERE -
40560206M

Firmado
digitalmente por
CASCANTE
TORRELLA PERE -
40560206M
Fecha: 2021.12.31
00:32:50 +01'00'

Arquitecte
Ramon B Artigas Coll

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

Ajuntament de Gósol

INFORME HISTÒRIC I ARQUITECTÒNIC
DEL PROJECTE DE RECUPERACIÓ DELS MURETS DE LES
CASES DEL CARRER DEL CASTELL DE GÓSOL (EL BERGUEDÀ)
ALÇAT MURS CARRER PASSATGE DE LA MURALLA

ESTAT ANY 2021

Planta 0

ESCALA: 1/150_1/500 Data. NOV. 2021

7

ESTUDI HISTÒRIC I CONSTRUCTIU DEL PROJECTE DE REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA DE LA ZONA DEL CASTELL DE DE GÓSOL PER A RECUPERACIÓ DELS TRAÇATS ANTICS (EL BERGUEDÀ)

Autor:

PERE CASCANTE I TORRELLA
Arqueòleg

GENER DE DE 2022

PROMOTOR: AJUNTAMENT DE GÓSOL
PROJECTE. RAMON B ARTIGAS COLL

1. FITXA TÈCNICA DE L'ELEMENT

Denominació: Traça urbana d l'antiga vila de Gósol dins el castell
Municipi: Gósol
Comarca: El Berguedà
Localització: En un turó que domina el poble de Gósol. B.400) PK. 24,5
Tipologia: Traçat urbanístic de l'antiga vila de Gósol dins el Castell
Època: Medieval amb reformes modernes
Promotor: Ajuntament de Gósol
Propietat: Pública
Ref. Cadastral: 25129A002008720001H1
Protecció: BCIN RI-51-0006336. 902 MH
Expedient R/N 747 K121 N-329 2022/1-38375

Coordenades: Mapa ICC, Escala 1:5000. Coordenades UTM ETR S 89
X: 389483 , Y: 4676617

Mapa i orto fotomapa ICC (Institut Cartogràfic de Catalunya) situant la finca

2. ANTECEDENTS

L'informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets de pedra de la zona del carrer del castell (Fase 2) de ha estat encarregat al redactor d'aquest informe

per part de l'ajuntament de la vila de Gósol amb domicili a la Plaça Major, 1 de Gósol i amb CIF núm: P2512900H (25716,Gósol).El principal objectiu és la documentació dels murs de les cases, la identificació dels seus límits i traça així com els seus principals elements de cara a la seva futura rehabilitació i consolidació. Aquests treball estan emmarcats en 2 parts; una primera de neteja i esbrossada per a identificar els elements i una segona de rehabilitació i consolidació dels seus coronaments la qual requereix d'una aprovació de la Comissió Territorial de Cultura de la Catalunya Central. L'informe que us lliurem fa al·lusió a aquesta primera.fase dels treballs la qual ha estat portada a terme entre els dies 3 i 14 d'octubre de 2022.+

Situació i normativa urbanística

El castell de Gósol, origen de la població es situa a l'extrem sud-oest just en el turó que es coneix amb el nom del tossal. El conjunt situat a 1487 m d'altitud (la part més elevada) Ocupa una superfície edificada de 10.000 m², aproximadament. El conjunt queda delimitat a l'oest pel torrent de Rubinat, al sud pel torrent de Coma, afluent del primer, a l'est pel Clot de la Llacuna i finalment al nord pels plans de la Clota on es situa la població actual i formant un lloc estratègic de guàrdia i defensa a cavall del camí que partia des de Llinars de l'Aiguadora i es dirigia a Josa pel Collell a sota dels contraforts del Pedraforca i també de la serra del Cadí. El conjunt arquitectònic està format per les restes del castell, de l'església de Santa Maria, de la vila vella, de les seves muralles i de la capella del Roser situada a l'entrada del recinte figura inventariat a l'*inventari de patrimoni arquitectònic de la Generalitat de Catalunya* amb el núm. IPA.999 i catalogat amb la protecció de Be Cultural d'interès Nacional (BCIN) i amb núm.RI-51-0006336. 902 MH. També figura inventariat a l'IPAC (Inventari de Patrimoni arqueològic de Catalunya) Aquests edifici amb referència cadastral núm. 25129A002008720001H1 al polígon 2 parcel·la.872 de sòl rústic i de propietat municipal i amb una superfície de 96.116 m² en el que forma una parcel·la a efectes cadastrals amb immobles de diferent classe (rústic i urbà) En les NNSS o POUM de l'ajuntament de Gósol, redactat el 2012, el conjunt del castell figura catalogat a les fitxes 41 a i 41 b com a BCIN (castell) i també com a jaciment arqueològic. Referent al primer queda supeditat a l'article 34.1 de la Llei 9/93 de 30 de setembre i amb un grau de protecció 1 segons el POUM. En quant al jaciment arqueològic correspon amb el grau de protecció 4 segons el POUM especificant el següent: *"En els jaciments arqueològics s'assenyala un àmbit de protecció de 50 metres al voltant de la zona assenyalada en els plànols generals i en les fitxes de catàleg. Quan es sol·liciti una llicència d'obres que pugui afectar a qualsevol dels jaciments inclosos en el catàleg, caldrà informar al Departament de Cultura i requerir al propietari per tal que presenti un estudi de la incidència que les obres puguin tenir en les restes arqueològiques, elaborat per un professional especialitzat en el tema. Els jaciments en llocs d'usos agrícoles i forestals, es permet la continuïtat d'aquests sempre que no afectin les restes arqueològiques. No es permeten els moviments de terra, la realització de pous, extraccions o perforacions. A banda d'aquestes disposicions s'instarà el que determina la Llei 9/93 de Patrimoni Cultural Català*

El conjunt doncs figura catalogat com a sòl rústic i també urbà i tal i com hem dit anteriorment està format per les restes del castell, al capdamunt del Tossal, l'església de Santa Maria amb el campanar que aprofita restes d'una torre de defensa preromànica, la vila vella amb les seva trama urbana tancada darrere de muralles i finalment l'església o capella del Roser fora de muralles. L'àmbit d'actuació correspon amb un dels carrers que accedeixen a l'església el qual encara conserva bona part de la seva traça urbanística amb els murs de les cases que el delimiten, les embocadures d'altres carrers i també els paviments.

Conjunt de les ruïnes del tossal del Castell de Gósol amb l'església a la part superior dreta, el conjunt de parcel·les de les diferents cases i les muralles de la vila vella. Imatge. Picart

L'actuació proposada per l'ajuntament de Gósol i redactada per l'arquitecte municipal Ramon B Artigas Coll col·legiat amb el núm. 37.585-3 del COAC (Col·legi Oficial d'arquitectes de Catalunya) del afecta plenament l'àmbit del castell de Gósol catalogat com a BCIN i per tant i **comporta l'aprovació prèvia del projecte a la Comissió de Patrimoni**, motiu del present informe històric i arqueològic que acompanya al projecte d'obres proposat per l'ens municipal i lliurat al Departament de Cultura. Tanmateix aquest projecte haurà de ser avaluat per propera Comissió Territorial de Patrimoni Cultura de la Catalunya Central la qual n'haurà de dictaminar les mesures, criteris, materials i metodologia d'intervenció.

Aquest projecte vé a ser la continuació d'una primera fase la qual va ser avaluada per la comissió territorial de Patrimoni Cultural dels Serveis Territorials de Cultura de la Catalunya Central en data de 21 d'abril de 2021 i en el que es va fer el següent requeriment

Cal aportar l'informe tècnic municipal sobre el compliment de la normativa urbanística i valoració de l'actuació proposada

Cal ampliar l'apartat de l'estat actual dels murs i carrer on es vol actuar a la Fase 1 amb un aprofundiment de les dades històriques (fotografies) i arqueològiques disponibles que justifiquin la proposta d'aixecar els murs 1 m i constatar si en el traçat hi ha finestres, portes, o altres obertures (porxos). Així mateix caldrà aprofundir en les diferents patologies i problemàtiques que presenten les estructures; creixement de vegetació, pèrdues de materials com morters, desploms, esquerdes, si hi ha restes de paviments, etc. Haurà d'anar acompanyat de fotografies i si cal per fer més entenedora l'exposició algun alçat o secció

Caldrà justificar i ampliar de l'apartat d'Actuacions a realitzar. 9.1 Reconstruccions murs quin criteri es seguirà per aplicar cadascuns dels 3 tipus d'actuacions previstes (uns murs s'aprofiten pedres del lloc, altres no i altres sols es consoliden coronaments). També definir com s'actuarà si es troben obertures o portes. Per fer més entenedor aquest apartat caldrà incorporar alçats i seccions de les diferents propostes. Així mateix, caldrà definir les característiques tècniques i dosificacions del

morter de calç, i determinar com es diferenciaven les parts originals dels nous recreixements per tal de no crear falsos històrics.

Caldrà definir millor de l'apartat Actuacions a realitzar 9.2 i 9.3. les característiques i tipus tant de les fustes dels plafons i les tanques, com de les cordes entre tanques

Caldrà incorporar en el projecte que tot procés dels treballs es farà sota el seguiment d'un tècnic arqueòleg d'acord amb allò que determina Decret 78/2002 de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, i incorporar una partida a tal efecte

Per tant i després de rebre aquesta notificació, l'ajuntament de Gósol es va posar amb contacte amb el redactor d'aquest document per tal que en fes un aixecament gràfic (FASE 1) dels murs a rehabilitar per a poder descriure les seves patologies així com la seva fàbrica constructiva, les cronologies i constatar l'existència de portes, finestres, porxos...alhora que en fes un seguiment dels treballs de consolidació i en marqués les directrius a seguir en el moment de consolidar (FASE 2).

Així doncs i per a poder fer un aixecament exhaustiu del conjunt a rehabilitar va caldre portar a terme una primera fase de neteja, esbrossada i delimitació d'estructures, motiu del qual es va haver de sol·licitar un permís d'intervenció arqueològica (Article 14 del Decret 78/2002 de 5 març del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya). Aquest permís es va sol·licitar en data 15 d'octubre de 2021 i va ser aprovat pel Departament de Cultura en data de 20 d'octubre. La intervenció es va portar a terme entre els dies 21 i 31 d'octubre de 2021 (EXP. Arq002-2418-2021 (R/N 747 K121 N-329 2021/1-35760). Una vegada finalitzats els presents treballs es va realitzar un primer informe amb una alçats i aixecaments de les tasques realitzades i una proposta d'intervenció, consolidació i restauració que va ser aprovada el 28 de gener de 2022 en la comissió territorial de cultura de la Catalunya central per unanimitat dels seus assistents. Els treballs van consistir en el rejuntat i consolidació d'alguns murs així com els seus coronaments segons les directrius marcades per l'arqueòleg director de les tasques.

La FASE 2 objecte del present informe s'emmarcava dins el mateix procediment i criteri que la fase 1, és a dir *la recuperació dels murets de pedra de la zona del castell de Gósol per a la recuperació del traçat dels antics carrers. El projecte presentat per l'arquitecte Ramon Artigas B Coll s'actuava en una àrea contigua en la realitzada a la 1ª Fase.* Aquesta zona **afectava el perímetre central de la vila closa** recuperant la traça d'un dels tres carrers principals que unien en sentit nord-sud el conjunt de la vila vella així com també la part sud i oest a tocar de la muralla medieval i una de les portes d'accés a la vila vella recentment descoberta i també a la muralla de ponent en un tram que unia l'antic castell amb la porta d'entrada principal i que presentava un estat de conservació molt deplorable. Així doncs va caldre realitzar primer una intervenció arqueològica de neteja i desbrossament i delimitació dels murets de pedra de la zona central de la vila vella i també en una part de les muralles la qual va ser sol·licitada el 2 de setembre de 2022 per part de l'alcalde de la població; el Sr. Lluís Campmajor i que va ser informada favorablement per l'arqueòleg territorial el 27 de setembre. Ates que les dates proposades no s'ajustaven amb els terminis i el que estableix l'art. 15.3 del Decret 78/2003 es va haver de fer una modificació de dates proposant l'execució dels treballs entre els dies 3 i 14 d'octubre de 2022.

3. SITUACIÓ I CONTEXT, NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIIONS ANTERIORS

L'àmbit que es proposava intervenir corresponia amb un dels tres carrers que connecta la zona alta (subirana) on hi ha l'església de Santa Maria i el castell amb la zona inferior o jussana on hi ha el portal d'entrada principal o porta del Roser fent al·lusió a la capella que hi ha al seu costat fora de muralles. Es tracta d'un vial desnevolupat en sentit ascendent amb algunes colzades produïdes per alguns murs sobresortints d'eres i cases que connecta en sentit nord-sud amb el nucli religiós i també el civil o militar. El paviment és de còdols de riu disposat de cantó amb alguns graons per salvar el fort desnivell. Val a dir que aquest carrer té un desnivell molt més pronunciat que el carrer intervingut el 2021, fet que comporta que alguns graons estiguin excavats a la roca mare o natural. Tal i com succeïa amb el carrer principal hi desnevocaven transversalment un seguit de carrers amb una orientació est-oest travessant tota la vila vella. En concret en serien tres; un a la part inferior, un altre a la part central i un darrer a la part superior. S'han pogut identificar un conjunt de 11 finques corresponents a parcel·les de cases, patis, eres o horts. També s'ha intervingut en la neteja de la muralla sud-est documentant un portal i també a la muralla de tramuntana on s'ha pogut documentar la traça d'un altre portal a la part més elevada al costat dels murs del castell i desmentint l'existència d'un segon a la part central i coincidint amb el carrer del mig.

Referències històriques

Tot i que l'emplaçament de Gósol podria tenir un origen molt antic (ibèric –romà) les primeres referències d'aquest indret no es remunten fins a l'Edat Mitjana.

En aquest període la vall de Gósol i juntament amb les seves homònimes de Josa, Saldes i Tuixén formaven part de les possessions dels comtes ceretans (Cerdans). A la vegada el lloc de Gósol (Gosal) és esmentat en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell (819) juntament amb Lillet , Brocà , Gavarrós, Bagà, Molinell, Turbians,i Saldes.

Tot i així i encara que no s'especifiqui creiem que el castell de Gósol hauria funcionat com una torre de guaita o vigia per tal de controlar la vall i també els accessos a Josa i La Vansa, així com també a Berga passant per la vall de Fraumir controlada pel castell del mateix nom.

Ambdós castells formaven part d'una línia de defensa establerta pels comtes Cerdans per tal de controlar els principals passos i vies d'accés principals.

Posteriorment i cap al 1068 i 1095 trobem la figura d'un tal Galceran el qual ret homenatge als comtes Cerdans (Guillem Ramon de Cerdanya) pels castells de Pinós, L'Espà, Gósol, Saldes, Querforadat i Valmanya. Possiblement aquest podria ser l'origen de la família Pinós els quals i procedents de les terres ceretanes , adquireixen en feu tota aquest compendi de castells i es proclamen com a Castlans.

El descendent de Guillem Ramon, Bernat al morir sense successió, totes aquestes possessions passaren a mans del casal de Barcelona, motiu del qual provocà que un fill de Galceran jurés fidelitat al nou comte: Ramon Berenguer III.

Al 1162 Galceran es manifesta com a posseïdor dels castells esmentats afegint-hi el de Llo . Entenem que **aquest Galceran era Galceran de Pinós..**

Per tant, a mitjans del segle XII dc., la família de Pinós ja la trobem ben establerta al lloc. Atès que la vall de Gósol era un nucli d'una gran població agrària el qual era difícil que estès habitat constantment , probablement per la orografia i climatologia... provocà que al 1273 Galceran de Pinós i la seva muller Esclarmonda així com el seu fill gran

amb la seva muller Berenguera, emprengueren una carta de franqueses o de poblament per assegurar-se la continuïtat del lloc.

Aquesta carta ha estat transcrita i entre les principals esmenes destaca l'alliberació dels pagesos d'un seguit de càrregues per assegurar-se l'ocupació del lloc exceptuant les ajudes i serveis que els nous vilatans havien de fer a les obres del castell, tasca que al principi no havien de complir.

Inicialment aquesta carta generosa va ser ratificada per Pere Galceran de Pinós prohibint la construcció de cases i corrals al terme del castell. Probablement faria al·lusió als entorns de l'indret del castell i posteriorment al segle XIV i XV s'anà rectificant lligant cada vegada més als propis vassalls.

Val a dir que a inicis del segle XIV als Pinós declararen la guerra al rei fet que motivà que el rei s'imposés a la zona fent una venda i permuta de les possessions amb Sibil·la de Pallars. Aquest fet desencadenà en una lluita que acabà amb la mort d'un home de confiança. Aquest fet apartà com a conseqüència que el rei nomenés al veguer Bernat de Vilademany i ordenés un assalt i escorcoll a la vila de Gósol. Malgrat s'intentés evitar no fou possible. També va ser el motiu que al 1314 Saura de Pinós i en nom del seu fill afirmà que el rei no tenia cap potestat sobre els castells de Gósol L'Espà, Querforadat i Valmanya sinó que pertanyien en franc alou als Pinós.

És en aquest mateix període que els Pinós entraren en guerra amb l'abat de Sant Llorenç pels dominis del castell de Guardiola raó de la qual el bisbe d'Urgell excomunicà a tots els preveres de la baronia incloent el de Gósol.

Com molts altres indrets de la baronia, el lloc de Gósol es va anar despoblant al llarg dels segles XIV arran de les epidèmies, guerres i pesta. Vegeu un exemple.

Al 1365 al lloc hi havia 51 focs (cases-llars)

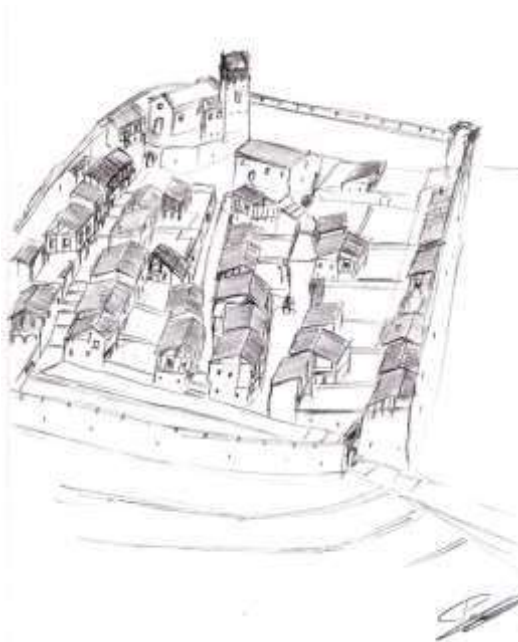
Al 1381 al lloc hi havia 41 focs.

Al segle XV el castell es va empenyorar a diferents membres de la família per cobrir un deute de 30 000 sous.

En aquesta mateixa època i durant la guerra civil n'era capità un tal Pere Companyó.

Malgrat que el castell perdi referències escrites a l'etapa moderna , l'indret continua estant habitat fins ben entrat el segle XIX, juntament amb l'església parroquial de Santa Maria. Fins que es comença a construir la població actual a la falda del turó i en un lloc més arrecerat, prop del riu i amb unes condicions climàtiques millors.

Plànol de localització de les estructures

Planimetria del conjunt del castell i restitució hipotètica. Restitució. P. Cascante

Intervencions anteriors

FASE 1

L'àmbit que es proposava intervenir corresponia amb la part sud-oest del conjunt del castell que comprèn un dels carrers principals de la vila vella que permetia accedir a l'església i a la part superior. Es tracta d'un vial desenvolupat longitudinalment en sentit sud-oest a nord-est que creua pràcticament tot el recinte de la vila vella i connecta una de les principals portes d'entrada al recinte (portal de l'església del Roser) amb l'església de Santa Maria. El seu traçat és ascendent i està salvat mitjançant rampes i escales de còdols de roiu disposats de cantó. En alguns trams aflora la mateixa roca mare i natural retallada. Aquest vial que constituïa un dels principals del poble tenia alguns trams coberts amb porxos a sota de les cases i alguns trams en forma de plaça. Hi desenvolupaven alguns carrers transversals tant a la banda dreta com a l'esquerra. A la banda dreta s'hi van localitzar tres carrers transversals; un primer a la part inferior o carrer jussà; i dos més a la part superior; un d'ells connectava la plaça del poble oberta al pas del carrer longitudinal amb un segon portal o portal del castell travessant la vila en sentit est-oest. El segon carrer també connectava la plaça amb un altre carrer longitudinal que desenvolupava amb l'església. En canvi a la banda esquerra tant sols es va localitzar un carrer estret que connectava amb una tercera porta de la muralla la qual i gràcies als presents treballs s'ha pogut posar al descobert. En total al conjunt de la vila vella hi havia un total de 6 portals d'entrada repartits en tot el seu recinte. L'aparell dels murs de les cases és divers i heterogeni amb un predomini dels murs de maçoneria però també altres de pedra més ben treballada i picada testimonis de la diversitat constructiva però també dels estaments socials diversos. S'han localitzat un conjunt de quatre carrers, una plaça i un total de 20 finques entre mitgeres disposades a banda i banda del carrer i de les que se n'ha pogut identificar tant sols les façanes, ja que els interiors no s'han netejat i resten coberts de runa i vegetació. L'alçada dels murs conservats oscil·la entre els 50 i 1,5 metres amb l'excepció d'alguns trams de 3 metres.

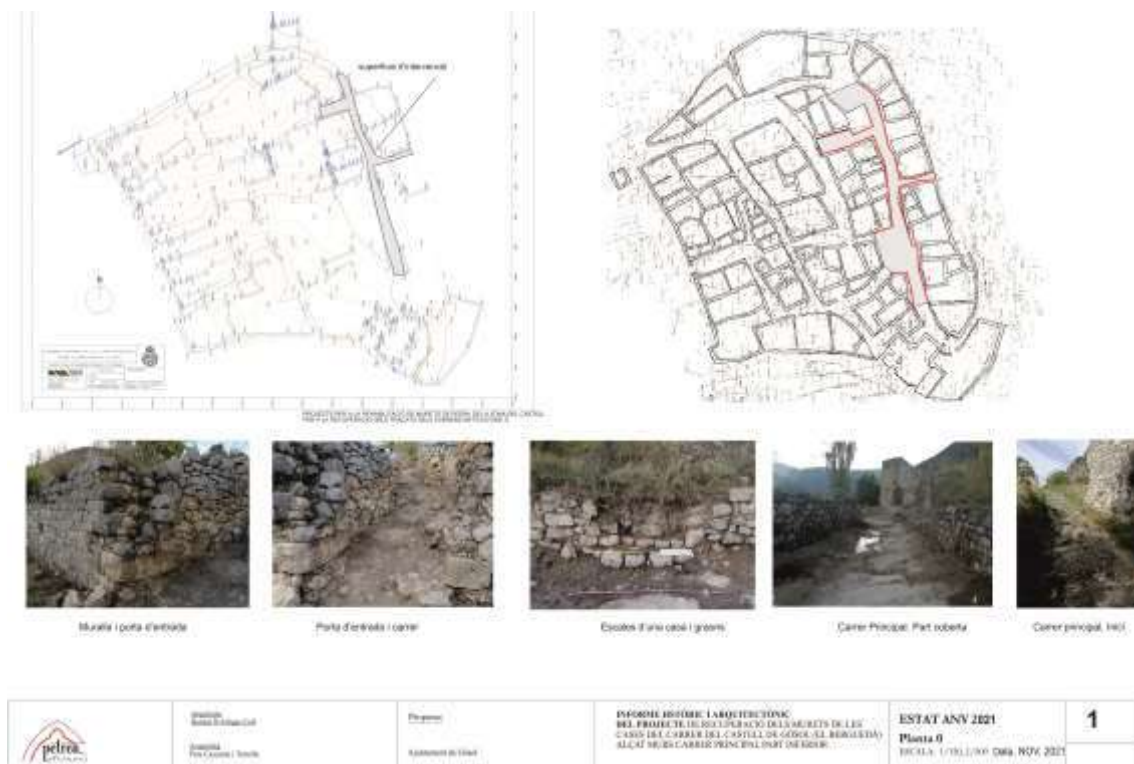
Els treballs que s'han portat a terme han consistit en una esbrossada general de totes les runes que s'acumulaven al banda i banda dels murets a rehabilitar, tota vegada

que els cobrien i els emmascaraven en part. Tanmateix també s'ha extret tota la vegetació que malmetia i posava en perill la majoria dels murs per a poder delimitar-los i documentar de forma correcta. A més a més una vegada han estat netejats de tota la vegetació que els recobria s'ha procedit a extreure les terres i rebliments acumulats al costat de les façanes de les cases i que n'impedia visualitzar el seu aparell, fàbrica constructiva i obertures com ara portes, finestres o pòrtics. Aquesta tasca s'ha fet amb seguiment arqueològic i amb metodologia específica de les excavacions en extensió aplicant el mètode de E. Harris i A. Carandini basat en la presa de dades, registre de fitxes, recollida selectiva de material i realització de seccions alçats i plantes. Cal remarcar, que llevat d'algun indret específic que no s'han pogut documentar gaires capes o estrats arqueològics de recobriment a banda del superficial amb la qual cosa el material obtingut se li ha donat un sol nombre de UE (Unitat estratigràfica) entesa com a rebliment superficial. A grans trets aquest rebliment estava format per terra de color marró fosc, textura solta, flonja amb abundant presència de restes vegetals, pedres de diferent mida i material constructiu. La majoria d'ells recobrien i s'adossaven als murs descoberts, tota vegada que també cobrien els nivells de pavimentació formats per sòls de còdols de riu disposats de cantó, units amb argila i calç i amb presència d'escales, rampes i graons en els trams ascendents. Atès que el castell està emplaçat en un indret encimbellat, alguns trams van haver de ser excavats a la roca natural per tal de rebaixar-la i emprar-la també com a nivell de circulació del carrer. L'abandó dels darrers anys així com l'esfondrament d'alguns murs havia provocat que aquest element quedés emmascarat per terra i runa. En el decurs dels treballs s'ha pogut deixar a la vista amb les traces de les "trilles" o pas del trànsit de bast. La majoria de tasques han estat fetes de forma manual amb tres operaris i un arqueòleg director, però en alguns cassos s'han emprat mitjans mecànics; en aquest cas una mini excavadora amb càrrega damunt de camió contenidor

2.3. L'àmbit intervingut

Correspon amb el carrer principal que desde la capella del Roser permet accedir a l'església de Santa Maria travessant en sentint sud-oest a nord-est tot al vila vella. En alguns trams i pel fet de tenir un traçat ascendent estava salvat mitjançant escales i rampes de pedra. Tal i com s'ha dit hi desenvocaven diferents carrers; tres al costat dret i un al costat esquerra. A més a més al capdamunt del carrer es va documentar la traça d'una plaça possiblement porticada en part i també d'un tram del carrer (el de la part més superior) amb pas per sota de les cases. Els carrers transversals es van localitzar un a la part inferior connectant amb un altre carrer que discorria paral·lel al principal i amb una orientació est-oest i dos més a la part superior. D'aquests, el més proper a l'església quedava tallat a la part més oriental pel volum del castell, permetent-lo fer un gir obligatori en sentit nord-sud i retrobar el segon carrer que creuava transversalment la vila des de la plaça principal fins a una porta de la muralla (del castell) per la proximitat a aquest darrer. Per la part dreta es va netejar l'únic carrer que comunicava amb l'exterior de la muralla per mitjà d'un portal obert a la mateixa i del que es conservaven els seus muntants de cada banda. Val a dir que aquest portal i tram de muralla se n'ha fet una descripció específica donada la seva importància i monumentalitat (la muralla conservava trams de més de 3 metres) amb un aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. Resultava ser una reparació de la muralla original (més basta i amb pedra mal treballada) del moment que es construí l'església gòtica donada la similitud en el seu aparell constructiu coincidint en l'època dels Pinós.

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets de pedra de la zona del Castell de Gósol per a recuperació dels traçats dels carrers antics. FASE 2

4. DESCRIPCIÓ

El conjunt està format per les restes de la torre mestra del castell, al capdamunt del Tossal, el recinte jussà del pati d'armes separat de la torre i del castell mitjançant un clos tancat, l'església de Santa Maria amb el campanar que aprofita restes d'una torre de defensa preromànica, la vila vella amb la seva trama urbana tancada darrere de muralles i amb un seguit de portals d'entrada i finalment l'església o capella del Roser fora de muralles.

L'església de Santa Maria del castell de Gósol

Correspon amb l'element més vistós del conjunt i també el que presenta més monumentalitat ja que encara conserva bona part de les parets perimetrals i sobretot la seva torre campanar.

L'església és de planta rectangular amb l'absis carrat orientat a llevant i els murs perimetrals construïts amb fàbrica de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat regulars i horitzontals. La porta d'entrada es situava a ponent i malgrat que avui hagi desaparegut encara es pot endevinar el seu emplaçament substituït per un gros esvoranc. Tot i així es poden endevinar encara les traces de l'arc rebaixat de la part de dins i també alguns muntants. Hom creu que hauria estat composta per una porta d'arc ogival amb dues arquivoltes sostingudes damunt de capitells simples i amb una tipologia similar a Sant Esteve de Bagà. Damunt seu hi hauria hagut un òcul circular a manera de rosassa i rosetó. Tant a la façana de migdia com a tramuntana hi hauria hagut dues portes més; una amb accés al cementiri i l'altra comunicant amb la rectoria i plaça de l'església. Restava il·luminada per dues obertures a banda de la rosassa de damunt la porta; la primera d'elles a migdia i formada per un arc apuntat de dobles esqueixada amb pedra del tipus sorrenc similar a la que hi hauria hagut a la porta i òcul principal donant un joc de canvis cromàtics en els paraments atès que contrastava amb la pedra calcària dels murs perimetrals i la segona situada a damunt de l'altar i formada per una finestra d'una sola esqueixada coronada amb un arc lleugerament apuntat. Malgrat que hagi desaparegut la seva coberta, segons les restes conservades podem endevinar que les dues primeres tramades eren cobertes mitjançant voltes de creueria amb els nervis realitzats amb pedres del mateix color que la resta d'obertures i una segona (la més propera a l'absis) coberta amb volta de canó de tipus ametllat. Tot fa pensar que aquesta segona tramada correspon amb la original mentre que la de damunt de la porta és més tardana. No obstant això i malgrat que el conjunt estigui completament en ruïnes hauríem de datar les restes de l'antiga església de mitjans del segle XII amb ampliacions i reformes del segle XIII i també XIV.

A tramuntana de l'església s'hi annexiona una capella coberta amb volta de llunetes de tipus barroc que correspon amb una reforma molt tardana

Imatges de la finestra d doble esqueixada oberta a migdia, de l'església des de la banda sud, del conjunt des de la banda oest i de l'interior. Imatges. Gósol ddl.net i Barcelona film commision.

El campanar (antiga torre del Castell)

Adossat a l'extrem nord-est de l'església s'alça l'antic campanar de l'església el qual segons sembla aprofita la base de l'antiga torre mestra del castell. Presenta una planta més aviat trapezoïdal, distribuïda mitjançant una planta baixa i tres pisos. Les façanes nord i nord-oest conserven encara l'arrebossat original d'un color groguenc que emmascaren la seva fàbrica constructiva. A nivell del segon pis s'obren tant a migdia com a tramuntana i llevant unes obertures en arc de ferradura o ultrapassat construït amb les dovelles disposades a plec de llibre. Tant aquests elements com les discontinuïtats amb les parets de l'església fan palès un origen d'aquesta torre de mitjans del segle X o fins hi tot XI. Cal destacar la presència d'uns forats rectangulars oberts a la façana de ponent de la torre disposats a la part central com també a les cantonades els quals estan paredats amb carreus de pedra sorrenca de color marró i de les mateixes característiques que els muntants de la porta d'entrada, finestra de doble esqueixada i nervis de les voltes de creueria i que segons alguns experts en arquitectura medieval han relacionat amb els accessos a antics cadafals de fusta amb una funcionalitat més aviat defensiva que foren tapiats a mitjans del S. XIII o XIV coincidint amb les reformes de l'església. S'endevinen encara una divisió de quatre forjats o trespols. La darrera planta presenta quatre obertures més, una de les quals encara conserva l'arc del seu coronament en pedra tosca i vestigis d'una llanterna o acabat de la torre de forma octogonal. L'aparell de la torre és divers, així hi ha una part de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb morter de calç i filades irregulars, una part de maçoneria i una altre que presenta restes d'arrebossat i enlluït de calç. La torre resta integrada a un pany de muralla que uniria aquest element amb

les restes de l'antic castell situat a la part de més a ponent del tossal, fet que ens permet interpretar que formaven part d'un mateix conjunt.

Les restes del castell

Les restes del castell es localitzen a l'extrem nord-oest del conjunt fent cantonada i a la part més alta del tossal. Malgrat que l'indret estigui completament cobert de vegetació es pot identificar clarament una estructura de planta quadrangular amb els angles i les cantonades perfectament definits i en el que s'hi adossen les muralles que tanquen la vila vella tant des de la part de ponent com també tramuntana.

S'endevinen restes de paraments de pedra picada amb cares de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. El conjunt forma una mena de terrassa plana d'uns 18 x 21 m encimbellada respecte la resta de fortificacions i amb una planta més aviat quadrangular a manera de "torrassa" o torre mestra. Val a dir que a la banda de llevant i adossat al tram de la muralla que uneix aquest element amb lla torre de l'església (torre mestra de l'antic castell alt medieval) hi hauria un recinte trapezoïdal diferenciat de la resta d'elements urbans i defensius mitjançant un mur de tancament o muralla i que en el seu interior hi hauria hagut un seguit de dependències i també cisternes. Possiblement correspongués amb el clos jussà del castell amb el pati d'armes, les quadres i les cavallerisses closes rere murs. Segons el que interpretem aquest conjunt seria similar al del Castell de Montsegur a l'Arieja (França), el castell de Josa de Cadí

La vila vella

Correspon amb la vila que Galceran de Pinós i la seva esposa Esclarmonda en van autoritzar una carta de franqueses el 1273 perquè els habitants de la zona s'hi poguessin establir al voltant del castell i de l'església de Santa Maria. A grans trets correspon amb una vila dissenyada prèviament sota plànols amb una traçat que recorda una forma més aviat trapezoïdal amb un seguit de carrers principals i altres de secundaris amb una o dues places principals formant illes de cases de forma i planta més aviat regular i organitzades mitjançant parcel·les rectangulars i amb finques entre mitgeres.

Entre els carrers que es van urbanitzar en caldria destacar el que conduiria des del portal d'entrada principal al nucli de l'església passant per la plaça principal del poble situada a prop d'aquesta i amb una orientació est-oest. A banda d'aquest carrer n'hi hauria altres dos que seguirien la mateix orientació. En canvi també hi hauria carrers transversals orientats d'est a oest que comunicarien amb els eixos verticals i també amb les portes obertes a la muralla. Els paviments haurien estat en còdols de riu col·locats de forma vertical amb trenca aigües per a salvar el desnivell

Tot aquest eixampli estaria tancat darrere de muralles en les quals s'hi adossarien les cases sense formar pas de ronda i en la que s'hi obririen un seguit de portals, el principal dels quals en seria el portal del Roser però n'hi hauria d'altres oberts al llarg del recinte en el qual hi desembocarien caps de carrer, un altre al costat del cementiri i església, un altre al costat del castell i un darrer a la muralla de tramuntana. Tots aquests portals comunicarien amb les zones de fora muralla, hortes, camps de conreu o camins veïnals d'accés. L'aparell de les muralles seria de carreus de pedra més

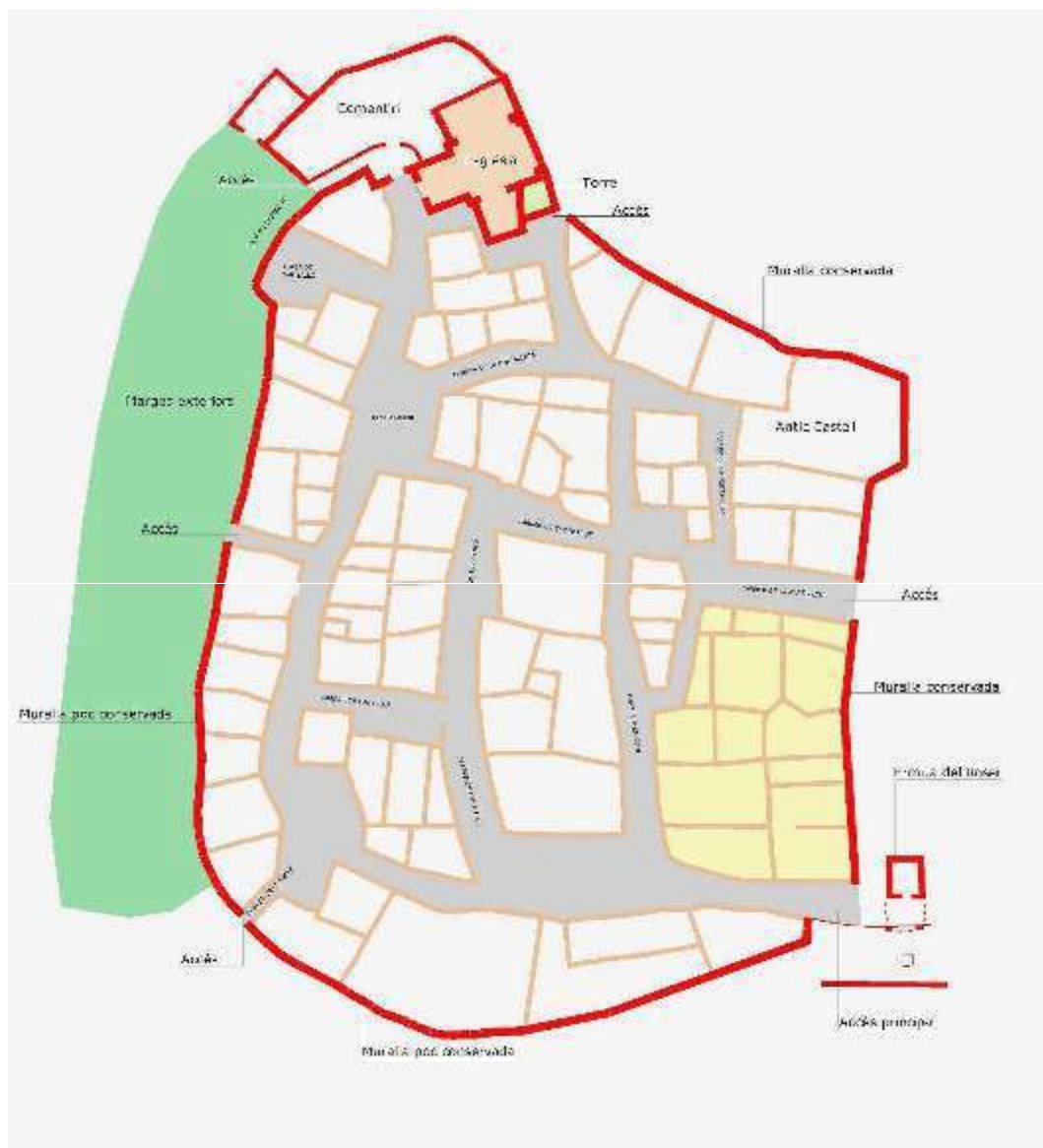
aviat ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades regulars. Desconeixem l'existència de torres angulars, llevat del castell que actuaria com a element de flanqueig, la torre de l'església protegint aquest edifici i també l'accés. A banda d'això no se'n coneix cap altre que de ben segur hauria existit a l'altre costat de la vila.

Imatges de la vila vella. Detall dels murs, del paviment del carrer, de la muralla de la banda nord i de les cases. Imatges. P. Cascante 2021. Orto foto mapa indicant el perímetre de les muralles. Imatge ICC.

En quant a la distribució urbanística s'hauria organitzat mitjançant les característiques parcel·les gòtiques de planta rectangular allargassada de planta baixa i dos pisos, amb parets de maçoneria formant mitgeres amb les cases veïnes i amb algunes corts i orris

a la part del darrere. A la planta baixa hi hauria hagut els estables per als animals i magatzems, al primer pis la residència dels estadants i al segon les pallisses. La coberta hauria estat de un sol vessant de teula ceràmica àrab damunt cavalls i llates de fusta. Encara es poden endevinar restes de llars de foc en algunes cases. Val a dir que a banda d'aquests elements hi hauria hagut el forn de pa, carnisseries, estables...i fins hi tot un lloc de trobada o plaça pública voltada de porxos. Aquest poblat es va mantenir en ús fins a mitjans del segle XX quan va ser abandonat per a construir el nou poble de Gósol situat a la falda del tossal.

Plànol topogràfic realitzat per Topmart. Font. Ajuntament de Gósol

5. ELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs que s'han portat a terme i seguint el mètode ja establert a la fase 1 han consistit en una esbossada general de totes les runes que s'acumulaven al banda i banda dels murets a rehabilitar, tota vegada que els cobrien i els emmascaraven en part. Tanmateix també s'ha extret tota la vegetació que malmetia i posava en perill la

majoria dels murs per a poder delimitar-los i documentar de forma correcta. A més a més una vegada han estat netejats de tota la vegetació que els recobria s'ha procedit a extreure les terres i rebliments acumulats al costat de les façanes de les cases i que n'impedia visualitzar el seu aparell, fàbrica constructiva i obertures com ara portes, finestres o pòrtics. Aquesta tasca s'ha fet amb seguiment arqueològic i amb metodologia específica de les excavacions en extensió aplicant el mètode de E. Harris i A. Carandini basat en la presa de dades, registre de fitxes, recollida selectiva de material i realització de seccions alçats i plantes. Cal remarcar, que llevat d'algun indret específic que no s'han pogut documentar gaires capes o estrats arqueològics de recobriment a banda del superficial amb la qual cosa el material obtingut se li ha donat un sol nombre de UE (Unitat estratigràfica) entesa com a rebliment superficial. La qual s'ha diferenciat per sectors (zona del carrer del mig, callissot, casa on hi ha el forn de pa, porta de la muralla, muralla zona nord...) i en alguns llocs com és el cas de les cales realitzades s'hi ha afegir altres UE. A grans trets aquest rebliments estaven formats per terra de color marró fosc, textura solta, flonja amb abundant presència de restes vegetals, pedres de diferent mida i material constructiu. La majoria d'ells recobrien i s'adossaven als murs descoberts, tota vegada que també cobrien els nivells de pavimentació formats per sòls de còdols de riu disposats de cantó, units amb argila i calç i amb presència d'escaleres, rampes i graons en els trams ascendents, en el cas del carrer, llosats de pedra i morter en el que fa referència en alguna d'elles cases i sòls de terra batuda. Val a dir i com a diferència dels treballs realitzats en la FASE 1 no s'han pogut documentar gaires paviments ja que deixar-los al descobert comportaria la seva degradació provocada pels agents climatològics i la caiguda de runa, pedres i vegetació dels murs. Així doncs en algun cas s'ha optat per fer-hi alguna capa de tempteig per establir-ne la profunditat així com també la cronologia. Així doncs s'ha preferit deixar una capa de terra de protecció per damunt de la cota de pavimentació per a facilitar el pas dels mitjans mecànics. A més a més en la zona més propera al portal del castell s'ha portat a terme un desenrunament de les pedres acumulades damunt del marxapeu per tal de poder deixar a la vista els muntants de la porta i les dimensions de la seva obertura. També s'ha netejat alguna de les habitacions de les cases adossades a la muralla per la banda de tramuntana per delimitar-ne la seva planta així com també la cota dels nivells de circulació. La majoria de tasques han estat fetes de forma manual amb tres operaris i un arqueòleg director, però en alguns cassos s'han emprat mitjans mecànics; en aquest cas una mini excavadora amb càrrega damunt de camió contenidor

L'àmbit intervingut.

L'àmbit que s'ha intervingut correspon amb un dels tres carrers principals que connecta la part alta on hi ha l'església de Santa Maria i el castell de Gósol amb la part inferior seguint una orientació nord-sud. Aquest carrer i a diferència del carrer de L'església identificat a la fase 1 seguia un traçat més irregular amb algunes colzades a la part central provocades pels sosrtints dels diversos volums de les cases, patis que hi havia en aquest sector. El paviment del carrer i tal i com a costuma a ser habitual en aquest indret, encimbellats dalt d'un turó és a base de sòls de còdols, units amb argila que salven el fort desnivell mitjançant escaleres amb grons de pedra o picats a la roca que aflora en superfície en nombrosos indrets. Les diverses edificacions es disposen formant terrasses salvades per murs de contenció o per les mateixes parets mitgeres de les cases. A més a més en alguns indrets la planta baixa de la part superior coincideix amb el primer pis de la part inferior degut a l'orografia de manera que les diverses edificacions es disposen de forma incimbellada. Tal i com hem comentat en aquest carrer ho conflueixen tres carrers transversals que connecten d'est a oest la vila vella i connectant amb alguns de les portals de la muralla, llevat del central que queda interromput a manera de callissot en el mur de tancament d'una de

les cases a sota d'un possible passatge. A més a més s'ha aprofitat per a netejar part d'un tram de la muralla de la zona sud-est amb els vestigis d'una de les portes d'entrada així com part del parament originari i també per obrir dues cales en dos indrets de la muralla nord on hi havia documentades l'existència també de portes

Imatges del portal d'ela banda sud-est, el carrer intervingut i el denominat "callissot"

Ortofoto mapa ICC mostrant la superfície d'intervenció en color groc.

Les restes recuperades i descobertes. (plànol 2)

En aquest apartat exposem les restes descobertes enumerades de forma correlativa seguint una orinetació nord-sud en sentit ascendent i fent al·lusió i referència als plànols que s'exposen a la part final d'aquest treballs

En quant al carrer transversal que desemboca al carrer longitudinal per la part inferior

Costat dret (PLÀNOL 2)

Començant per la part inferior del carrer

1. Parament d'una edificació amb fàbrica de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argila de calç. Conserva escassament tres filades de pedra vista (casa 1)

2. Cantonada d'una edificació o era de casa (casa 2) que delimita amb el carrer principal i que està construïda amb cantonades de pedra del país ben treballades i escairades. Origen possiblement medieval
3. Cantonada sud-est de la mateixa finca delimitant amb el carrer principal i construïda amb pedra calcària ben treballada i escairada, unida amb argamassa de calç. Conserva un conjunt de 4 filades
4. Roca mare i natural que aflora a cota de nivell de circulació d'un possible carrer i que serveix com a base de suport a l'edificació que s'erigeix al seu damunt

En quant al carrer longitudinal principal

Costat dret. (PLÀNOL 3)

Continuant amb la descripció de les cases:

5. Cantonada sud-est de la casa 2 que delimita amb el carrer descrit al plànol 2 i el carrer longitudinal principal. Està formada per carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. L'aparell de la façana és de maçoneria de carreus més mal desbastats. Origen medieval
6. Porta d'entrada a la casa 2 amb el marxapeu format per lloses de pedra, unides amb argila i calç amb restes de material refractari. Conduïx a una habitació on hi ha un pastador d'un forn (acumulació de calç) i també restes de combustió. Possible forn de pa. Origen medieval amb reformes modernes
7. Muntant esquerra de la porta d'entrada a la casa 2 amb aparell similar al muntant dret. Accés a l'obrador d'un forn de pa
8. Ampliació o paret pertanyent a la casa 3 amb aparell de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç. S'identifica amb un element més antic atès que la casa 2 s'hi adossa i presenta una amplada més gruixuda
9. Paret mitgera sud de la casa 3 amb la casa 4. Presenta un sobresortint amb el carrer de 1'5 m generant un angle recte de 90° amb l'aliniació de les cases 2 i 3 i aprofitant un desnivell o terrassa del terreny natural
10. Parament corbat de la casa 4 amb aparell irregular de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i fragments de teula i maó a trencajunt. Sembla que correspon amb una solució d'època moderna damunt de vestigis més antics. Hi té oberta la porta d'accés a un habitatge o casa 4. Cronologia moderna
11. Mur de tancament sud-est del callissot amb el carrer longitudinal. Conserva la cantonada de pedra amb tres filades de carreus ben treballats i escairats units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars
12. Àmbit del callissot o passatge cobert mitjançant un arc que descansa damunt de pilars de pedra consyruïts en el mur sud i nord de l'àmbit. Les pedres de l'arc es van localitzar en els reblliments d'enderoc que hi havia damunt de la superfície d'aquest àmbit. (vegeu plànols 5 i 6) Origen baix medieval (àmbit casa)
13. Mur de tancament nord del callissot, unit al carrer principal longitudinal mitjançant un mur de pedra seca disposat de forma corba a manera de marge que sosté la terrassa superior on hi hauria una mena de placeta que distribuïria els diferents àmbits. Aquest mur s'asossa al mur de tancament nord del callissot. Mur d'època moderna
14. Espai d'una placeta identificada segons el cadastre i construïda damunt del callissot aprofitant el terrassament sostingut pel mur de pedra seca (13)

15. Cantonada sud-est de la casa 6 amb l'espai de la palceta. Es tracta d'un mur de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals. Conserva una alçada notable de 2 m d'alt i aprofita per terrassar un desnivell del terreny. Origen medieval
16. Murs pertanyents a la paret mitgera de la casa 7 amb aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals, Conserva una alçada notable. Origen medieval.
17. Porta d'entrada a la casa 7 amb els muntants de pedra ben treballats i disposats regularment i el marxapeu format per dues peces rectangulars de pedra picada molt gastada. El muntant esquerra no es conserva en bon estat. Es tracta d'una porta d'accés a l'obrador o quadra de la casa 7
18. Paret de tancament sud de la casa 7 delimitant amb la casa 8 a la part més alta del carrer. Conserva les pedres cantonades lligades amb els murs de la casa 8 fet que s'interpreta que són d'un mateix període
19. Murs pertanyents a la casa 8 situada a la part més alta del carrer intervingut. Conserva poques filades de pedra (de 3 a 5) amb fàbrica de maçoneria de pedres mal treballades i escairades, unides amb argamassa de calç i també argila. No s'ha pogut identificar del tot

Costat esquerra (PLÀNOL 4)

Continuant amb la descripció i al costat oposat del carrer principal longitudinal

20. Cantonada nord-oest de la casa 9 delimitant amb el carrer principal longitudinal. Conserva un conjunt de 3 filades de pedres cantoneres més aviat ben treballades i picades, unides amb argamassa de calç i filades regulars. L'aparell de la casa és de maçoneria de pedres mal desbastades. Conserva escasses filades (Medieval-modern)
21. Vestigis de la casa 10 paral·lela a les diferents colzades del carrer per adaptar-la amb la traça urbanística. Conserva tres filades de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb morter i argila i amb un aparell de maçoneria.
22. Emplaçament d'una possible porta de comunicació amb el carrer i la casa 11. Conserva les dues pedres del marxapeu i indicis dels muntants (baix medieval)
23. Cantonada de la casa 12 recolzada damunt de la roca mare o natural aprofitant un desnivell o terrassament del terreny natural L'aparell és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades irregulars amb fragments de lloses a trencajunt. (medieval-modern)
24. Cantonada sud-oest del carrer principal longitudinal amb el carrer transversal central situat en una cota molt elevada degut a l'afloració de la roca mare. Conserva tant sols dues filades de pedra

Costat dret carrer principal longitudinal zona callissot mur nord(PLÀNOL 5)

Continuant amb la descripció:

25. Cantonada sud-est de la casa 4 amb el callissot (coincidint amb la casa 5). La cantonada conserva quatre filades de pedra mentre que el mur té una alçada considerable. Aparell regular de pedres ben treballades i escairades, unides amb morter de calç. Origen medieval
26. Paredat de la porta d'entrada a la casa 4 des de l'interior del passatge del Callissot. Conserva el marxapeu i un conjunt de 4-5 filades de pedra en els seus muntants. El tapiat es amb fàbrica de paredat de pedres mal treballades i escairades, unides amb argila i calç i col·locades en filades irregulars
27. Muntant esquerra de la porta de comunicació de la casa 4 des de l'interior del callissot o passatge. Es conserva en bon estat amb un conjunt de fins a cinc

filades de pedra vistes amb carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç. Serviria de suport a l'arc a diafragma que sostindria el sostre del callissot

28. Desnivell i indret on s'han localitzat les dovelles caigudes de l'arc a diafragma del callissot. Sembla que estarien disposades a "sardinell" segons els vestigis recuperats
29. Paredat del mur de tancament nord del callissot o passatge cobert. Està construït amb fàbrica de paredat o maçoneria de pedres mal treballades i escairades, unides amb argamassa de calç i col·locades en filades irregulars. Oscil·la entre les tres a quatre filades. (medieval-modern).
30. Possible obertura d'una porta amb comunicació amb la casa 4. Conserva el muntant esquerre amb tres pedres de cantonada
31. Mur de tancament del callissot amb el pas d'una porta d'accés a un acambra situada a la part del darrere i coincidint amb una de les cases. Conserva les quatre filades de pedra dels muntants i el paredat de maçoneria (medieval)

Costat dret carrer principal longitudinal zona callissot mur sud (PLÀNOL 6)

Correspon amb la part del darrere i fons de les cases del callissot i també el mur de tancament sud de les cases del callissot

32. Mur de tancament nord de les cases del passatge o callissot amb els muntants de la porta del fons de les cases
33. Porta o pas de la paret de fons de les cases que comunica el callissot o passatge amb l'habitació de la part del darrere emprada com a quadres o magatzems
34. Finestra de ventilació de la quadra oberta a la paret del fons del passatge o callissot d'una sola esqueixada i amb comunicació a les habitacions o quadres de la part del darrere de les cases d'aquest passatge. Origen medieval.
35. Mur de tancament sud de les cases del passatge o callissot amb aparell de carreus de pedra i paredat de pedres mal treballades i escairades, unides amb argamassa de calç i col·locades en filades irregulars. Mur de tancament del callissot o passatge cobert. Origen medieval amb reparacions modernes
36. Pilar de sosteniment de l'arc diafragmàtic del passatge o callissot en pedra picada ben treballada i escairada, unida amb argamassa de calç i col·locada en filades regulars i horitzontals. Té el seu homònim a la paret nord (núm. 27)
37. Mur de pedra seca de sosteniment de la terrassa on hi hauria hagut una placeta (14) i que es disposaria a continuació de les cases del passatge del callissot (casa 5)
38. Desnivell del paviment i emplaçament on han aparegut les restes de l'arc diafragmàtic de sosteniment del passatge del callissot

En quant a les diferents plantes del carrer identificat (PLÀNOL 7, 8 i 9)

PLÀNOL 7:

Vista general del carrer principal longitudinal amb les estructures descobertes i marcades i assenyalant les seccions dels alçats dels plànols 2, 3, 4, 5 i 6

PLÀNOL 8

Ampliació de la part nord del carrer longitudinal transversal assenyalant les seccions dels plànols, 3, 4 i 6

En quant al parament de la muralla de la banda sud-est

S'hi ha pogut enumerar els següents elements:

39. Fragment de la muralla de la banda sud de tancament de la vila vella. Presenta un aparell regular de carreus de pedra mal desbastats i picats, units amb argamassa de calç i filades regulars de pedra del país. Conserva una alçada de 2 a 2'5 metres. Correspon amb el mur originari de tancament realitzat en la Cata de Franqueses i poblament de Galceran de Pinós (S- XIII)
40. Reforma de la muralla medieval per construir-hi la porta d'entrada. Presenta un acurat aparell de carreus de pedra picada ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locada en filades regulars i horitzontals. Sembla una reforma del segle XIV. Presenta similituds amb la part est de l'església d'èoca gòtica. Època dels barons de Pinós
41. Muntant dret de la porta d'entrada oberta a la muralla conserva l'esvoranc i la primera pedra del muntant dret. S. XIV
42. ;Marxapeu de la porta d'entrada oberta a la muralla amb restes del paviment del carrer o passatge de les cases realitzat en còdols de riu. El marxapeu manté els arrencaments dels brancals. S. XIV
43. Muntant esquerra de la porta d'entrada oberta a la muralla medieval i que conserva l'esvoranc on hi hauria hagut les dovelles de l'arc. Presnet a una alçada de prop de 3,5 m.i conserva la primera pedra de la part inferior
44. Muralla medieval original de la fundació de la vila de Gósol del S. XIII i pertanyent a la carta de franqueses i de poblament. Presenta un aparell de carreus mal desbastats i picats, units amb argamassa de calç i disposats en flades regulars i horitzontals. La seva alçada varia de 2'5 a 2 metres. La part més ben conservada és la més propera a la porta d'entrada

En quant al parament de la muralla de la banda nord

Conservat a la part de tramuntana del conjunt de la vila vella correspon amb un notable pany de mur que conserva gairebé tota la seva alçada fins a cota de coronaments amb les espitlleres, els encaixos dels cadafals , els embigats de les edificacions o cases adossades, les parets mitgeres i les portes obertes. Segueix el desnivell del terreny, fet que molt possiblement es disposava de forma esglaonada. Seguint l'enumeració que ja portem hi hem identificat els següents elements

45. Porta d'entrada al recinte emmurallat situada al costat del castell a la part més alta de la vila. Conserva la primera pedra del muntant dret be picada i treballada així com l'esvoranc de la resta de pedres. El muntant esquerra correspon amb la roca mare picada
46. Murant dret de la porta d'entrada al castell per la part alta i parament de la muralla construït amb carreus mal desbastats i picats, units amb argamassa de calç i filades més aviat regulars. Parament original corresponent amb la muralla fundacional de la carta de franqueses i poblament (S.XIII)
47. Parament d'un habitatge adossat a la muralla d'origen possiblement medieval amb reformes de l'època moderna i empremtes d'una espitllera situada a cota de coronament o de pas de ronda

48. Espitllera defensiva situada a cota de coronament a qual conserva l'estructura interna amb els muntants i les lloses de coronament
49. Restes d'una espitllera defensiva a cota de coronament la qual conserva tant sols el muntant esquerra i les empremtes de la seva imposta. També coincideix amb tot un seguit d'orificis situats a sota seu i coincidents amb els encaixos o passarel·les de fusta dels cadafals defensius. Medieval
50. Emplaçament d'una suposada porta d'entrada al recinte coincidint amb el carrer transversal principal i que després dels treballs realitzats i les cales practicades s'ha vist que no existia i que corresponia amb un "cap carrer" sense sortida. Medieval
51. Conjunt d'orificis situats a cota de coberta o coronament i interpretats com a orificis per a sostenir les bigues de fusta dels cadafals interns del pas de ronda i que possiblement serien reutilitzats per a encaixar-hi les bigues de les cobertes dels edificis adossats (medieval-modern)
52. Espitllera defensiva i coincidint amb una cota superior dels cadafals. Conserva tota la disposició original amb els muntants, llinda, ampit i obertura exterior o espiell. Medieval
53. Encaixos per a bigues de forjats interns dels habitatges adossats a la muralla medieval amb algunes obertures fetes posteriorment. Medieval i modern
54. Paret mitgera d'un dels habitatges adossats a la muralla i que aprofitaven el mur defensiu com a mur de tancament
55. Emplaçament d'un altre habitatge entre mitgeres adossat a la muralla medieval i que en són visibles encara les seves empremtes de les divisions interiors.
56. Traces dels orificis dels encaixos de les bigues de sosteniment dels cadafals del pas de ronda defensiu a cota de coronament
57. Emplaçament d'un darrer habitatge situat a la part inferior del recinte de muralles i de característiques similars a la resta dels localitzats en aquest pany de mur
58. Restes d'espitlleres defensives situades a cota de coronament i disposades esglaonadament seguint el pendent del terreny

6. CONCLUSIONS

Els treballs que s'han realitzat en aquesta fase han permès de documentar la traça d'un dels tres carrers que discorre de nord a sud el recinte de la vila vella permetent connectar el castell i església amb la part jussana o inferior. A més a més s'han trobat les embocadures de tres carrers transversals que la travessen d'est o est perpendicular als carrers de pujada i dubuixant unes pastilles o mansanes més aviat regulars que reuneixen amb l'esquema compositiu de les viles noves o viles franques fundades pel mateix baró de Pinós i amb exemples similars a Bagà, Feners o Bellver de Cerdanya, aquest darrer fundat pels comtes de Cerdanya. Al voltant d'ells es disposarien les parcel·les de les cases o "patís" de planta més aviat rectangular situades entre mitgeres i amb uns 3-4 metres d'amplada x 10 o 15 de profunditat, situats entre mitgeres i possiblement compostos per una PB+1PP+Sc (sota coberta) amb teulades a un únic vessant possiblement de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta. Malauradament tant sols hem pogut conservar els vestigis de la planta baixa però segons paral·lels properes (Bagà, Feners, Saldes, la Pobla de Lillet...) haurien tingut unes característiques molt similars. Generalment aquestes edificacions haurien tingut dues portes; una de petita i estreta d'accés a l'habitatge i una de més grossa d'accés a les quadres o obradors. La planta primera hauria tingut algunes obertures de reduïdes dimensions, mentre que a la planta sota teulada possiblement hi hauria hagut algun tipus d'eixida. Val a dir que l'aparell de la planta baixa seria de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i desbastats, units amb argamassa de cal i filades irregulars llevat de les cantonades i muntants de les obertures que haurien

estat en pedra picada. En canvi les plantes superiors molt possiblement haurien estat construïdes amb parets de tàpia, guix i morter i reforçades per llistons de fusta disposats verticalment seguint la tècnica de l'entramat molt freqüent a l'alt Berguedà i també Cerdanya i Alt Urgell. En total es van poder identificar un conjunt de 11 finques entre mitgeres

Exemples de carrers de viles semblants al que hauria estat Gósol. En primer terme Bagà, pati del forment. En el segon cas un carrer de Bellver de Cerdanya.

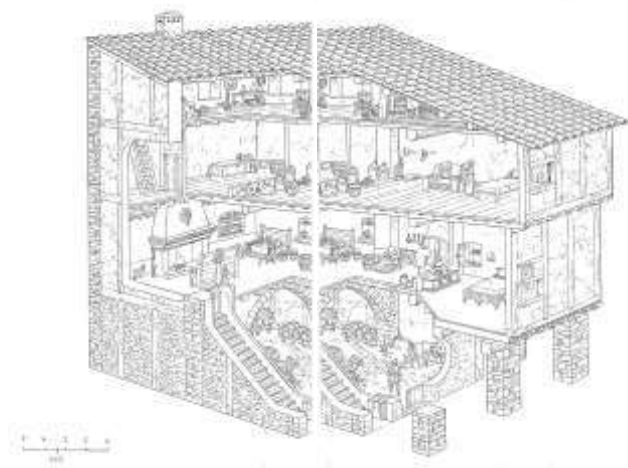
La planta baixa d'aquestes finques era destinada a obrador o quadres, mentre que l'habitatge es centrava a la planta primera amb una o dues estances i la planta sota coberta era emprada com a magatzems, pallisses o graners i amb grans obertures o eixides obertes a l'exterior. Serra i Vilaró en el seu llibre de les baronies de Pinós i Mataplana esmenta nombrosos inventaris de cases de Bagà i la Pobla que reunirien aquestes característiques. Nosaltres hem pogut recollir algun exemple d'aquests inventaris que hem publicat en altres indrets com ara l'exposició de Bagà 1440 emplaçada a la Ps del Palau dels Pinós i de la que exposem a continuació:

Inventari d'una casa de la família Dardalló a Bagà. 1365

Transcrit segons Joan Serra i Vilaró a "Baronies de Pinós I Mataplana. Investigació als seus arxius". Vol II p-261 i 262

"...In portico ipsius hospicii duos scuts, I taulutxo, unes cuyraces, I bacinet, I capell de sol, uns urdidors de lurs caserons e ab canelles, uns alambuts de ferre, una taula petjada, una quartera rodona e altra quadrada, I torn de canellars e una capellina de ferre, un morter de coure ab sa mà, una post ab capitells de bexar, unes orgines e II fauç, II pots noves, una panera cobertrada, una esquoda e dos càvechs de pocha valor, III cabaços, una balesta. Item en la casa de la coyna predicti hospicii, III oles de coure senceres e III trencades, unes leves, uns cobertors, II loces, una straçadora, una paella, I ast de ferre, unes mols, un box de picar all, I resora de pa raure, una aflamadora, I forroyll, I caça, I resora de pastera, una lantea de coura, I tornell de ferre, I canelobre, I escudeller ab vi, VI escudelles, e ab VI tayladors, una pastera, una taula petjada, I scon ab sa post, uns clamascles, una caldera, una perola, uns ferres, un

manxó, uns remaylls, una taula petjada trencada, una caixeta petita, una canada gran e altra pocha, una bacina d'aram, una bacina trenquada, una ferrada, una esquela, un crivell, I taylador de miga forma, unes tovaylles, un canteret olier, unes tesores, una bacina de fust, I tribe lonch, I martell e unes tenalles, II corbeylles, uns sperons, una taça d'argent qui pesa III unces e miya e I quart; unes pintes, una Suma Bernardina. Item, in camera ipsius hospicii, una colga, I matalaç esquinçat, I capçal, un travesser apedaçat, I parell de lançols grossos, II flaçades de borra listades, una letiga ab son saglit esquinçat, una ploça de sarcil plena de bol de civada, II flaçades, la una d'estam l'altra de borra, I scrin, una caxeta petita, I cresol de ferre, I corbeyll sobre una escudella d'argent que tenia penyora per XXXVIII sol. E uns stivals. Item, en la camera sots lo porxe: I lit de posts ab un saclit e ab I matalaç e ab I capçal e ab II lançols e ab un sobrellit de pells e ab una strayllencha, un mantó de burell de pocha valor, I cot d'homa de blau clar nou, una gramaya pelrasa ab pell de conylls negres, II cots ab pell la un en vert, de pocha valor e l'altra morat cominal, unes espalteres, I caperó de blau clar damunt, uns alambuts de ferre ab lurs capes, una spaa, stam filat, VI libre e miga a libra filadora de XVII onces, una flaçada de borra, II saques de lana lisades hon no havie res, una destrat, lana, en unes VIII liures a libera de march, una banasat de lavar lana. Item, lana lavada blanca I quintal e XX libre, lana lavada negra, XVIII lls., a libera de march. Item, I archibanch. Item en lo tronit: una archa en que hà un sedaç, I scryn e una folladora en que a una eymina d'ordi, I breçol, e II vergueres. Item al celler ::: I tina en que havie vi de que colaren XII somades. Item, un vexell qui té III somades de vi, altre de V, altre de VII, altre de IX, e altre de III, III somals, una banyadora, I corbeyll, I banch, I cistella e I paner, una exola, III sesters de forment. Item, en la stabla del dit alberch: una archaça desfonada e una folladora desfonada :::” (XLI, 110-1365)

Dibuix ideal de la casa de Bagà segons inventari localitzat i a baix exemples de parets de cases d'arquitectura similar a la que hi hauria hagut a Gósol. A l'esquerra casa de Castellbò, al centre façana de Cal Agutzil de Bagà i a la dreta la casa de Cal Turbina de Bagà. Tots ells reuneixen les característiques de planta baixa de paredat de còdols de riu i les plantes superiors amb tapia i entramat de fusta. Imatges alamy i P. Cascante

Cal destacar que es van poder recuperar les traces d'un possible pas cobert per sota de les cases en un d'aquests carrers transversals que correspon amb el del mig i que nosaltres hem denominat com a "callissot" al·ludint a un d'aquests passatge entre les cases i en part cobert per les mateixes. De fet hem interpretat que era cobert ja que s'hi ha documentat els pilars de sosteniment d'una de les arcades ai part de les dovelles caigudes daunt de la runa amb les pedres col·locades a "Sardinell." tabmateix sembla que aquest callissot no connectava amb la resta de carrers ja que quedava tallat per un mur frontal on s'hi obria una porta d'accés a un habitatge i la finestra de ventilació.

Imatges del "callissots" amb la paret de tancament del fons, un dels murs laterals amb un muntant de la pilastra de sosteniment d'un arc i a baix la runa amb les pedres de l'arc del passatge caigudes damunt dels reblliments del carrer. Imatges. P. Cascante 2022

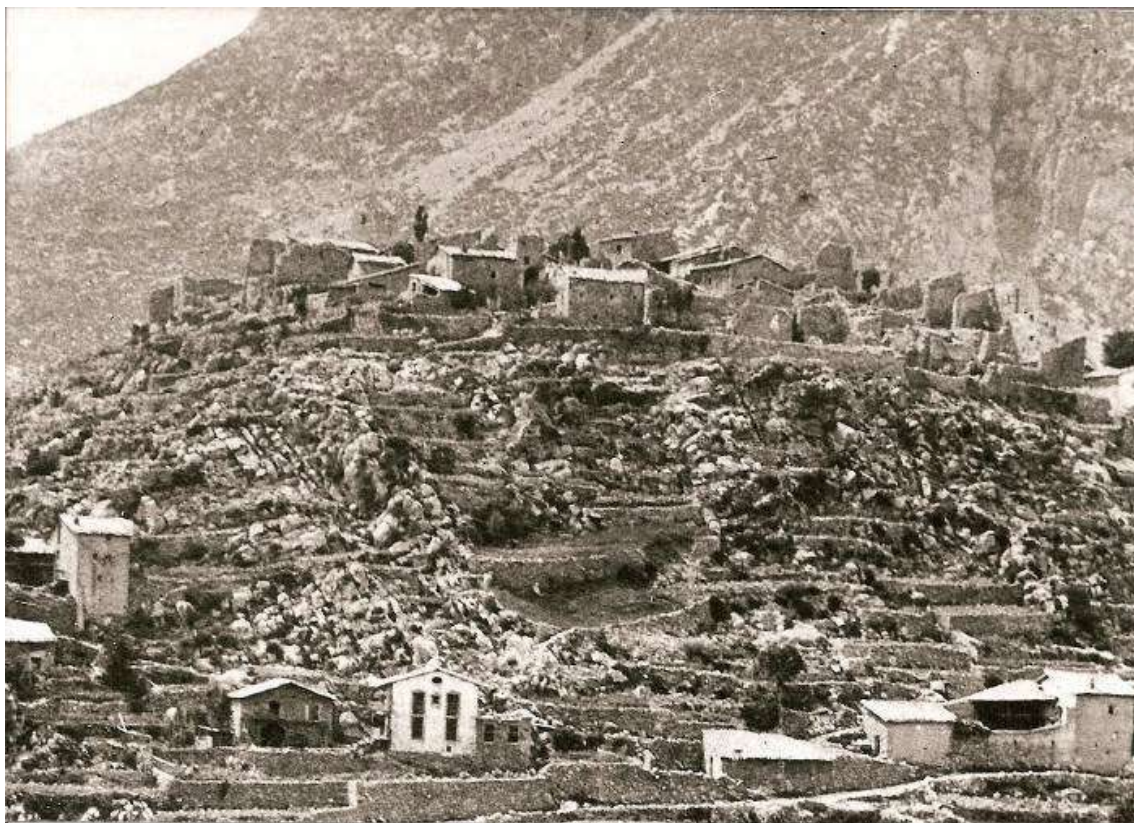

Exemples de passatges coberts. A dalt a l'esquerra la "Berruga de Berga". A la dreta el passatge de "la Fanxona" de Bagà. Imatges de Festa de Catalunya.

Exemples de passatges coberts a sota de les cases a la vila de Vilamitjana del Cantó. Alt Urgell

Finalment es va poder delimitar la part superior d'aquest carrer que desembocava amb un dels carrers transversals de la part més alta que connectava l'església de Santa Maria amb el castell i portal homònim de la muralla. En aquest sector es va documentar l'accés a diferents habitages format per portes de grans dimensions amb el marxapeu de pedra i possiblement adintellades en fusta o coronades per arcs de mig punt. Segons el plànol d'hipòtesi realitzat segons un cadastre antic ho interpreta que a l'indret que nosaltres hem identificat com a Callissot corresponia amb una placeta o pati. Cal tenir en compte que aquest plànol es va fer a partir de la documentació històrica i les restes que es veien damunt del terreny abans d'intervenirhi. Nosaltres apuntem per aquesta segona hipòtesi.

Imatge antiga de la vila vella a principi del segle XIX amb la majoria de les cases del castell encara dempeus i amb les cobertes senceres. Noteu-ne la disposició ascendent de les cases formant terrasses. Imatges Ajuntament de Gósol.

També s'ha intervingut a la part sud-oest del carrer principal documentat l'octubre del 2021 (FASE 1) en que s'hi va poder documentar un carrer o pasatge que comunicava amb una de les portes d'accés a la vila vella per la part de llevant així com un tram de la muralla medieval on s'ha pogut documentar per una banda el parament original de la mateixa format per carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb morter de calç i també la reforma practicada en obrir la porta amb un aparell de carreus de pedra més ben treballats i escairats, units amb morter de calç i disposat en filades regulars i horitzontals. Es conservava fins una alçada de fins a 3'5 metres amb part dels muntants, marxapeu i intradors. Malauradament ha perdut totes les dovelles de la seva arcada i també les pollegueres tot i que segons sembla hauria estat similar a les que hi hauria hagut a la muralla de Bagà o de Feners

Imatges de la muralla amb la porta. A la dreta el pas de la porta amb els muntants i el carrer. Imatges P. Cascante 2021.

Imatges del portal de la Portella de Bagà a principi de segle XX i detall d'una de les portes del nucli fortificat de Feners. I vista interna dels mateixos elements

Finalment es van netejar les restes d la porta i pas de la muralla situat al costat del castell i es va fer una cala al carrer transversal principal coincidint amb la muralla per identificar la presència duna de les portes que se suposa que hi hauria hagut segons la hipòtesi estipulada en el plànol que us mostrem a continuació i amb un resultat més aviat negatiu ja que es va veure com el carrer desembocava a la muralla sense tenir sortida a la mateixa i per tant interpretant-se com un “cap carrer”. No es va trobar cap traça de la porta sino que en el seu lloc es va poder documentar la muralla medieval.

Cala realitzada a l'indret on se suposa que hi hauria hagut una porta d'accés a la muralla segons hipòtesi inicial i amb uns resultats contradictoris ja que s'hi va documentar la muralla

En el cas d'aquesta muralla es van poder identificar els seus elements defensius (espitlleres, encaixos de biga per als cadafals d'un pas de ronda elevat, així com les parets mitgeres de les cases) tota vegada que mantenien gairebé tota l'alçada originària amb uns 5 a 7 metres d'alçada. A la vegada i per poder salvar el desnivell provocat pel fort pendent de la muntanya del tossal, aquest element es va haver de disposar de forma esgalonada aprofitant els terrassaments del terreny Aquest fet va permetre interpretar que la muralla hauria estat rotegida per una passarel·la de fusta o cadafals que es construïen amb bigues que foradaven la muralla a cada costat i que es pritegien amb una coberta de fusta deixant al mig el mur defensiu de pedra amb les espitlleres

Informe històric i arquitectònic del projecte de rehabilitació dels murets de pedra de la zona del Castell de Gósol per a recuperació dels traçats dels carrers antics. FASE 2

Murallles de la banda nord amb els encaixis de les bigues dels forjats de les cases encastades així com també de les espitlleres i encaixos per ales bigues dels cadafals o cobertes. A baix emplaçament de la porta d'accés a la vila per la zona del castell i d'una de les cases adossades a la muralla. Noteu-ne el carrer com hi condueix i la muralla. Imatges P. Cascante 2022

Detall dels muntants de la porta, del pas amb el paviment i del carrer. Imatges. P. Cascante 2022

Exemples de la muralla de Bagà en diversos indrets que conserva encara tota la seva alçada i amb característiques similars a la de Gósol. A l'esquerra muralla del C/muralla al costat del portal de la "portella" i de la part superior prop del C/Sobirà o portal de Cerdanya. A la dreta les fortificacions de tramiuntana a la zona del Portalet. En tots els casos les cases han estat adossades a la muralla. Imatges SPAL.

7.PROPOSTA D'INTERVENCIÓ

Una vegada estiguin netejats i documentats els murs de les cases que envolten el carrer principal, es portarà a terme una consolidació dels murs mitjançant una reposició de les pedres malmeses, un rejuntat amb morter de calç i sorra del país i amb un color que recordi el morter original i finalment un coronament dels murs per evitar filtracions, enderrocs i desploms. Aquesta tasca es farà sota control arqueològic per la mà d'un paleta-restaurador i amb un seguiment per part de la direcció facultativa. Val a dir que els criteris a seguir els marcarà el Departament de Cultura, una vegada hagi estat aprovat el projecte per la Comissió territorial de Patrimoni Cultural . Els coronaments es faran amb pedres de reaprofitament i morter de calç del 3x1. Tota vegada que es sellaran les fissures, esquerdes i esvorancs amb el mateix sistema. Es faràn proves per a valorar i trobar el cromatisme del morter

7.1 Seguiment arqueològic dels treballs

Com que es tracta d'una actuació en un BCIN es farà sota la supervisió i control d'un arqueòleg el qual sol·licitarà als Serveis Territorials de cultura de la Catalunya Central el corresponent permís d'intervenció arqueològica i paleontològica i en documentarà totes les tasques que s'hi portin a terme mitjançant fotografia i dibuix d'acord amb el que determina la llei 9/93 del Reglament del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya.

8. IMATGES REPRESENTATIVES

Estat inicial del carrer

Estat de neteja de la zona de la muralla de tramuntana

Inici dels treballs de neteja dels murs del carrer longitudinal a la banda dreta

Detall del carrer transversal de la part central

Detall d'un dels murs del callissot

Mur de tancament del callissot amb la porta de comunicació amb la part posterior

Una vista del callissot amb la porta d'entrada al carrer principal longitudinal

Detall de la part superior del carrer principal longitudinal amb les parets de cases que miren a la placeta

Detall del mur que tanca el carrer longitudinal transversal per la part est

Porta amb mutants i marxapeu de la casa 7 a la part superior del carrer longitudinal transversal

Vista general del callissot amb els murs que l'envolten i les restes de l'arc caigut

Vista dels paraments de les cases 6 i 7 que miren al carrer longitudinal

Vista general del carrer principal longitudinal des de la part superior

Accés a la casa 2 amb enllosat ded pedra i restes de paviment refractari

Mur de pedra seca contenció de la terrassa on hi ha la placeta o pati amb el callisot

Imatges de la casa 1 amb la cantonada de la casa 2 a la part inferior

Paviment de lloses de la casa 2 amb els murs de delimitació

Porta d'accés a la muralla per la banda sud-est

Carrer i muntants de la porta d'accés a la vila vella a la banda sud-est

Emplaçament de la porta de les muralles al costat del castell abans de començar

Neteja del carrer i porta

Pas de la porta d'entrada al recinte al costat del castell, una vegada excavada

Parament de la muralla al sector de tramuntana en tota la seva alçada

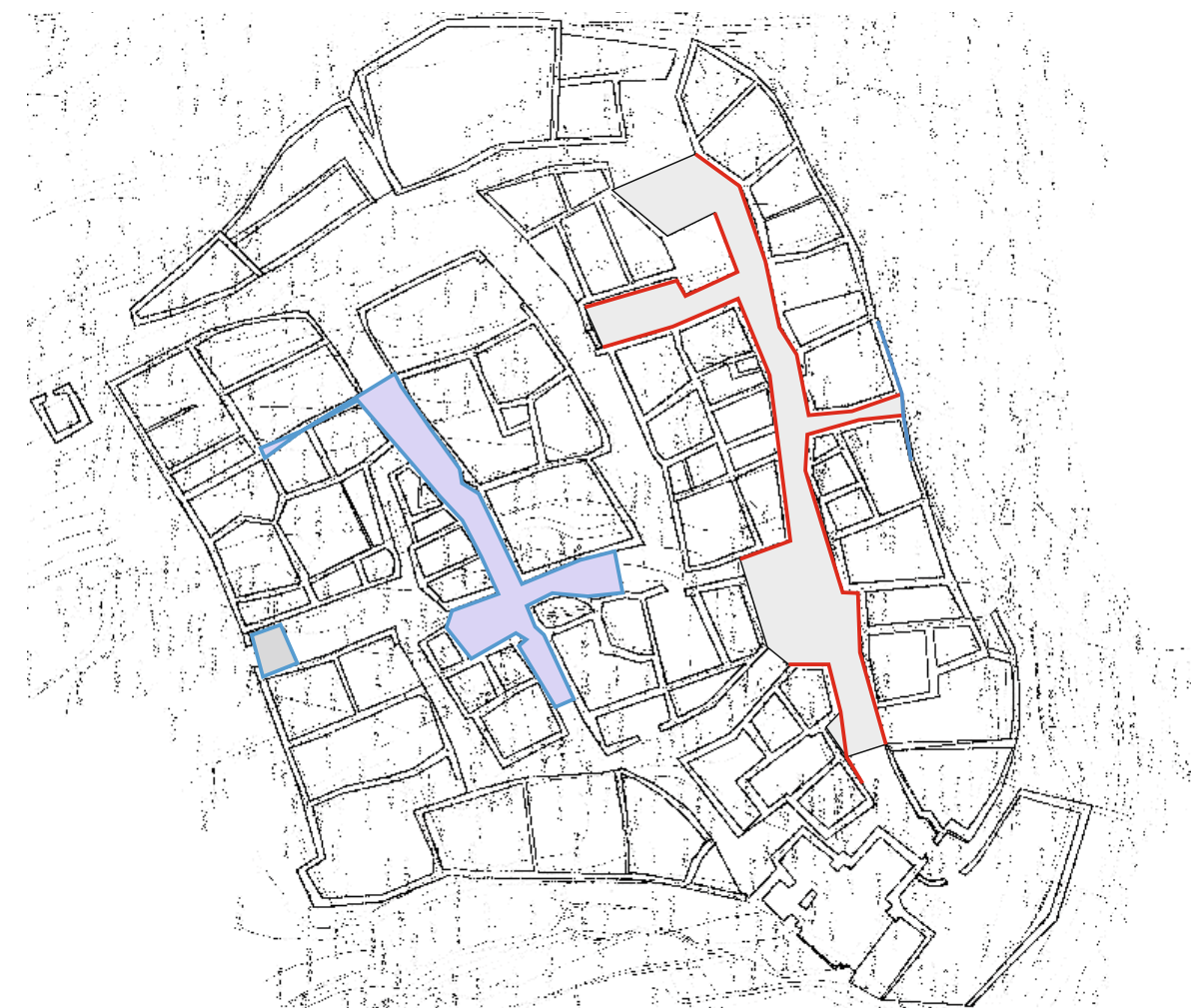
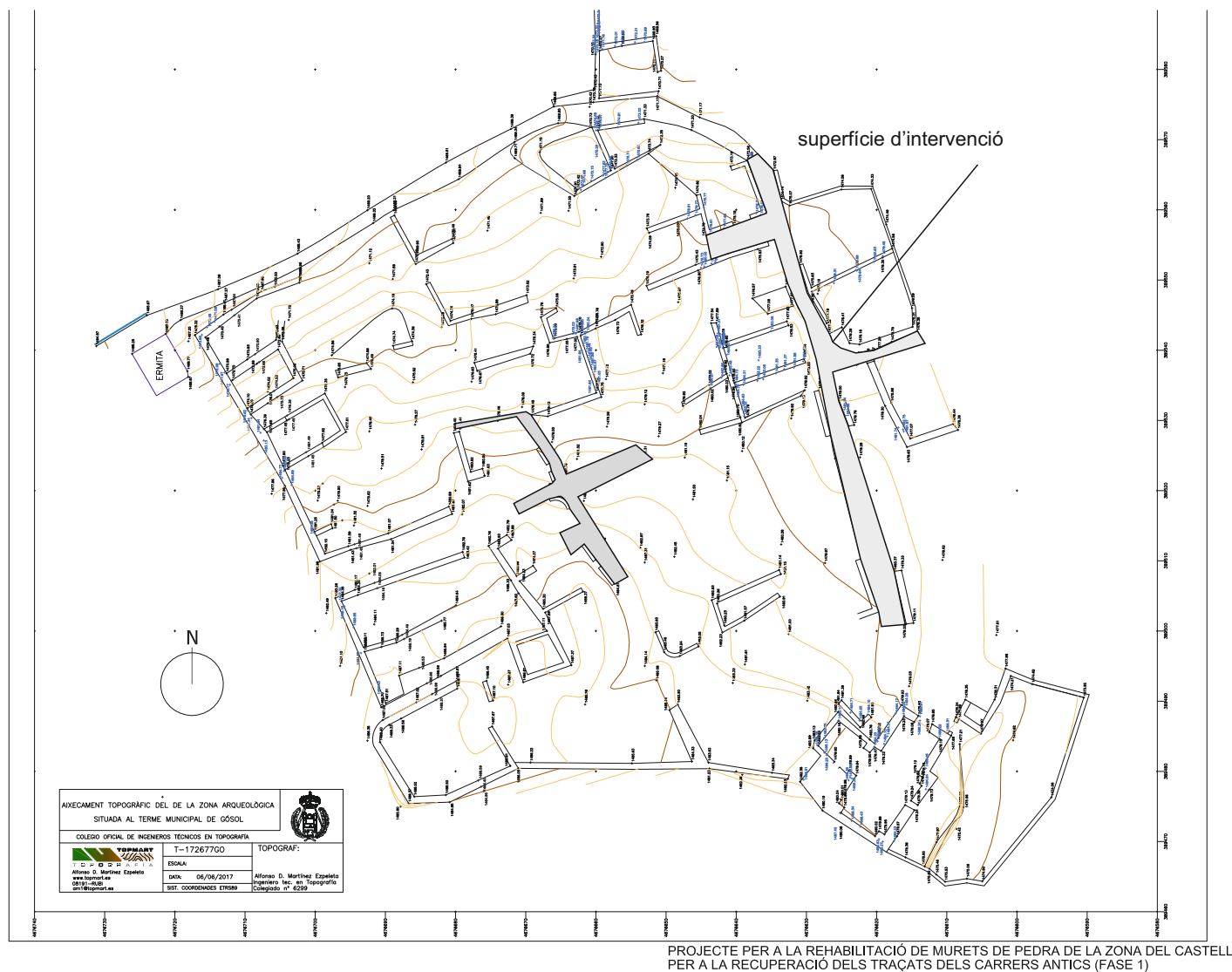

Parament de la muralla del sector de tramunatana esgalonada seguint el terreny

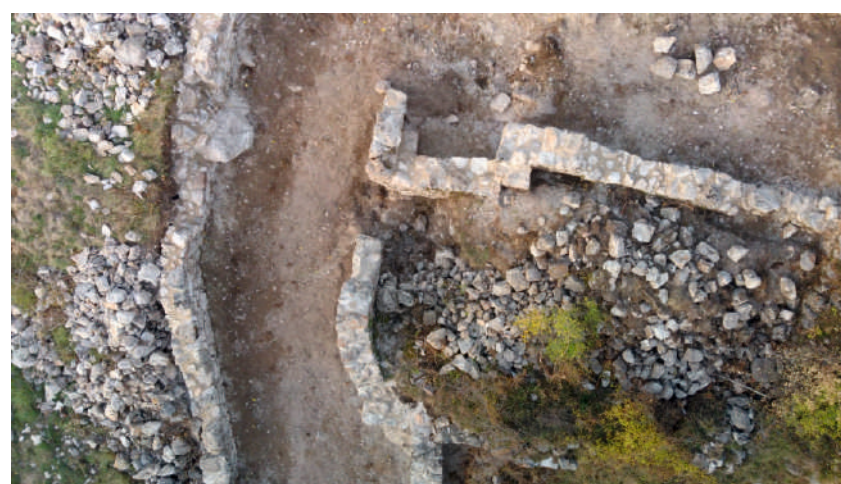

Vista general de les mateixes muralles amb les mitgeres de les cases adossades

8- PLÀNOLS

PLÀNOL DEL CASTELL ASSENYALANT LA FASE 1 (VERMELL)
I LA FASE 2 EN BLAU

Arquitecte

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

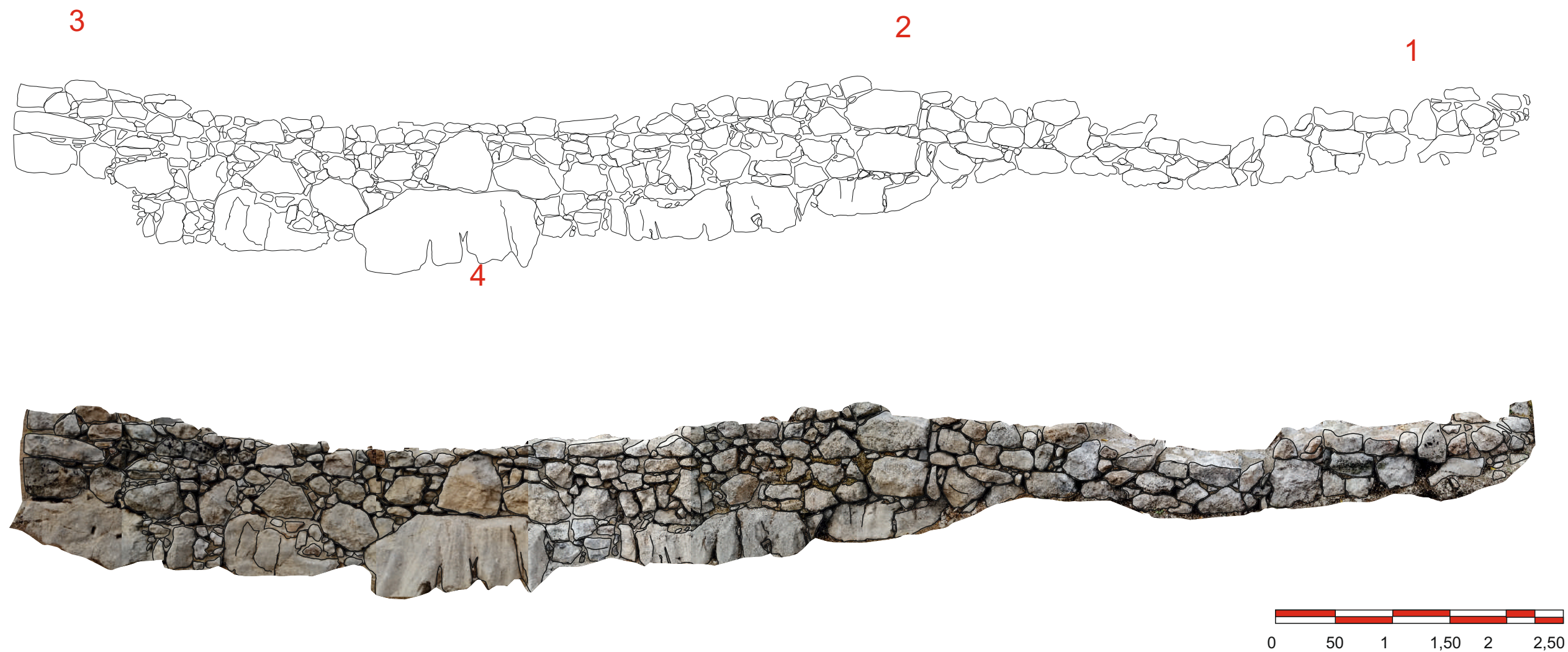
Propietat

Ajuntament de Gósol

INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE
REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER
A RECUPERACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS
DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)

ESTAT ANY 2022
PLANTA GENERAL DEL JACIMENT
INDICANT FASES
ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022

1

Arquitecte

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

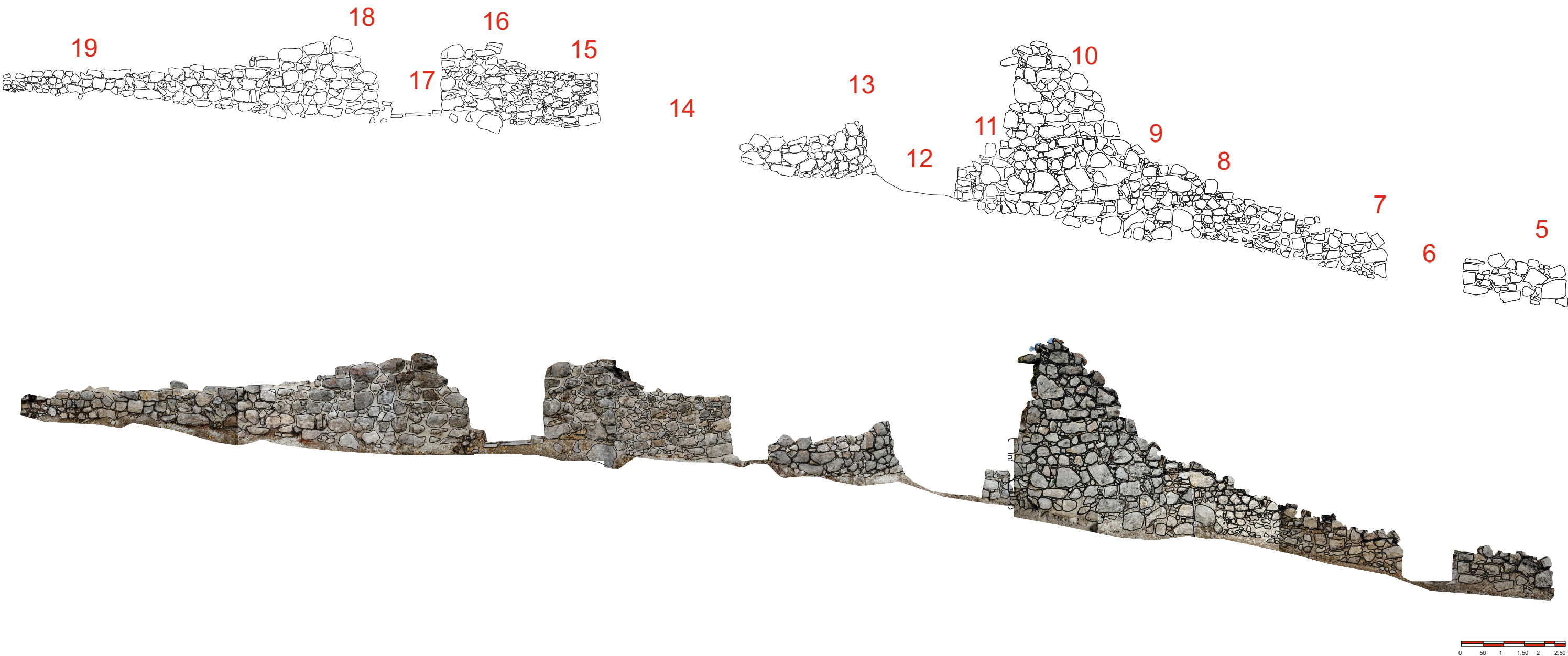
Ajuntament de Gósol

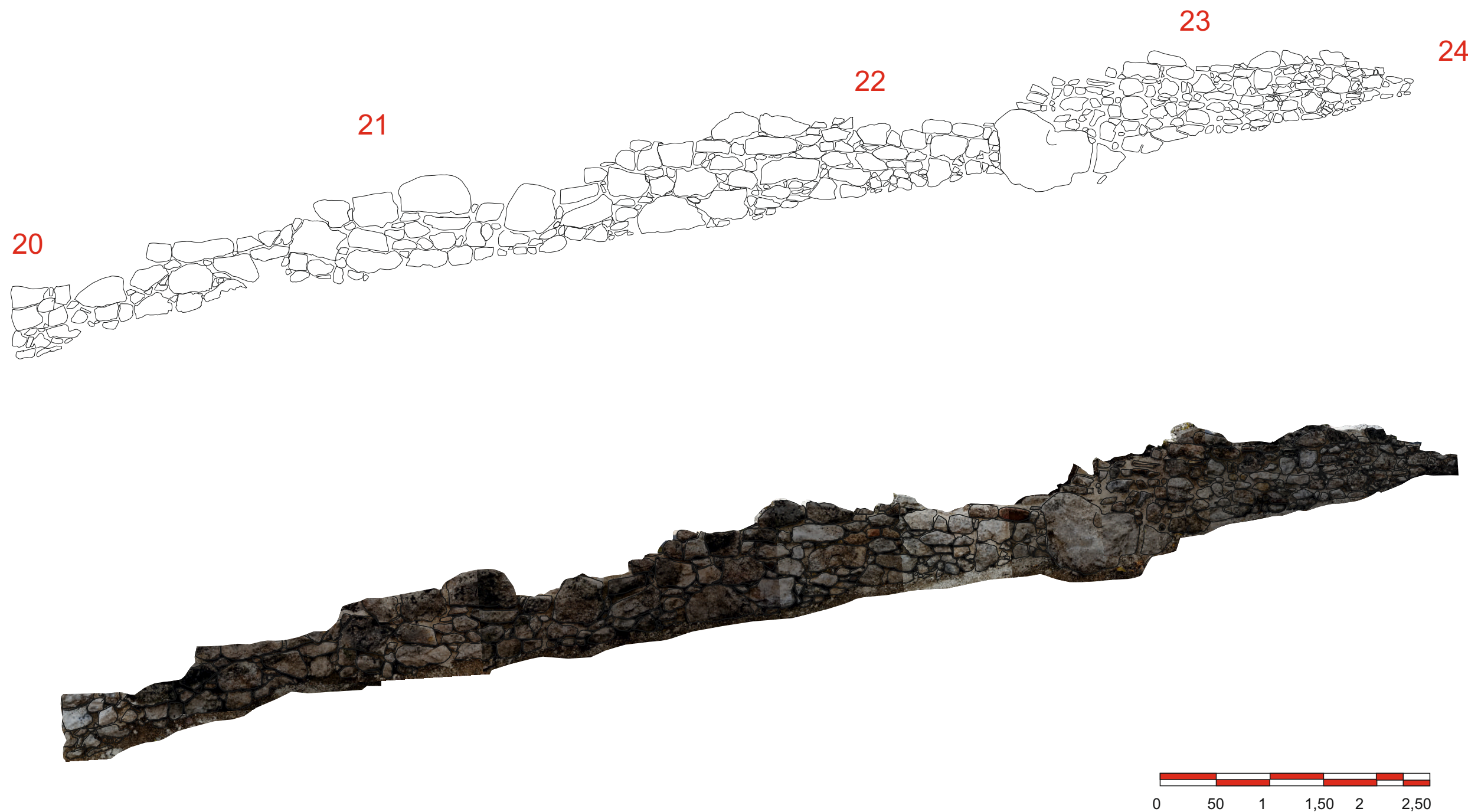
INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE
REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER
A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS
DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)

ESTAT ANY 2022
ALÇAT MUR CARRER ZONA SUD

ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022

2

Arquitecte

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

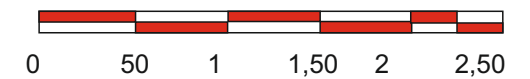
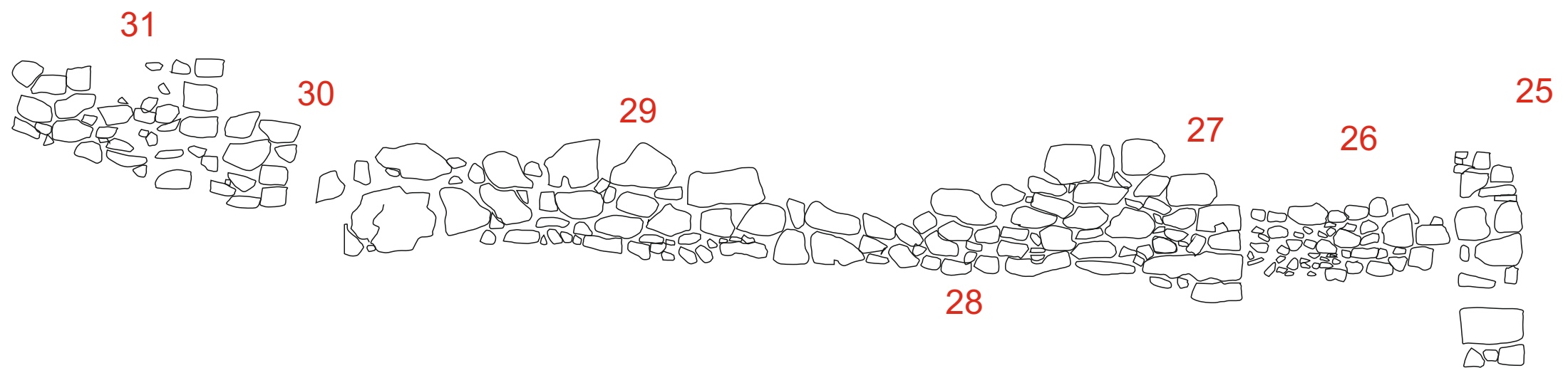
Propietat

Ajuntament de Gósol

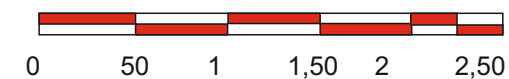
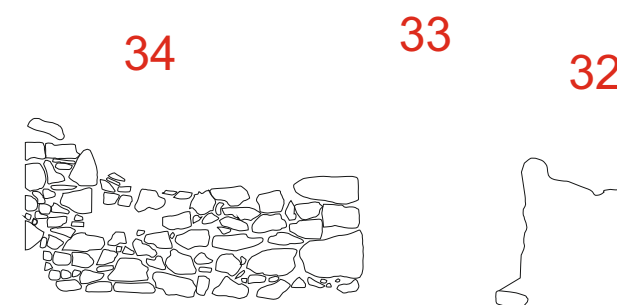
INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE
REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER
A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS
DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)

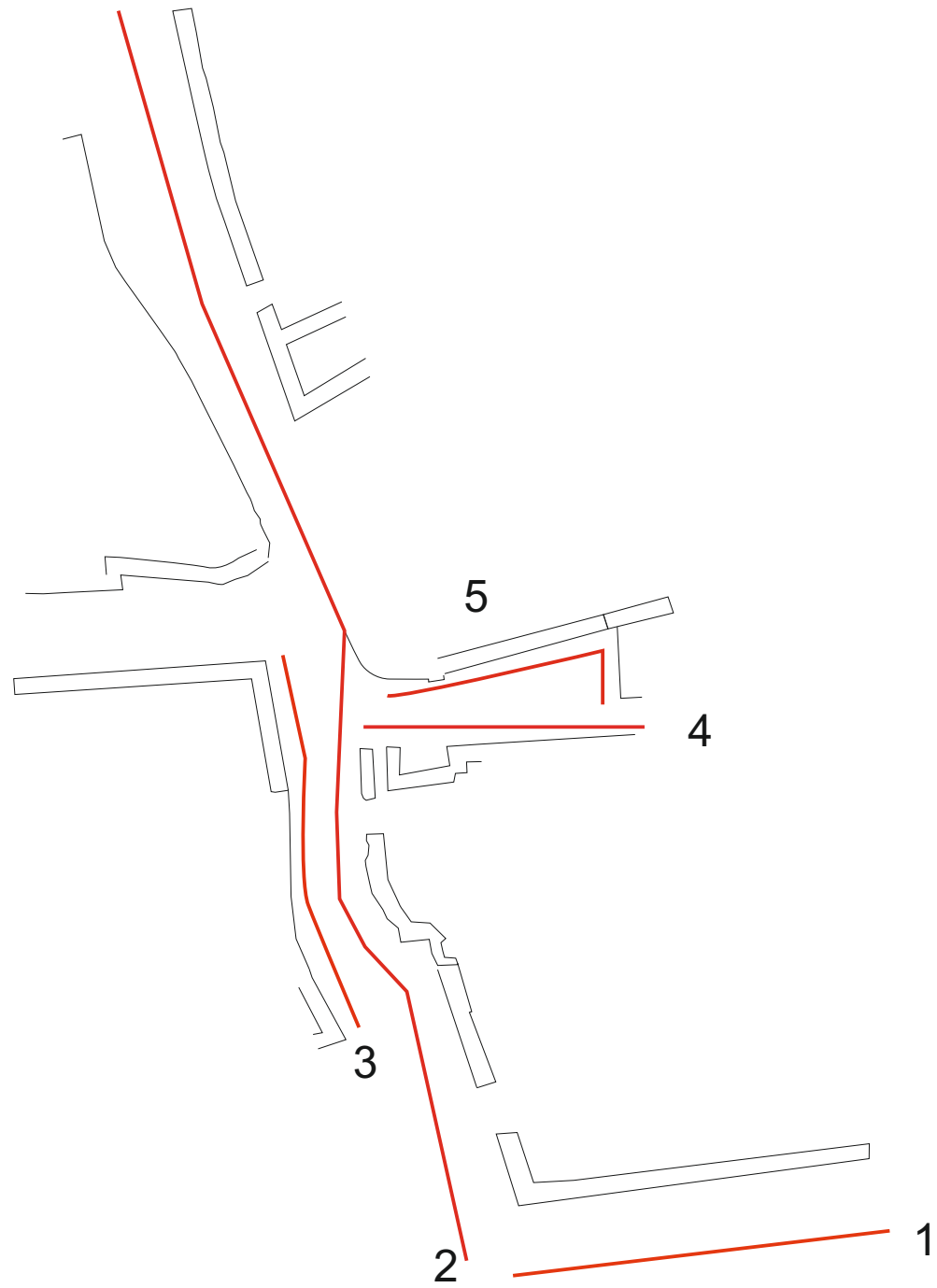
ESTAT ANY 2022
ALÇAT MUR CARRER ZONA OEST

ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022

	<u>Arquitecte</u> <u>Arqueòleg</u> Pere Cascante i Torrella	<u>Propietat</u> <u>Ajuntament de Gósol</u>	INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)	ESTAT ANY 2022 ALÇAT MUR CARRER (CALLISSOT) ZONA NORD ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022	5

1. Alçat mur plànol 2
2. Alçat mur carrer principal longitudinal banda dreta (plànol 3)
3. Alçat mur carrer longitudinal principal band esquerra (plànol 4)
4. Alçat mur nord callissot (plànol 5)
5. Alçat mur frontal i mur sud callissot i placeta (plànol 6)

Arquitecte

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

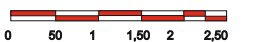
Ajuntament de Gósol

INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE
REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER
A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS
DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)

ESTAT ANY 2022
PLANTA GENERAL DEL SECTOR
INTERVINGUT
ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022

- 2. Alçat mur carrer principal longitudinal banda dreta (plànol 3)
- 3. Alçat mur carrer longitudinal principal band esquerra (plànol 4)
- 4. Alçat mur nord callissot (plànol 5)
- 5. Alçat mur frontal i mur sud callissot i placeta (plànol 6)

Arquitecte

Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

Ajuntament de Gósol

INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE
REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER
A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS
DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)

ESTAT ANY 2022
PLANTA GENERAL DEL SECTOR
INTERVINGUT. PART SUD
ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022

1. Alçat mur plànol 2
2. Alçat mur carrer principal longitudinal banda dreta (plànol 3)
3. Alçat mur carrer longitudinal principal band esquerra (plànol 4)
4. Alçat mur nord callissot (plànol 5)
5. Alçat mur frontal i mur sud callissot i placeta (plànol 6)

Arquitecte

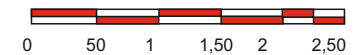
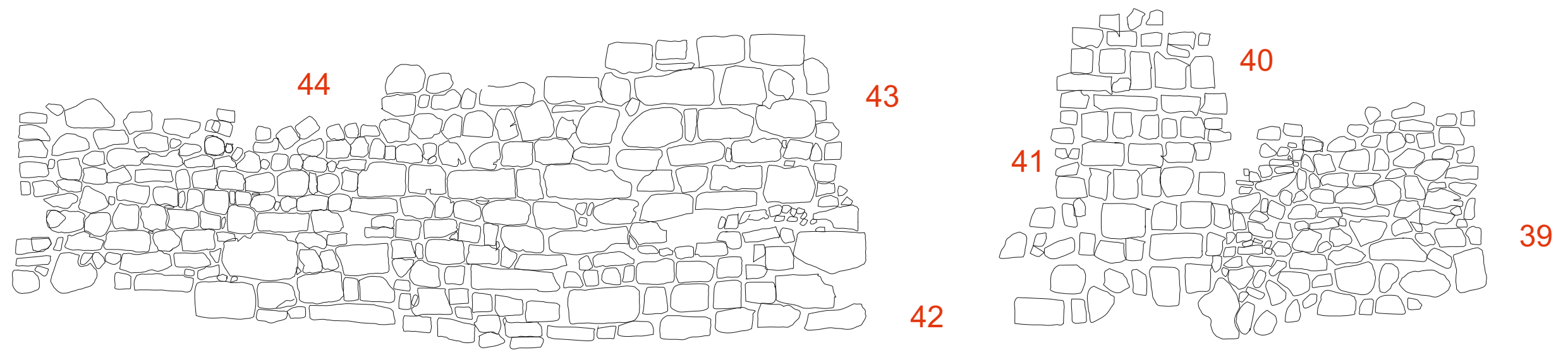
Arqueòleg
Pere Cascante i Torrella

Propietat

Ajuntament de Gósol

INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE
REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER
A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS
DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)

ESTAT ANY 2022
PLANTA GENERAL DEL SECTOR
INTERVINGUT. PART NORD
ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022

	<u>Arquitecte</u> <u>Arqueòleg</u> Pere Cascante i Torrella	<u>Propietat</u> <u>Ajuntament de Gósol</u>	INFORME DELS TREBALLS DEL PROJECTE DE REHABILITACIÓ DELS MURETS DE PEDRA PER A RECUPRACIÓ DEL TRAÇAT DELS ANTICS CARRERS DEL CASTELL DE GÓSOL FASE 2 (EL BERGUEDÀ)	ESTAT ANY 2022 ALÇAT MURALLA I PORTA SECTOR SUD-EST ESCALA: 1/150_1/100 Data.des. 2022	10

